

Programmabegroting 2019 en meerjarenraming 2020-2022

Voorwoord

Voor u ligt de programmabegroting 2019, de eerste van de nieuwe bestuursperiode. De programmabegroting is, naast de wettelijke taken en het al langer bestaande beleid, gebaseerd op het coalitieakkoord 2018-2022; "Naar een toekomstig en duurzaam Rozendaal". Hierin zijn de volgende thema's en aandachtspunten benoemd:

- Verbindende gemeente, aantrekkelijk en gastvrij;
- Ambtelijke organisatie toekomstbestendig;
- Samenwerken in de regio;
- Openbare orde en veiligheid; inbraakgevoeligheid verminderen;
- Gezonde financiën en investeringen;
- Energietransitie gaat niet voorbij aan Rozendaal;
- Snel internet;
- Kasteel Rosendael;
- Openbare ruimte voor een open, groen kasteeldorp;
- Verkeersveilige gemeente;
- Sociaal beleid; ondersteuning op maat voor iedereen die dat nodig heeft;
- Houtstook;
- Onderwijs;
- De jeugd heeft de toekomst;
- Sport;
- Subsidiebeleid.

In het coalitieakkoord zelf zijn deze thema's en aandachtspunten nader beschreven. Ze zijn vervolgens onder het kopje "uit coalitieakkoord" vertaald in deze programmabegroting (bij het betreffende programma of de paragraaf) naar concrete activiteiten en/of voornemens. Bij de jaarrekening, of zo nodig via een tussentijdse rapportage, kan hiermee de voortgang van het coalitieakkoord gevolgd worden.

(Financiële) afweging

Wanneer er voor de uitvoering van het coalitieakkoord aanvullende middelen of capaciteit nodig is, zijn voorstellen daarvoor opgenomen in het hoofdstuk Financieel meerjarig perspectief om de gemeenteraad in staat te stellen daar een integrale afweging over te maken.

Financieel meerjarig perspectief

Het saldo van baten en lasten op basis van de primitieve begroting (bestaand beleid en besluitvorming tot op heden) ziet er als volgt uit:

	2019	2020	2021	2022
Primitieve begroting	131.570	87.076	60.716	77.875

Het saldo biedt enige ruimte voor noodzakelijke dan wel gewenste beleidsintensiveringen. In het hoofdstuk Financieel Meerjarig Perspectief gaan we daarop nader in.

9 oktober 2018.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Rozendaal,
de secretaris,
W.G. Pieterse-Pook

de burgemeester,
drs. J.H. Klein Molekamp

Inhoudsopgave

OPBOUW EN LEESWIJZER	4
PROGRAMMA'S	5
PROGRAMMA 0: BESTUUR EN ONDERSTEUNING	6
PROGRAMMA 1: VEILIGHEID	13
PROGRAMMA 2: VERKEER EN VERVOER	16
PROGRAMMA 3: ECONOMIE	18
PROGRAMMA 4: ONDERWIJS.....	20
PROGRAMMA 5: OPENBAAR GROEN, SPORT, CULTUUR EN RECREATIE	24
PROGRAMMA 6: SOCIAAL DOMEIN	27
PROGRAMMA 7: VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU	35
PROGRAMMA 8: VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ONTWIKKELING EN STEDELIJKE VERNIEUWING.....	38
FINANCIËEL MEERJARIG PERSPECTIEF.....	41
RECAPITULATIESTAAT EN OVERZICHT ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN	42
ONTWIKKELING FINANCIËEL MEERJARIG PERSPECTIEF	44
PARAGRAFEN.....	48
INLEIDING	48
PARAGRAAF 1 LOKALE HEFFINGEN	49
PARAGRAAF 2 WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEBEERSING	51
Meerjarig overzicht van Reserves en Voorzieningen	55
PARAGRAAF 3 ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN	58
PARAGRAAF 4 FINANCIERING	60
PARAGRAAF 5 BEDRIJFSVOERING	61
PARAGRAAF 6 VERBONDEN PARTIJEN	65
PARAGRAAF 7 GRONDBELEID	72
PARAGRAAF 8 INFORMATIEVEILIGHEID	73
FINANCIËLE OVERZICHTEN	75
GEPROGNOSTICEERDE BALANS.....	77
INVESTERINGSSTAAT	78
STRUCTURELE TOEVOEGINGEN EN ONTTREKKINGEN AAN RESERVES	78
EMU-SALDO	79
INCIDENTELE BATEN EN LASTEN	79

Opbouw en leeswijzer

Bij de opzet van het boekwerk borduren we voort op de begroting van 2018. De begroting biedt daarmee een prima basis om ook de toekomstige jaarstukken, en zo nodig de tussentijdse rapportages, hierop te laten aansluiten. Tevens zijn de laatste aanbeveling van de commissie BBV toegepast.

De begroting bestaat grofweg uit 4 delen:

- Programma's
- Financieel meerjarig perspectief
- Paragrafen
- Financiële overzichten

Programma's

In de programma's wordt per taakveld een uiteenzetting gegeven over het te voeren beleid en zijn ook de baten en lasten per taakveld inzichtelijk gemaakt.

Wat willen we bereiken?

Bij de eerste W-vraag: "wat willen we bereiken" zijn op hoofdlijnen de te behalen doelen met het programma opgenomen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Naast een beknopte beschrijving van de reguliere taken zijn hier ook de actiepunten uit het coalitieakkoord 2018-2022 opgenomen.

Wat mag het kosten?

Ten opzichte van de voorgaande boekwerken worden vanaf de begroting 2019 eerst de baten en daarna de lasten weergegeven.

Per voorgescreven taakveld wordt inzicht gegeven in:

- de baten en lasten van de meeste recente jaarrekening;
- de baten en lasten van het huidige jaar (primitieve begroting);
- de baten en lasten van het aankomende begrotingsjaar;
- de baten en lasten van de drie jaren daaropvolgend.

Tevens wordt inzicht geboden in de onttrekkingen en toevoegingen aan reserves die betrekking hebben op het programma, alsmede een toelichting op relevante afwijkingen ten opzichte van de vorige meerjarenbegroting.

Beleidsindicatoren

Per programma worden de verplicht voorgescreven beleidsindicatoren opgenomen. Om deze iets meer in perspectief te plaatsen is ook de indicator zoals die in de begroting van 2018 was opgenomen weergegeven alsmede een indicator van het Nederlands gemiddelde.

Verbonden partijen

Elk programma wordt afgesloten met het benoemen van verbonden partijen die een bijdrage aan het programma leveren.

Financieel meerjarig perspectief

In dit hoofdstuk wordt een samenvatting gegeven van alle lasten en baten op de programma's. Nieuw is daarbij een extra overzicht zoals door de provincie geadviseerd. Daarnaast wordt inzicht geboden in de financiële ontwikkeling van het meerjarig perspectief, eventuele investeringen en de manier waarop daar invulling aan kan worden gegeven.

Paragrafen

In de paragrafen worden vanuit een dwarsverband op de programma's diverse onderwerpen behandeld. Er zijn zeven voorgescreven paragrafen waarvan op hoofdlijnen zowel het beleid als de financiën worden toegelicht.

Financiële overzichten

Tot slot zijn er een aantal overzichten opgenomen die door het BBV worden voorgescreven en die vooral voor de provinciaal toezichthouder relevante informatie bevatten.

Programma's

Programma 0: Bestuur en ondersteuning

Onderwerp van het programma

De hoofddoelstelling van dit programma vloeit in hoofdzaak voort uit een aantal wettelijke bepalingen, daarop gebaseerde algemene maatregelen van bestuur en uitvoeringsregels, zoals:

- Gemeentewet;
- Algemene wet bestuursrecht;
- Internationaal personen- en familierecht;
- Besluit Burgerlijke stand;
- Wet op de Lijkbezorging;
- Burgerlijk Wetboek;
- Paspoortwetgeving;
- Wegenverkeerswetgeving;
- Wet Basisregistratie Personen (BRP);
- Wet justitiële documentatie;
- Wet bescherming persoonsgegevens;
- Kieswet;
- Rijkswet op het Nederlanderschap;
- Algemene wet bestuursrecht;
- Wet WOZ (waardering onroerende zaken);
- BBV (besluit begroting en verantwoording);
- Wet fido (financiering decentrale overheden)

Wat willen we bereiken?

- Het op democratische en efficiënte wijze laten functioneren van de bestuursorganen raad, burgemeester en wethouders en burgemeester (alsmede de organisatie), gebaseerd op de strategische visie van de gemeente.
- Het zorgvuldig en op juridisch correcte wijze registreren van privacygevoelige persoonsgegevens teneinde met gebruikmaking van die gegevens op klantvriendelijke wijze formele persoonsdocumenten en -gegevens te verstrekken, formele handelingen ten aanzien van de burgerlijke staat van personen te verrichten, te voltrekken en te bekrachtigen en ter zake diensten te verstrekken.
- Het op zorgvuldige, klantvriendelijke en correcte wijze – gevraagd en ongevraagd - verstrekken van relevante informatie aan inwoners en andere belanghebbenden over het gemeentelijk beleid, gemeentelijk functioneren en gemeentelijke activiteiten.
- Zorgdragen voor goed financieel beheer, opdat de gemeente Rozendaal financieel gezond blijft.

Wat gaan we daarvoor doen? (inclusief programmaontwikkelingen)

Op het taakveld Bestuur komen de kosten voor de bestuursorganen en de bestuurlijke samenwerking tot uitdrukking.

Bestuursstijl

De samenleving verandert, inwoners hebben directer toegang tot informatie en willen actiever betrokken worden bij (beleids)ontwikkelingen die hen direct aangaan. De rol van de gemeente verandert daardoor. In Rozendaal zijn de inwoners zeer betrokken bij de gemeente. Niet voor niets wordt het gemeentebestuur gevormd uit louter plaatselijke partijen. De gemeente probeert, nog meer dan dat voorheen al gebeurde, de inwoners in een vroegtijdig stadium te betrekken bij gemeentelijke opgaven en plannen.

(Regionale) samenwerking, zelfstandigheid

De kracht van Rozendaal is kleinschaligheid. Hoewel er steeds meer externe eisen aan de inhoudelijke opgaven en taken worden gesteld, zijn de taken goed te overzien en beheersbaar. Wel moet er bij de uitvoering van die taken continue overwogen worden wat de beste manier is om dat te organiseren. Vooral nog kiezen we hierbij niet voor één exclusieve samenwerkingspartner maar voor die partner(s) waar de taak het beste past.

In de tabel op de volgende pagina hebben we voor een aantal belangrijke projecten en taken benoemd op welk gebied wij op dit moment al samenwerken en met wie.

Onderwerp	Huidige partner(s)
Milieuzorg en handhaving	ODRA, gemeente Rheden
ICT	Gemeente Rheden en in het verlengde daarvan De Connectie (uitvoeringssamenwerking Arnhem, Rheden, Renkum), bureau Daadkracht
Werk en inkomen	Gemeente Rheden
Ruimtelijke ordening	Gemeente Rheden
Afval	Firma Ter Horst Varsseveld
Riolering en zorgplicht water	Gemeente Rheden, Waterschappen Veluwe en Rijn&IJssel, regionaal orgaan Cluster Rijn 6
Recreatie en toerisme	Gemeenten Velwezoo, Leisurelands
Economie	Gemeenschappelijk Orgaan Arnhem Nijmegen en Stichting Economic Board Arnhem Nijmegen
Sociaal Domein	Gemeente Rheden en de Regio Centraal Gelderland
Brandweezorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing	VGGM
Zorg (in de breedte) GGD	VGGM
Verkeer en vervoer Provincie	Provincie, GR Doelgroepenvervoer

De samenwerking in de regio Arnhem is sinds eind 2015 vormgegeven in het Gemeenschappelijk Orgaan Arnhem Nijmegen City Region en in de Stichting Economic Board Arnhem Nijmegen (in plaats van de Stadsregio Arnhem Nijmegen).

Voor een nadere toelichting wordt ook verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Bestuur

Gemeenteraad

Op 21 maart 2018 zijn gemeenteraadsverkiezingen gehouden welke hebben geleid tot de volgende zetelverdeling:

- Rosendael'74 3 zetels
- PAK 3 zetels
- BGR 3 zetels

College van burgemeester en wethouders

Na de gemeenteraadsverkiezingen is de coalitie Rosendael'74-PAK voortgezet met als wethouders mevrouw Albricht-Brinkman en de heer Logemann. In 2018 is de procedure voor een nieuwe burgemeester opgestart welke voorziet in een beëdiging van de nieuwe burgemeester in februari 2019.

Burgerzaken

Onder burgerzaken vallen de volgende activiteiten:

- Bevolking en Burgerlijke Stand*
- Rijbewijzen en reisdocumenten*
- Basisregistratie personen (BRP)*
- Verkiezingen*
- Huwelijken*

Basisregistratie personen

Vanaf 2017 is, samen met een externe partij, een start gemaakt met de invoering van de Baseline Informatieveiligheid Gemeenten (BIG). Deze Baseline bevat ruim 300 gemeentebrede (informatiebeveiligings)maatregelen waarvan het op- en vaststellen van een gemeentebreed Informatieveiligheidsbeleid één van die maatregelen is. Een onderdeel van het gemeentebreed Informatieveiligheidsplan is het Digitaal Informatiebeveiligingsplan BRP en Waardedocumenten.

Hierin zijn de verplichte beveiliging van fysieke processen en procedures van persoonsgegevens opgenomen maar ook de beveiligingseisen betreffende waardedocumenten (reisdocumenten en rijbewijzen) die voortvloeien uit de Paspoortwet en Reglement Rijbewijzen.

**Betreft een wettelijke taak (geldt voor alle programma's waarbij taakvelden zijn aangemerkt met een *)*

Eind 2015 was op instigatie van de rijksoverheid begonnen met de invoering van een nieuw systeem voor burgerzaken. Met dit nieuwe systeem was het de bedoeling het verouderde Burgerzakensysteem te vervangen door nieuwe modules, om vanaf 2018 te kunnen aansluiten op de verplichte landelijke Basisregistratie Personen (modernisering GBA) en daarnaast de burger meer mogelijkheden te kunnen bieden om digitaal zaken met de gemeente te kunnen regelen. Vanwege tegenvallende (financiële) resultaten en de complexiteit van dit project heeft de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties besloten dit project per direct te beëindigen. De in het kader van deze operatie aangeschafte modules betreffen overigens geen verloren investering, aangezien zij ter vervanging van verouderde modules in onze basisregistratie zijn geïntegreerd en er, ook door andere gemeenten, met deze modules gewerkt zal blijven worden. De modules Burgerlijke stand en Begraafplaats waren reeds geïmplementeerd. Voor 2019 is de nog resterende implementatie van de modules Burgerzaken (mutaties/verhuizingen) en de module paspoorten en rijbewijzen gepland.

Verkiezingen

Voor 2019 staan er drie verkiezingen op het programma. Op 20 maart 2019 worden op dezelfde dag verkiezingen voor de Provinciale Staten en de Waterschappen gehouden en op 23 mei volgen de verkiezingen voor het Europees parlement. In oktober 2018 wordt met de voorbereidende werkzaamheden gestart.

Huwelijken

Het beleid is er op gericht zoveel mogelijk bruidsparen te kunnen laten trouwen in de gemeente Rozendaal. In 2017 zijn er 52 huwelijken voltrokken waarvan 6 kosteloze huwelijken. Dit komt overeen met de voorgaande jaren (2013-2016: gemiddeld 43 betaalde huwelijken per jaar). Het grootste aantal betaalde huwelijken is voltrokken in de Hunting Lodge, tw. 20 huwelijken. Daarna de trouwzaal van het gemeentehuis, 14, waarvan 11 "bescheiden" huwelijken (tussenvorm kosteloos huwelijk/ standaard huwelijk), 10 huwelijken in kasteel Rosendaal, 1 huwelijk in de kerk van Rozendaal en 1 huwelijk in openluchttheater de Pinkenberg. De huwelijkstarieven zijn niet kostendekkend. Toch zijn de tarieven van de huwelijken op de zaterdagen, zon- en feestdagen iets verlaagd, die waren onevenredig hoog t.o.v. het huwelijkstarief van m.n. de donderdag en vrijdag. In het verleden is gebleken dat hogere tarieven kunnen leiden tot verdere daling van het aantal huwelijken, immers er zijn veel huwelijkslocaties waar trouwlustigen uit kunnen kiezen. Commerciële activiteiten worden overgelaten aan de trouwlocaties zelf (Kasteel Rosendaal, The Hunting Lodge, de kerk van Rozendaal en Openluchttheater de Pinkenberg). De gemeente verzorgt de informatievoorziening naar de bruidsparen.

Beheer overige gebouwen en gronden

Gebouwen voor de eigen gemeentelijke organisatie (het gemeentehuis en de gemeentewerf) zijn onderdeel van taakveld 0.4 Overhead. Daarnaast hebben we de Torckschool nog in bezit, waar de komende jaren een nieuwe bestemming voor gevonden moet worden. De peuterspeelzaal verhuist mee naar de nieuw te bouwen Dorpsschool. Het nieuwe gebouw van de Dorpsschool wordt na realisatie deels overgedragen aan de Scholengroep Veluwezoom. Op de plaats van het oude schoolgebouw zal een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling plaatsvinden, waarvoor in 2018 de plannen vormgegeven zullen worden (zie ook programma 8).

OZB woningen en niet-woningen

In de gemeente Rozendaal is sprake van tariefdifferentiatie binnen de OZB tussen woningen en niet-woningen in de verhouding 1-1,2. Zowel de tarieven voor woningen als die van niet-woningen stijgen conform de uitgangspunten met het inflatiepercentage (2019 1,0 %).

Er bestaat een relatie tussen de OZB en de algemene uitkering uit het gemeentefonds. De Financiële verhoudingswet (Fvw) regelt onder meer de verdeling van de algemene uitkering uit het gemeentefonds over de gemeenten. De algemene uitkering wordt verdeeld met behulp van maatstaven die verschillen in kosten weerspiegelen, maar ook verschillen in belastingcapaciteit. De belastingcapaciteit is een afgeleide van de waarde van onroerende zaken. Gemeenten met binnen hun grenzen veel hoog gewaardeerd onroerend goed (zoals Rozendaal) ontvangen een lagere uitkering dan soortgelijke gemeenten met een lagere totale WOZ-waarde.

Algemene uitkering uit het gemeentefonds

De algemene uitkering wordt altijd berekend naar de stand van de meicirculaire (daar toetst de provincie ook op). Met ingang van 2019 worden de middelen voor de nieuwe taken in het sociaal domein niet meer afgezonderd binnen de algemene uitkering maar maken integraal onderdeel uit van het algemene deel van de algemene uitkering. Als gevolg daarvan is de koppeling met de uitgaven voor die nieuwe taken in de begroting vanaf 2019 ook los gelaten.

Overhead

Met ingang van de begroting 2017 mag de overhead niet meer via uurtarieven aan de diverse producten worden toegerekend. Met overhead wordt bedoeld: management, ondersteunende diensten, huisvesting, ICT, etc. De kosten die voor overhead gemaakt worden zijn noodzakelijk om de directe gemeentelijke producten en diensten zo goed mogelijk te leveren. We hebben geen specifiek doel gekoppeld aan overhead, behalve dat we ook die

ondersteunende zaken zo efficiënt mogelijk willen uitvoeren. Het taakveld is opgenomen om de gemeenteraad inzicht te bieden in de kosten van overhead, we verwijzen naar paragraaf 5 Bedrijfsvoering voor een nadere toelichting daarop.

Representatie

Onder deze activiteit valt het organiseren van de nieuwjaarsreceptie, de 4 mei-bijeenkomst, bezoek en/of attentie bij 50/60-jarige bruidsparen, de informatiebijeenkomst voor nieuwe inwoners en de ondersteuning bij buurtfeesten.

Voorlichting

Uit de begrotingspost Voorlichting worden de kosten voor het vervaardigen en bezorgen van het tweewekelijks informatieblad In de Roos en de kosten van de website betaald. Voorlichting over de producten van burgerzaken vindt daarnaast plaats op de gemeentelijke website www.rozendaal.nl, waarbij de wettelijke voorschriften inzake elektronische dienstverlening (producten op de website) in acht worden genomen.

Treasury / Belastingen overig / Overige baten en lasten / Vennootschapsbelasting / Mutaties reserves / Resultaat van de rekening van baten en lasten

Er zijn voor deze taakvelden geen specifieke gemeentelijke beleidsdoelen geformuleerd waardoor de vraag “Wat gaan we ervoor doen”, minder relevant is. De taakvelden zijn voorgeschreven om gemeenteraden meer inzicht in de baten en lasten daarvan te bieden, ze hebben over het algemeen dus meer een financieel-technisch karakter. Uitzonderingen zijn Overhead en Lokale heffingen. Hierbij is wel sprake van een beleidsmatige component maar daarvoor wordt verwezen naar de betreffende paragrafen.

Onvoorziene uitgaven

Onderdeel van het taakveld “Overige baten en lasten” is een post voor onvoorziene uitgaven van € 10.000.

Vennootschapsbelasting (VPB)

Bij de berekeningen voor De Del is rekening gehouden met een afdracht van VPB voor in totaal € 150.000. Aangezien de winst op De Del wordt toegevoegd aan de algemene reserve is destijds ook besloten de afdracht te onttrekken aan de algemene reserve. In 2016 en 2017 is reeds € 24.000 aan VPB afgedragen, voor 2018 zal een hogere afdracht volgen. In 2019 zou een VPB-afdracht voor het project de Steenhoek aan de orde kunnen zijn, daar zal in de exploitatie van dat plan rekening mee worden gehouden.

Speerpunten (o.a. uit coalitieakkoord 2018-2022)

Voornemen	jaar	€
Lokale initiatieven steunen (o.a. van de kinderburgemeester en de Rozendaalse Buitendag, zie ook programma 6) en in een vroegtijdig stadium de dialoog met inwoners aangaan	2018-2022	X*
Uitwerking burgerparticipatie	Vanaf 2019	
Jaarlijkse inventarisatie onder inwoners over verbeterpunten	Vanaf 2019	
Informatie via website sneller openbaar	Vanaf 2018	
Social return als gunningscriterium meenemen bij (omvangrijke) inkoop- en aanbestedingstrajecten	Vanaf 2018	
Verkoop van Torckschool, met ondersteuning aan Rosendaalsche Kapel bij vinden nieuwe locatie	2019	
Een eenvoudig, éénduidig en transparant subsidiebeleid		

*X: vraagt ook om een financiële impuls. Voor een integrale afweging zijn alle voorstellen met financiële consequenties opgenomen in het hoofdstuk Financieel meerjarig perspectief. Voor de goede orde, die voorstellen maken dus nog geen deel uit van de financiële tabellen bij de programma's omdat daar nog geen besluitvorming over heeft plaatsgevonden.

Wat mag het kosten?

	Werkelijk 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Baten						
0.1 Bestuur	10.042	0	0	0	0	0
0.2 Burgerzaken	60.263	42.710	37.730	34.420	35.410	35.750
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	21.856	22.225	10.150	10.250	10.350	10.450
0.4 Overhead	21.246	25.975	23.000	23.230	23.460	23.690
0.5 Treasury	102.250	70.138	70.638	70.838	71.038	71.238
0.61 OZB woningen	331.439	333.388	360.650	377.825	381.603	385.419
0.62 OZB niet-woningen	43.715	53.171	66.537	60.352	60.956	61.565
0.64 Belastingen overig	0	0	0	0	0	0
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	2.271.338	2.354.706	2.571.239	2.561.465	2.611.210	2.680.694
0.8 Overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0	0	0
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten						
totaal baten	2.862.148	2.902.313	3.139.944	3.138.380	3.194.027	3.268.806
Lasten						
0.1 Bestuur	303.556	316.474	321.053	329.574	337.013	346.034
0.2 Burgerzaken	23.444	22.215	16.985	7.600	10.575	10.745
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	9.177	8.745	0	0	0	0
0.4 Overhead	1.394.508	1.300.100	1.377.327	1.410.409	1.436.540	1.467.747
0.5 Treasury	0	0	0	0	0	0
0.61 OZB woningen	7.288	7.500	8.300	8.380	8.460	8.540
0.62 OZB niet-woningen	0	0	0	0	0	0
0.64 Belastingen overig	0					
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	0	0	0	0	0	0
0.8 Overige baten en lasten	0	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	23.934	0	0	0	0	0
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten						
totaal lasten	1.761.907	1.665.034	1.733.665	1.765.963	1.802.588	1.843.066
Saldo van baten en lasten	1.100.241	1.237.279	1.406.279	1.372.417	1.391.439	1.425.740
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	214.487	37.866	23.628	23.359	20.377	20.377
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	81.878	6.686	6.686	6.686	6.686	6.686
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	132.609	31.180	16.942	16.673	13.691	13.691
Geraamd resultaat	1.232.850	1.268.459	1.423.221	1.389.090	1.405.130	1.439.431

Toelichting

Algemeen voor alle programma's

Bij de toelichting op de cijfers wordt vooral ingegaan op de nieuwe ontwikkelingen in deze begroting, dus de verschillen 2019-2022 ten opzichte van de vorige begroting (nieuwe feiten en omstandigheden) en daar waar nodig ten opzichte van 2018. Verder is meerjarig voor de budgetten uitgegaan van een indexpercentage van 1,5%.

Burgerzaken

Het verloop van de lasten bij burgerzaken wordt veroorzaakt door de te voorziene verkiezingen.

Beheer overige gebouwen en gronden

In 2019 is geen rekening meer gehouden met lasten en baten voor de Torckschool. Wellicht dat er nog sprake is van een klein aantal uitgaven in 2019, dat zal zo nodig bij de jaarrekening worden verantwoord.

Treasury

Geen nieuwe bijzonderheden. De baten hebben betrekking op langlopende verstrekte lening en effecten.

OZB

De OZB stijgt in 2019 vanwege het gereedkomen van de school en nieuwe woningen. De afname van OZB bij niet-woningen in 2020 heeft te maken met een verschuiving. De waardering van grond valt onder niet-woning, op het moment van bouwen verschuift dit naar woning. Hierbij is tevens sprake van een verschuiving in tijd omdat de peildatum van waarden (ook heffingsgrondslag) wettelijk een jaar achterloopt.

Algemene uitkering

De berekening van de algemene uitkering is (conform de uitgangspunten van de provincie) gebaseerd op de meicirculaire 2018. Met ingang van 2019 is het grootste deel van de middelen voor het Sociaal domein (voorheen afgezonderd binnen de algemene uitkering) onderdeel van de algemene uitkering. Met ingang van 2019 wordt dan ook geen koppeling meer gemaakt tussen die inkomsten en de uitgaven voor de nieuwe taken.

Ten opzichte van de vorige meerjarenbegroting is sprake van hogere algemene uitkering van € 100.000 in 2019 oplopend tot € 200.000 in 2022. Hier staan ook extra lasten tegenover in de vorm van het opvangen van meerjarige inflatie op de budgetten, cao-ontwikkeling, doorbetaling aan het Rhedens van een hoger bedrag per leerling.

Overhead

De stijging van de kosten voor overhead wordt voor € 7.000 veroorzaakt door een hogere waardering van een nieuw opengestelde functie (invulling functie bestuurssecretariaat). Daarnaast is in het bedrag van 2019 rekening gehouden met een correctie van gestegen pensioenpremies over 2018. Ook in 2019 heeft het ABP een extra stijging van de pensioenpremie aangekondigd.

Overige baten en lasten

Onder de lasten is met ingang van 2018 weer een bedrag voor onvoorzien opgenomen van € 10.000.

Beleidsindicatoren

Indicator	Begroting Rozendaal 2019	Begroting Rozendaal 2018
Formatie (fte per 1.000 inwoners)	8	8
Bezetting (fte per 1.000 inwoners)	7,3	7,3
Apparaatskosten (€ per inwoner)	835	867
Externe inhuur (% van de totale loonsom)	19%	18%
Externe inhuur (de totale kosten inhuur externen)	144.690	143.255
Overhead (% van totale lasten)	37%	37%

Voor deze indicatoren zijn geen landelijke cijfers bekend omdat ze gebaseerd zijn op eigen gemeentelijke gegevens. Ten aanzien van inhuur wordt opgemerkt dat veel gemeenten geen afzonderlijke budgetten voor inhuur ramen maar dat die budgetten onderdeel zijn van de toegestane reguliere formatie. Bij de jaarrekening wordt vervolgens duidelijk welk deel hiervan is ingezet voor de inhuur van externen.

Verbonden partijen

Gemeenschappelijk Orgaan Arnhem Nijmegen

Het gemeenschappelijk orgaan richt zich op een structurele verbetering van het vestigingsklimaat voor inwoners en bedrijven in de Arnhem Nijmegen City Region, in zowel nationaal als internationaal perspectief. Het gemeenschappelijk orgaan werkt intensief samen met de Stichting Economic Board regio Arnhem Nijmegen

Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)

Belangenbehartiging t.b.v. gemeenten in het hele proces van besluitvorming bij de rijksoverheid en provincies. Daarnaast verricht de VNG een aantal gemeenschappelijke taken voor gemeenten. Jaarlijks worden bij de algemene ledenvergadering die taken en de financiering daarvan door de leden vastgesteld.

Stichting Economic Board regio Arnhem Nijmegen

De stichting heeft ten doel het versterken van de samenwerking tussen ondernemers, kennisinstellingen en overheden op de groeisectoren Health, Energy en Food en de cross-overs daartussen om daarmee de economische slagkracht van de regio Arnhem-Nijmegen verder te ontwikkelen en regionale groeikansen te benutten met alle voor dat doel dienstige middelen.

Gelders Archief

Hoofdtak van het Gelders Archief is het beheren van de archiefstukken en collecties van de gemeenten Arnhem, Renkum, Rheden, Rozendaal en het Rijksarchief Gelderland.

Voor meer (financiële) informatie omtrent de verbonden partijen verwijzen wij u naar paragraaf 6 Verbonden partijen.

Programma 1: Veiligheid

Onderwerp van het programma

De hoofddoelstelling van dit programma vloeit in hoofdzaak voort uit een aantal wettelijke bepalingen, daarop gebaseerde algemene maatregelen van bestuur en uitvoeringsregels, zoals:

- Gemeentewet;
- Politiewet 2012;
- Wet op de veiligheidsregio's;
- Drank- en Horecawet;
- Algemene Plaatselijke verordening (APV).

Wat willen we bereiken?

- Het streven naar zo veilig mogelijke leefomstandigheden voor de inwoners, zulks zoveel als mogelijk gebaseerd op beleid, actuele plannen en meetbare doelen en prestaties.

Wat gaan we daarvoor doen? (inclusief programmaontwikkelingen)

Crisisbeheersing en Brandweer

*Rampenplannen**

De gemeente Rozendaal is zelf verantwoordelijk voor de bestrijding van incidenten op haar grondgebied. Met de gemeenten Rheden en Doesburg is in 2015 een overeenkomst gesloten terzake hulp en bijstand in het kader van de rampenbestrijding. In eigen beheer worden de volgende taken uitgevoerd:

- participeren in het periodieke overleg van de veiligheidsregio;
- ontwikkeling van/participeren in regionale ondersteuningsteams;
- deelnemen in oefeningen van rampenplan en bijbehorende deelplannen;
- opleiden van participerende ambtenaren en bestuurders.

*Brandweer**

De uitvoering van de brandweertaken is in handen van de Veiligheidsregio Gelderland Midden. Het gaat hierbij zowel om advies-, handavings- als uitvoeringstaken. De veiligheidsregio is hierbij verantwoordelijk voor:

- Het instellen en in stand houden van een brandweer alsmede het aanschaffen en beheren van gemeenschappelijk materieel;
- Het inventariseren van risico's van branden, rampen en crises alsmede het adviseren van het bevoegd gezag over die risico's;
- Het voorzien in een meldkamerfunctie;
- Het naleven van de aanrijtijden.

In eigen beheer worden de volgende taken uitgevoerd:

- participeren in het periodieke overleg van de veiligheidsregio;
- beoordelen van begroting en jaarrekening van de brandweer;
- ondersteunen van het Veluws Bosbrandcomité;
- afgifte van gebruiksvergunningen aan de hand van het advies van de geregionaliseerde brandweer.

Openbare orde en veiligheid

*Algemene plaatselijke verordening (APV)**

Het actueel houden van de APV en op basis daarvan zorg dragen voor de afgifte van vergunningen en ontheffingen. Het toezicht op de naleving van de Drank en Horecawet is op basis van een dienstverleningsovereenkomst uitbesteed aan de gemeente Rheden. Bestuurlijke handhaving gebeurt in eigen beheer.

Politie*

De burgemeester is vanuit zijn rol als bestuursorgaan verantwoordelijk voor het handhaven van de openbare orde. Hiertoe behoren diverse bestuursrechtelijke bevoegdheden (vooral gericht op preventie). De feitelijke dagelijkse handhaving van de openbare orde wordt verricht door de politie. De burgemeester heeft geen directe invloed op die politie-inzet, die verantwoordelijkheid berust bij de korpsleiding. Voor het totaal aan activiteiten om de openbare orde te handhaven is o.a. een goede samenwerking tussen gemeente en politie van belang, hierbij wordt ingezet op:

- periodiek ambtelijk en bestuurlijk overleg in de politie-unit IJsselwaarden (Rheden, Rozendaal en Doesburg);
- bestuurlijk en ambtelijk overleg over prioriteiten en ontwikkelingen betreffende openbare orde en veiligheid. o.a. voldoende surveillance;
- advies over additionele politie-inzet en beleidsmatige aangelegenheden;
- uitvoering Wet Tijdelijk huisverbod;
- participatie in "Het Veiligheidshuis": een regionaal samenwerkingsverband tussen verschillende veiligheidspartners, teneinde een sluitende keten rond zorg- en risicjongeren te creëren;
- participatie in een regionaal informatie- en expertisecentrum (R.I.E.C) alsmede een regionaal platform criminaliteitsbeheersing.

Overige beschermende maatregelen*

Naast de APV en de politie zijn nog de volgende taken en activiteiten van belang in het kader van veiligheid:

- regelen van de opvang van zwerfdieren;
- stimuleren en ondersteunen van, alsmede het geven van voorlichting over het Burgerinitiatief terzake een WhatsApp-project veiligheid;
- participeren in een regionaal buurtbemiddelingsproject;
- ondersteunen van maatregelen ter bevordering van inbraakpreventie en autocriminaliteit
- jaarlijkse evaluatie van het woninginbraakpreventieplan (beleidsplan);
- gebruik van het gemeenteblad "In de Roos" voor bewustwording en het nemen van eigen initiatief bij woninginbraakpreventie.

Speerpunten (o.a. uit coalitieakkoord 2018-2022)

Voornemen	jaar	€
Aandacht voor preventie en bewustzijn en stimuleren eigen initiatief	Vanaf 2018	
Aandacht voor voldoende surveillance door de politie	Vanaf 2018	
Bij toename inbraken de van inzet cameratoezicht overwegen	Vanaf 2018	

Wat mag het kosten?

	Werkelijk 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Baten						
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	735	0	0	0	0	0
1.2 Openbare orde en veiligheid	1.193	1.725	1.400	1.415	1.430	1.445
totaal baten	1.928	1.725	1.400	1.415	1.430	1.445
Lasten						
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	79.112	77.425	87.400	88.280	89.160	90.065
1.2 Openbare orde en veiligheid	4.748	7.745	7.825	7.910	7.995	8.080
totaal lasten	83.860	85.170	95.225	96.190	97.155	98.145
Saldo van baten en lasten	-81.932	-83.445	-93.825	-94.775	-95.725	-96.700
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	0	0	0	0	0	0
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	0	0	0	0	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-81.932	-83.445	-93.825	-94.775	-95.725	-96.700

Toelichting

De bijdrage aan de brandweertaken is vanwege een hoger aantal inwoners naar boven bijgesteld.

Beleidsindicatoren

Indicator	Cijfers zoals bekend in Q3 2018 Rozendaal	Cijfers zoals bekend in Q3 2018 Nederland	peiljaar	Cijfers zoals bekend bij begr 2017 Rozendaal	peiljaar
Verwijzingen Halt (aantal per 10.000 jongeren)	82	131	2017	303	2015
Harde kern jongeren (aantal per 10.000 jongeren)	0	1,3	2014	0	2014
Winkeldiefstallen (aantal per 1.000 inwoners)	0	2,2	2017	0	2016
Geweldsmisdrijven (aantal per 1.000 inwoners)	0	5	2017	3,3	2016
Diefstallen uit woning (aantal per 1.000 inwoners)	6,7	2,9	2017	6,7	2016
Vernielingen/beschadigingen openbare ruimte (aantal per 1.000 inwoners)	3,3	4,8	2017	3,3	2016

Algemene opmerking ten aanzien van de beleidsindicatoren voor alle programma's

Zoals in de leeswijzer opgenomen betreffen dit de vanaf 2017 voorgeschreven beleidsindicatoren. Ten behoeve van een eventuele vergelijkbaarheid met andere gemeenten zijn de gegevens in de tabellen, integraal overgenomen van de website "waarstaatjegemeente" (peildatum september 2018) en hebben betrekking op verschillende bronnen en jaren.

De eerste kolom bevat het cijfer zoals dat in september 2018 is opgenomen op "waarstaatjegemeente" voor de gemeente Rozendaal en in de tweede kolom voor het Nederlands gemiddelde. In de derde kolom is het peiljaar opgenomen, in het geval van verwijzingen Halt gaat het dus om het cijfer uit 2017. In de vierde kolom is het cijfer opgenomen zoals het vorig jaar in de begroting stond met destijds peiljaar 2015 (vijfde kolom).

Voor de goede orde: deze cijfers zijn geen streefwaarden maar slechts indicatoren die een beeld geven van de stand van zaken binnen een gemeente op een bepaald onderwerp. Ze lenen zich om die reden dus minder goed om op basis daarvan direct conclusies te trekken. Bovendien is soms lastig in te schatten wat de impact van gemeentelijk handelen op een indicator is. Door deze cijfers wel meerjarig (zowel in de begroting als de jaarrekening) op te nemen ontstaat er eventueel wel zicht op een trend die aanleiding kan zijn voor nader onderzoek.

Specifiek

Het aantal verwijzingen Halt betekent voor Rozendaal 1 jongere. Ten aanzien van "diefstallen uit woning": hieraan wordt op diverse manieren veel aandacht besteed. Bij de evaluatie van het inbraakpreventieplan in september 2017 heeft de raad de middelen beschikbaar gesteld om maatregelen te treffen. Wanneer dit aantal mocht stijgen, wordt cameratoezicht op invalswegen overwogen.

Verbonden partijen

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden

- De uitvoering van de gemeentelijke taak op basis van de Wet ambulancevoorziening en geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen;
- De gemeentelijke taken op basis van de Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid (de GGD taken).

Voor meer (financiële) informatie omtrent de verbonden partijen verwijzen wij u naar paragraaf 6 Verbonden partijen.

Programma 2: Verkeer en vervoer

Onderwerp van het programma

De hoofddoelstelling van dit programma vloeit in hoofdzaak voort uit een aantal wettelijke bepalingen, daarop gebaseerde algemene maatregelen van bestuur en uitvoeringsregels, zoals:

- Wegenverkeerswet (WVW);
- Wegenwet (WW);
- De Wet Personenvervoer (WP);
- Het Nationaal Verkeers- en Vervoersplan (NVVP);
- Het Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan (PVVP).

Wat willen we bereiken?

- Zorgdragen voor een geordende en veilige verkeersafwikkeling en -circulatie.
- Het in regionaal verband handhaven van het bestaande openbaar vervoersnet en het terugdringen van de automobiliteit door alle vervoerssystemen goed op elkaar te laten aansluiten.

Wat gaan we daarvoor doen? (inclusief programmaontwikkelingen)

Verkeer, wegen en water

Wegen*

Onder dit taakveld valt het beheer van alle wegen, fietspaden en elementverhardingen. Het beheer wordt conform het wegenplan 2002-2022 uitgevoerd. In 2019 is er groot onderhoud gepland aan de Jachtlaan (wegverharding). Ook wordt het in 2018 geplande onderhoud aan De Genestetlaan uitgevoerd, waarbij een ander aanpak aan de raad wordt voorgelegd. Er wordt gereserveerd conform het wegenplan.

Op wegen waar de maximum snelheid regelmatig wordt overschreden zal in overleg met de politie worden bezien of verbetering mogelijk is (beleidsplan).

Onkruidbestrijding

In 2016 is wettelijk bepaald dat er geen chemische middelen meer ingezet mogen worden ter bestrijding van onkruid in de openbare ruimte. In 2017 is opdracht verleend om voortaan het onkruid te bestrijden op verharding door middel van vegen, borstelen en branden. Conform 2018 zal ook in 2019 de huidige wijze van onkruidbestrijding worden voortgezet.

Openbare verlichting*

Het onderhoud aan de openbare verlichting wordt uitgevoerd door ZIUT op basis van storingsmeldingen.

Gladheidbestrijding*

De gladheidbestrijding hebben we uitbesteed waarbij we de volgende normen hanteren: Zorgen voor een goede en tijdige aanpak van de gladheid op wegen bij winterse omstandigheden.

Openbaar vervoer

Het in regionaal verband bewerkstelligen dat het bestaande openbaar vervoersnet wordt gehandhaafd. Dit in overleg met de regio, provincie en vervoerders.

Speerpunten (o.a. uit coalitieakkoord 2018-2022)

Voornemen	jaar	€
Asfalt vervangen door klinkers (bij groot onderhoud)	Vanaf 2019	X*
Verkeersveiligheid (met partners) vergroten van: <ul style="list-style-type: none">• De Schelmseweg• Rotondes• Kruispunt Rosendaalselaan/Kerklaan• Berg en Heideweg	Vanaf 2018	
Evalueren verkeersafwikkeling rond de nieuwe school en zo nodig infrastructuur aanpassen	2019	

*zie ook hoofdstuk Financieel meerjarig perspectief

Ten aanzien van verkeersveiligheid is naar aanleiding van een dodelijk verkeersongeval op het kruispunt bij de Kerklaan (september 2018) een versnelling ingezet om te onderzoeken welke maatregelen eventueel nodig zijn. Eventuele voorstellen voor het treffen van maatregelen zullen via een afzonderlijk voorstel met financiële dekking aan de gemeenteraad worden voorgelegd.

Wat mag het kosten?

	Werkelijk 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Baten						
2.1 Verkeer, wegen en water	23.984	0	0	0	0	0
2.5 Openbaar vervoer	0	0	0	0	0	0
totaal baten	23.984	0	0	0	0	0
Lasten						
2.1 Verkeer, wegen en water	286.464	91.715	121.238	122.148	123.068	124.068
2.5 Openbaar vervoer	0	0	0	0	0	0
totaal lasten	286.464	91.715	121.238	122.148	123.068	124.068
Saldo van baten en lasten	-262.480	-91.715	-121.238	-122.148	-123.068	-124.068
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	166.755	0	23.333	23.333	23.333	23.333
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	36.221	36.221	36.221	36.221	36.221	36.221
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	130.534	-36.221	-12.888	-12.888	-12.888	-12.888
Geraamd resultaat	-131.946	-127.936	-134.126	-135.036	-135.956	-136.956

Toelichting

De toename van de lasten wordt enerzijds veroorzaakt door een uitbreiding van het areaal te onderhouden wegen vanwege De Del en anderzijds nemen de kapitaallasten met € 23.000 toe vanwege de activering van de veilige oversteek. Dat bedrag wordt onttrokken aan de egalisatiereserve kapitaallasten.

Wanneer de raad op 30 oktober besluit om in de toekomst klinkers toe te passen in plaats van asfalt bij het onderhoud van de binnenwegen heeft dat ook invloed op bovenstaande cijfers, dit wordt nader toegelicht in het hoofdstuk Financieel meerjarig perspectief.

Beleidsindicatoren

Indicator	Cijfers zoals bekend in Q3 2018 Rozendaal	Cijfers zoals bekend in Q3 2018 Nederland	peiljaar	Cijfers zoals bekend bij begr 2017 Rozendaal	peiljaar
Ziekenhuisopname na verkeersongeval met een motorvoertuig (%)	17,0%	8,0%	2015	17,0%	2015
Overige vervoersongevallen met een gewonde fietser (%)	17,0%	9,0%	2015	17,0%	2015

Bij beide percentages gaat het om het aandeel in het totaal aantal ongevallen die leiden tot ziekenhuisopnamen. In 2015 was sprake van 8 ongevallen waarbij 2 personen geregistreerd zijn bij de eerste hulp.

Verbonden partijen

Niet van toepassing bij dit programma.

Programma 3: Economie

Onderwerp van het programma

De gemeente kent geen bedrijventerreinen en nauwelijks bedrijven, behalve een redelijk groot aantal ZZP-ers. Het relevante taakveld voor dit programma betreft momenteel vooral economische promotie.

Wat willen we bereiken?

Participatie in voor Rozendaal relevante regionale ontwikkelingen. Bevorderen van toeristische en recreatieve activiteiten in brede zin.

Wat gaan we daarvoor doen? (inclusief programmaontwikkelingen)

Economische promotie

Toerisme, recreatie en VVV

De gemeenten Rheden, Rozendaal, Arnhem, Renkum en Wageningen hanteren een integrale onderlegger voor hun ruimtelijke en toeristisch-recreatieve beleid zodat de zone als geheel in stand kan worden gehouden. Daarnaast is een samenwerkingsverband 'Veluwe op 1' gestart. De ambitie van 21 Veluwe gemeenten, provincie, recreatieondernemers, grondeigenaren en terreinbeheerders is het toeristische product van de Veluwe te verbeteren.

Speerpunten (o.a. uit coalitieakkoord 2018-2022)

Voornemen	jaar	€
In gesprek met providers blijven voor snel internet	Vanaf 2018	
Ondersteuning initiatieven om landgoederen en kastelen langs de Velwezoom beter op de kaart te zetten	Vanaf 2019	

Rozendaal klimaatneutraal

Onder deze noemer uit het coalitieakkoord wordt de komende jaren een veelheid aan activiteiten opgestart om een bijdrage te leveren aan de energietransitie. Om dat financieel te ondersteunen heeft de gemeenteraad besloten een reserve Energietransitie in te stellen en daar vooralsnog € 100.000 in te storten. Besloten is om hiervan € 50.000 beschikbaar te stellen voor onder meer het opstellen van een koersdocument en een uitvoeringsagenda. In de uitvoeringsagenda zal ook meer duidelijk worden wie nu welke rol heeft bij de energietransitie en wie daarbij welke investeringen voor zijn rekening neemt. Op basis van die uitvoeringsagenda zal eventueel een extra kredietaanvraag volgen voor die investeringen. In deze begroting wordt dus vooralsnog geen rekening gehouden met extra kosten.

Wat mag het kosten?

	Werkelijk 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Baten						
3.1 Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0	0
3.4 Economische promotie	0	0	0	0	0	0
totaal baten	0	0	0	0	0	0
Lasten						
3.1 Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0	0
3.4 Economische promotie	0	2.535	2.560	2.585	2.610	2.635
totaal lasten	0	2.535	2.560	2.585	2.610	2.635
Saldo van baten en lasten	0	-2.535	-2.560	-2.585	-2.610	-2.635
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	0	0	0	0	0	0
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	0	0	0	0	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	0	-2.535	-2.560	-2.585	-2.610	-2.635

Toelichting

De lasten betreffen de subsidie aan de VVV en Leisurelands.

Beleidsindicatoren

Indicator	Cijfers zoals bekend in Q3 2018 Rozenaal	Cijfers zoals bekend in Q3 2018 Nederland	peiljaar	Cijfers zoals bekend bij begr 2017 Rozenaal	peiljaar
Funciemenging (%)	39,2%	52,4%	2017	42,5%	2016
Vestigingen (bedrijven, aantal per 1.000 inwoners van 15 t/m 64 jaar)	191	140	2017	181	2016

De funciemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.

Bruto gemeentelijk product (BGP) is het product van de toegevoegde waarde per baan en het aantal banen in een gemeente. De verhoudingswaarde tussen verwacht BGP en gemeten BGP geeft aan of er boven verwachting (<100) of beneden verwachting (>100) wordt geproduceerd. Het aantal vestigingen wordt waarschijnlijk beïnvloed door het relatief hoge aantal zzp'ers.

Verbonden partijen

Stichting Economic Board regio Arnhem Nijmegen

De stichting heeft ten doel het versterken van de samenwerking tussen ondernemers, kennisinstellingen en overheden op de groeisectoren Health, Energy en Food en de cross-overs daartussen om daarmee de economische slagkracht van de regio Arnhem-Nijmegen verder te ontwikkelen en regionale groeikansen te benutten met alle voor dat doel dienstige middelen.

Leisurelands

Leisurelands verricht werkzaamheden op het gebied van recreatie en toerisme die door de overheid worden aangemerkt als te behoren tot een terrein van belangenbehartiging dat de overheid zich als eigen zorg aantrekt.

Programma 4: Onderwijs

Onderwerp van het programma

De hoofddoelstelling van dit programma vloeit in hoofdzaak voort uit een aantal wettelijke bepalingen, daarop gebaseerde algemene maatregelen van bestuur en uitvoeringsregels, zoals:

- Leerplichtwet 1969;
- Regeling Regionale Meld- en coördinatiefunctie (RMC);
- Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB);
- Wet passend onderwijs;
- Wet op de Expertisecentra (WEC);
- Wet op het Primair Onderwijs (WPO);
- Wet op het Voortgezet Onderwijs (WVO).

Wat willen we bereiken?

In onze gemeente bestaat ongeveer 20% van de inwoners uit jongeren tot 19 jaar. Voor deze groep bestaat een groot deel van het leven uit onderwijs. Voor deze jongeren willen we een zorgeloze ontwikkeling stimuleren. Daarnaast blijft ook het Volwassenenonderwijs van belang, als tweede kans of als onderdeel van het levenslang leren. Bovengenoemde visie willen we verwezenlijken door: het behartigen van openbaar basisonderwijs en het verzorgen van diverse gemeenschappelijke onderwijsvoorzieningen, waaronder begrepen leerplicht, logopedie, onderwijshuisvesting, leerlingenvervoer en volwasseneneducatie, volgens de daarvoor geldende wettelijke verplichtingen.

Wat gaan we daarvoor doen? (inclusief programmaontwikkelingen)

Openbaar basisonderwijs*

De invoering van de wet Passend Onderwijs (augustus 2014) en de Jeugdwet (2015) die inmiddels hun inbedding hebben, betekent voor de gemeente Rozendaal dat zowel lokaal als regionaal wordt gewerkt aan verdere verbetering en versterking van de samenwerking en afstemming tussen onderwijs als vindplaats en jeugdhulp in aansluiting daarop. In overleg tussen gemeenten en scholen worden thema's (vanuit het delen van casussen) bepaald, waarin gemeenten en samenwerkingsverbanden elkaar kunnen versterken en samen een visie kunnen ontwikkelen. Dit vertaalt zich in een gezamenlijke agenda. Rozendaal heeft hierbij, wat onderwijs betreft, te maken met twee regionale samenwerkingsverbanden: de Dorpsschool behoort tot de regio Arnhem, "Het Rhedens" tot de regio Zutphen. Binnen de regio Zutphen zal er vanaf 2018 een monitoringsinstrument komen, waarbij de cijfers onderwijs en jeugdhulp aan elkaar gekoppeld worden. Daarnaast werken de gemeenten Rheden en Rozendaal samen met het primair en voortgezet onderwijs in Rheden/Rozendaal aan een gezamenlijke strategische agenda. In het kader van de Brede Impuls Combinatiefuncties Sport en Cultuur werken wij samen met de gemeente Rheden. Het in dit verband uitgebrachte boekje "Sjors Sportief & Creatief" met een presentatie van naschoolse cultuur- en sportactiviteiten voor basisschoolleerlingen, wordt ook op de Dorpsschool verspreid.

Onderwijshuisvesting*

Op de locatie Bremheuvel wordt eind 2018 de nieuwe basisschool in gebruik genomen waarvan ook de kinder- en peuteropvang deel uitmaakt. Voor de exploitatie daarvan wordt de VVE IKC Dorpsschool Rozendaal opgericht. Via het "Handboek Exploitatie en beheer VVE IKC Dorpsschool Rozendaal" worden de taken en verantwoordelijkheden van de eigenaren (Veluwezoom en gemeente) en gebruikers van het gebouw geregeld. Verder is voorzien in een gebruikersoverleg waarin de school, de peuterspeelzaal en de gemeente zijn vertegenwoordigd om zo nodig aanvullende afspraken te maken over het dagelijkse gebruik van het gebouw.

De zorg voor adequate huisvesting van het bijzonder voortgezet onderwijs, in casu "Het Rhedens", wordt vorm gegeven door het bedrag dat wordt ontvangen van het rijk door te decentraliseren naar het bestuur van Het Rhedens.

Onderwijsbeleid en leerlingenzaken*

Logopedie

De logopedie op De Dorpsschool wordt uitgevoerd door logopedistes in dienst van de gemeente Rheden.

Muziekonderwijs

Vooralsnog is een bedrag gereserveerd voor voortgezette ondersteuning van de Algemene Muzikale Vorming in de Dorpsschool. De financiering hiervan is, vooralsnog voor één schooljaar, 2018-2019, verlengd. Hierover is in de

tweede helft van 2018 een besluit genomen. De Dorpsschool participeert vanaf 2019, vooralsnog voor twee jaar, in de provinciale regeling Cultuureducatie met Kwaliteit (CMK). Dit omvat onder andere Muziekonderwijs en de gemeente is hierin een samenwerkingspartner.

Leerplicht en leerlingenadministratie

Deze taken worden voor acht gemeenten in de regio Arnhem regionaal uitgevoerd door het “Regionaal Bureau Leerlingzaken (RBL) Midden Gelre”. Hier is ook de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie voor Voortijdig schoolverlaters (RMC-functie voor VSV’ers) aan toegevoegd. De uitvoering van de leerplicht inclusief kwalificatieplicht en van de RMC-taken is vanaf 2018 als samenwerkingsmodule “Onderwijszaken” ondergebracht bij de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Centraal Gelderland (MGR CG).

Leerlingenvervoer

De uitvoering van het leerlingenvervoer is gemandateerd aan de gemeente Rheden. Het leerlingenvervoer is een open-eindregeling. Het leerlingenvervoer is meegenomen in de regionale aanbesteding van het doelgroepenvervoer. Vanaf het schooljaar 2017-2018 wordt het feitelijke vervoer voor de gemeenten Rheden en Rozendaal uitgevoerd door Avan (Aanvullend vervoer regio Arnhem –Nijmegen, zie ook programma Sociaal domein, maatwerkvoorzieningen WMO). De beoordeling wie ervoor in aanmerking komt, blijft een gemeentelijke taak.

Volwasseneneducatie

Vanaf 2015 hebben gemeenten meer beleidsvrijheid bij het samenstellen van het educatieaanbod en wordt de verplichte inkoop bij Regionale Opleidingscentra (ROC’s) afgebouwd. Mede gezien de terugloop van financiering, blijft de wet samenwerking op regionaal niveau verplicht stellen, waarbij een coördinerende gemeente (in dit geval Arnhem) de middelen ontvangt. Vanaf 2016 is er sprake van een koppeling tussen volwasseneneducatie en een landelijk ontwikkelprogramma voor taalstimulering en aanpak van laaggeletterdheid, “Tel mee met Taal”. Onder meer via “Taalhuis Veluwezoom” wordt hier, samen met onder andere de bibliotheek, vorm aan gegeven. De GRO (gemeenschappelijke regeling Onderwijszaken) wordt per 2019 opgeheven en, voor wat betreft de volwasseneneducatie, vervangen door een regionale Samenwerkingsovereenkomst. De overige percelen van de GRO zijn per 2018 ondergebracht in de MGR Module Onderwijszaken.

Speerpunten (o.a. uit coalitieakkoord 2018-2022)

Voornemen	jaar	€
Samen met het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs in Rheden en Rozendaal werken aan een agenda om de samenwerking te intensiveren, eventueel ook met anderen voor bijvoorbeeld het invullen van maatschappelijk stages	Vanaf 2018	

Wat mag het kosten?

	Werkelijk 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Baten						
4.1 Openbaar basisonderwijs	19.818	0	26.303	26.566	26.832	27.100
4.2 Onderwijshuisvesting	0	9.950	0	0	0	0
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	0	0	0	0	0	0
totaal baten	19.818	9.950	26.303	26.566	26.832	27.100
Lasten						
4.1 Openbaar basisonderwijs	65.389	7.653	33.160	33.490	33.833	34.168
4.2 Onderwijshuisvesting	376.381	454.138	556.678	570.531	581.289	592.892
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	23.288	19.014	25.465	25.720	25.975	26.230
totaal lasten	465.058	480.805	615.303	629.741	641.097	653.290
Saldo van baten en lasten	-445.240	-470.855	-589.000	-603.175	-614.265	-626.190
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	42.532	24.000	107.500	107.500	107.500	107.500
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	14.313	7.050	0	0	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	28.219	16.950	107.500	107.500	107.500	107.500
Geraamd resultaat	-417.021	-453.905	-481.500	-495.675	-506.765	-518.690

Toelichting

Openbaar basisonderwijs

Ten aanzien van de exploitatiekosten van de school geldt dat deze budgettair neutraal in de begroting zijn opgenomen. Tegenover het aandeel in de kosten van de VVE dat ten laste van de gemeente komt staat de huurvergoeding van de Kinderopvang/peuterspeelzaal.

Onderwijshuisvesting

De lasten nemen vanaf 2019 toe met de kapitaallasten van de nieuwe school die vervolgens ook worden onttrokken aan de reserve kapitaallasten (€ 107.500). Daarnaast nemen de kosten toe door een aantal autonome ontwikkelingen zoals de bijdrage voor de combinatiefunctaris, het muziekonderwijs en het leerlingenvervoer. Ook neemt de OZB voor de nieuwe school toe maar daar staat ook een OZB-opbrengst op programma 0 tegenover.

Tot slot is sprake van een toename van de lasten (€ 10.000 in 2019 oplopend tot € 30.000 in 2022) door een hogere doorbetaling van het bedrag per leerling aan het Rhedens dat via de algemene uitkering wordt ontvangen (op het onderdeel algemene uitkering geeft dat een voordeel, per saldo is het effect voor de totale begroting € 0 voor dat onderdeel).

Beleidsindicatoren

Indicator	Cijfers zoals bekend in Q3 2018 Rozendaal	Cijfers zoals bekend in Q3 2018 Nederland	peiljaar	Cijfers zoals bekend bij begr 2017 Rozendaal	peiljaar
Absoluut verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	0,0	1,8	2017	3,7	2016
Relatief verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	11,5	26,6	2017	14,8	2016
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv'er) in % deelnemers aan het VO en MBO-onderwijs	0,0%	1,7%	2016	0,0%	2015

Bij absoluut verzuim gaat het om het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 inwoners en in de leeftijd van 5-18 jaar. Bij relatief verzuim gaat het om leerplichtigen die wel staan ingeschreven maar ongeoorloofd afwezig zijn. Bij vroegtijdig schoolverlaters gaat het om het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.

Verbonden partijen

Gemeenschappelijke regeling onderwijszaken (GRO)

De GRO behartigt de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de volwasseneneducatie, leerplicht en RMC-taken (Regionale Meld- en Coördinatiefunctie, ten behoeve van Voortijdig Schoolverlaters) en kent onder meer de volgende taakonderdelen:

- vaststelling van de hoofdlijnen van het beleid voor educatie en beroepsonderwijs;
- behartiging andere onderwijszaken die afstemming behoeven in de regio.

Per 2018 zijn deze taken, met uitzondering van de Volwasseneneducatie (VE), ondergebracht in de MGR Sociaal Domein in een module Onderwijszaken. Voor de VE is sinds 2015 bij wet geregeld dat er regionaal wordt samengewerkt bij de beleidsontwikkeling en uitvoering. Het is niet noodzakelijk de GRO alleen voor de VE in stand te houden en daarom zal deze (naar verwachting) per 10-1-2019 worden opgeheven.

Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen (BVO DRAN)

Samenwerking van 18 gemeenten op het gebied van doelgroepenvervoer in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015, de Jeugdwet, het leerlingenvervoer, kleinschalig OV en maatwerkvervoer in het kader van de Participatiewet. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen vraagafhankelijk vervoer (op afroep, voornamelijk Wmo-vervoer, voorheen Regiotaxi) en routegebonden vervoer (met name leerlingenvervoer, Jeugdhulpvervoer en Wmo-dagopvangvervoer).

Voor meer (financiële) informatie omtrent de verbonden partijen verwijzen wij u naar paragraaf 6 Verbonden partijen.

Programma 5: Openbaar groen, sport, cultuur en recreatie

Onderwerp van het programma

De hoofddoelstelling van dit programma vloeit in hoofdzaak voort uit een aantal wettelijke bepalingen, daarop gebaseerde algemene maatregelen van bestuur en uitvoeringsregels, zoals:

- Bibliotheekwet;
- Wet op de gevaarlijke werktuigen;
- Besluit veiligheid attractie- en speeltoestellen;
- Subsidieverordening 2015.

Wat willen we bereiken?

Het scheppen van mogelijkheden en randvoorwaarden ter bevordering van het welzijn en ontwikkeling van de inwoners van de gemeente Rozendaal in het algemeen en specifieke doelgroepen in het bijzonder en daarnaast:

- het doelmatig inrichten en beheren van het openbaar groen met behoud van belevings-, sier- en natuurwaarde;
- het op gemeentelijk niveau en in regionaal verband initiëren, stimuleren en scheppen van randvoorwaarden van/voor activiteiten op het terrein van toerisme en recreatie;
- het onderhouden en instandhouden van de gemeentelijke recreatievoorzieningen.

Wat gaan we daarvoor doen? (inclusief programmaontwikkelingen)

Sportbeleid en activering

De gemeente werkt waar mogelijk mee aan lokale initiatieven zoals het scholenvoetbaltoernooi en het wijkenvoetbaltoernooi in Velp en Rozendaal.

Subsidiëring

Het toetsen en afhandelen van aanvragen voor de verstrekking van subsidies. Op 1 januari 2016 is de "Algemene subsidieverordening gemeente Rozendaal 2016" in werking getreden. Met hieraan gekoppeld een subsidieregeling met onder andere een uitwerking van de beoordelingscriteria.

De gemeente subsidieert een voetbalvereniging en een tennisvereniging voor de Rozendaalse jeugdleden. Daarnaast wordt subsidie verleend aan "Uniek Sporten" voor mensen met een beperking. Het bewegen voor Ouderen is een speerpunt uit de Lokale Nota Publieke Gezondheid 2017-2020.

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Ten behoeve van de Dorpsschool wordt een bijdrage geleverd aan de Combinatiefunctionarissen "Sport en Cultuur" van de gemeente Rheden. Kamermuziekfestival Zoom! kan vanaf 2015 rekenen op financiële en organisatorische ondersteuning van de gemeente. In het kader hiervan vinden ook activiteiten in Rozendaal plaats, in 2018 was dit onder andere het gratis toegankelijke openluchtconcert.

Cultureel erfgoed*

Het Cultuurpact, een samenwerkingsverband van de gemeenten rond Arnhem met de provincie, is in 2014 verbreed tot Cultuur- en Erfgoedpact. De Rozendaalse invulling is met name gericht op Erfgoed, in de vorm van deelname aan "Gelders Arcadië". Onderzocht wordt in hoeverre de resultaten van Gelders Arcadië gekoppeld kunnen worden aan de regiomarketingactiviteiten van RBT-KAN en VisitVeluwe.

Monumenten

Het inventariseren en plaatsen van monumentale panden en objecten op de monumentenlijst. Het afhandelen van aanvragen om monumentenvergunningen en vergunningen wijziging beschermde dorpsgezichten. Zorgdragen voor het verstrekken van subsidies en voldoen aan provinciale en rijkseisen met betrekking tot subsidie-aanvragen en meerjarenprogramma's. De advisering met betrekking tot monumenten vindt sinds 2011 plaats door de Commissie Cultuurhistorie van Rheden.

In 2019 zal Rozendaal wederom gebruik maken van de regio archeoloog. De provincie draagt bij aan de financiering hiervan. De verordening die betrekking heeft op de gemeentelijke monumenten biedt de mogelijkheid om jaarlijks een subsidieplafond vast te stellen, voorgesteld wordt om voor 2019, evenals in 2018, weer een subsidieplafond van € 8.000 in te stellen zodat er een maximumbedrag is.

Media*

Bibliotheek

Het gemeentelijk bibliotheekbeleidskader en de productencatalogus van bibliotheek Veluwezoom biedt de gemeenten Renkum, Rheden en Rozendaal handvatten om te sturen en keuzes te maken. Rozendaal subsidieert een percentage van de subsidie van de gemeente Rheden, naar rato van inwonertal. De Bibliotheekwet regelt onder meer de organisatie van een, landelijke, digitale bibliotheek. Alle inwoners van Nederland kunnen hier gebruik van maken. Het Rijk bekostigt deze landelijke digitale bibliotheek.

Lokale omroep

Rozendaal en Rheden hebben tot en met 2020 een zendmachtiging verleend aan de stichting Radio en Televisie (RTV) Rheden/Rozendaal, "Studio Rheden".

Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Openbaar groen

Het groen op een dusdanige wijze beheren dat de kwaliteit van de omgeving duurzaam kan worden gegarandeerd. Uitvoering geven aan het Gemeentelijk Groenplan Rozendaal 2015 – 2020. Het aantal maaibeurten is sinds 2017 verlaagd, van 32 naar 26 keer per jaar.

Beheer en onderhoud recreatievoorzieningen

Twee maal per jaar worden de speelplaatsen en speeltoestellen geïnspecteerd. De uitvoering van het beheer geschiedt op basis van die inspectiegegevens.

Speerpunten (o.a. uit coalitieakkoord 2018-2022)

Voornemen	jaar	€
Voldoende speelplaatsen voor verschillende leeftijdsgroepen (in het bijzonder De Del) met inbreng van omwonenden en de doelgroep	Vanaf 2019	
Gemeentelijk gebouwen voorzien van nestkasten en andere faunavoorzieningen	Vanaf 2019	
Gemeentelijke groenstroken, waar mogelijk, benutten voor drachtplanten en houtwallen	Vanaf 2020	
Stoepen en straten zoveel mogelijk onkruidvrij	Vanaf 2019	
Stimuleren van watertappunten in de openbare ruimte		
Indien wenselijk, faciliteren van verenigingen en nieuwe sportinitiatieven	Vanaf 2019	

*zie ook hoofdstuk Financieel meerjarig perspectief

Wat mag het kosten?

	Werkelijk 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Baten						
5.1 Sportbeleid en activering	0	0	0	0	0	0
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	0	0	0	0	0
5.5 Cultureel erfgoed	0	0	0	0	0	0
5.6 Media	0	0	0	0	0	0
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	355	510	500	500	500	500
totaal baten	355	510	500	500	500	500
Lasten						
5.1 Sportbeleid en activering	2.801	2.850	2.880	2.910	2.940	2.970
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	36.314	4.269	4.310	4.350	4.390	4.430
5.5 Cultureel erfgoed	4.006	1.925	2.435	2.445	2.455	2.465
5.6 Media	0	34.296	34.640	34.985	35.335	35.690
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	98.400	90.515	99.935	100.910	101.895	102.860
totaal lasten	141.521	133.855	144.200	145.600	147.015	148.415
Saldo van baten en lasten	-141.166	-133.345	-143.700	-145.100	-146.515	-147.915
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	2.496	0	0	0	0	0
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	0	0	0	0	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	2.496	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-138.670	-133.345	-143.700	-145.100	-146.515	-147.915

Toelichting

De onderhoudskosten voor het openbaar groen nemen met ongeveer 10% toe vanwege uitbreiding van het areaal, dit is inclusief een verhoging van € 5.000 voor speelplaatsen. Daarnaast is de post cultureel erfgoed verhoogd met € 500 voor de open monumentendag.

Beleidsindicatoren

Indicator	Cijfers zoals bekend in Q3 2018 Rozendaal	Cijfers zoals bekend in Q3 2018 Nederland	peiljaar	Cijfers zoals bekend bij begr 2017 Rozendaal	peiljaar
Niet-wekelijkse sporters (%)	37,9%	48,7%	2016	nrb*	

*nog niet bekend

Verbonden partijen

Leisurelands (voorheen RGV)

Leisurelands verricht o.a. werkzaamheden op het gebied van recreatie en toerisme die door de overheid worden aangemerkt als te behoren tot een terrein van belangenbehartiging dat de overheid zich als eigen zorg aantrekt.

Voor meer (financiële) informatie omtrent de verbonden partijen verwijzen wij u naar paragraaf 6 Verbonden partijen.

Programma 6: Sociaal domein

Onderwerp van het programma

De hoofddoelstelling van dit programma vloeit in hoofdzaak voort uit een aantal wettelijke bepalingen, daarop gebaseerde algemene maatregelen van bestuur en uitvoeringsregels, zoals:

- Huisvestingswet (met betrekking tot de huisvesting van statushouders);
- Jeugdwet;
- Wet op de Lijkbezorging;
- Wmo 2015 (Wet maatschappelijke ondersteuning);
- Wet publieke gezondheid (Wpg);
- Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (Bbz-2004);
- Participatiewet;
- Wet Bundeling van Uitkeringen Inkomensvoorziening aan Gemeenten (Wet BUIG);
- Wet gemeentelijke Schuldhulpverlening;
- Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW);
- Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ);
- Wet Kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen (Wko);
- Wet maatregelen WWB (Wet Werk en Bijstand);
- Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen (WSNP);
- Wet sociale werkvoorziening (Wsw; voor de op 31-12-2014 bij een Sociale-werkvoorzieningsbedrijf werkzame werknemers).

Wat willen we bereiken?

Het scheppen van mogelijkheden en randvoorwaarden ter bevordering van het welzijn en ontwikkeling van de inwoners van de gemeente Rozendaal in het algemeen en specifieke doelgroepen in het bijzonder.

Wat gaan we daarvoor doen? (inclusief programmaontwikkelingen)

Algemeen

Regionaal inkopen

Vanaf april 2016 wordt de dienstverlening van het merendeel van de Wmo- en Jeugdweetaanbieders en het activerend werk (als deel van de Wmo) binnen de regio Arnhem regionaal ingekocht via het zogenoemde I.A.S. (Interactief Aankoop Systeem). Het gaat om aanbesteding via het "Open-House model". Binnen het IAS is er veel ruimte voor nieuwe aanbieders en veel ruimte voor nieuwe producten en voor vernieuwing van bestaande producten. De producten worden waar mogelijk voor alle leeftijden en domeinoverstijgend ingekocht, dus niet meer op basis van een onderliggende wet.

Naast de keuze voor een gezamenlijke inkoop, hebben de samenwerkende gemeenten ervoor gekozen om deze inkoop in 2017 als samenwerkingsmodule onder te brengen binnen het juridisch kader van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Centraal Gelderland (MGR SC CG). Gemeenten kunnen binnen de Module Inkoop kiezen in welke submodule (voorheen: perceel) zij willen participeren. Rozendaal en Rheden participeren bijvoorbeeld nog niet in de submodule hulp bij het huishouden, omdat hier sprake is van een specifiek lokale invulling.

Vanaf 2018 wordt 1 keer per 4 maanden gerapporteerd over de dienstverlening van de grootste aanbieders. Deze aanbieders bestrijken tenminste 85% van de regionale zorguitgaven (excl. PGB's en uitgaven sociale teams/lokale toegang). De kracht van deze rapportages ligt in een periodieke kwalitatieve duiding van de gegevens, zodat het verhaal achter de cijfers duidelijk wordt en bewegingen en trends zichtbaar worden.

Met de 85 grootste aanbieders wordt 1 keer per 4 maanden gesproken over ontwikkelingen, trends, transformatie en innovatie, kwaliteit, specifieke contractafspraken zoals SROI (Social Return on Investment), wachlijsten en signalen en knelpunten.

Modulaire gemeenschappelijke regeling Sociaal Domein Gelderland Midden (MGR SD GM)

De regionale inkooporganisatie is de eerste module binnen deze MGR. Per 1 januari 2018 zijn twee nieuwe samenwerkingsmodules toegevoegd: de module Onderwijszaken (Regionaal Bureau Leerlingzaken, RBL) en de module Werkgeversservicepunt (WSP). In 2018 is een besluit genomen over toevoeging van een nieuwe module "werkgeverschap sociale werkvoorziening".

Het gaat hier om de taken die zijn overgebleven in de Gemeenschappelijke Regeling Presikhaaf bedrijven na overdracht van de werkgeverstaken per 1-1-2018 naar het regionale arbeidsontwikkelingsbedrijf BV Scalabor

Regionale innovatie en transformatie sociaal domein.

Voor de invulling van de gewenste regionale vernieuwing zijn voor de Jeugdhulp en de Wmo ondersteuningsagenda's opgesteld. Hierbij wordt ook de dialoog gezocht met zorgaanbieders. Het gaat om de volgende transformatieprojecten:

- Versterken van de lokale toegang;
- Afschalen van specialistische jeugdzorg (alleen Jeugd);
- Sturen op resultaat;
- Klant en mantelzorger centraal (Wmo, afstemming met WLZ en ZVW).

De gemeenten stellen hier middelen voor beschikbaar uit de budgetten voor het sociale domein, tot hoogstens 0,5% van het voormalige budget Integratie uitkering Sociaal domein. Voor de Jeugdhulp zijn ook landelijke middelen beschikbaar gesteld in het kader van het IBP (Interbestuurlijke Programma). De landelijke middelen worden beschikbaar gesteld aan regionaal samenwerkende gemeenten. Ook regio Arnhem heeft in dit kader een Transformatieplan ingediend. In dit regionale Transformatieplan is, naast bovengenoemde speerpunten, ook het beschermen van kinderen bij complexe scheidingen als speerpunt opgenomen.

Integraal meerjarenbeleidskader Sociaal domein

In 2017 hebben wij de Rozendaalse vertaling van het Meerjarenbeleidskader Sociaal domein 2017-2020 "Meedoen" van de gemeente Rheden vastgesteld. In dit meerjarenbeleidskader worden niet de wettelijke kaders centraal gesteld, maar de inwoners. Dit vormt een nieuwe stap richting een "ontschot" uitvoering in het sociale domein. De doelstellingen uit het Meerjarenbeleidskader richten zich op de beleving van inwoners en partners, rekening houdend met de wettelijke verantwoordelijkheden van de gemeente. Het MJBK vervangt de meerjarenbeleidsplannen voor de Wmo en de Jeugdwet.

Binnen dit beleidskader geeft onze gemeente invulling aan haar ambitie om een beheergemeente 2.0 te worden. Overigens is hierbij sprake van een paradox: de wetgeving voor de gedecentraliseerde taken binnen het Sociaal domein (de nieuwe Wmo, de Jeugdwet en de Participatiewet) is erop gericht dat gemeenten beleid ontwikkelen dat aansluit bij hun lokale situatie. De gedachte hierachter is, dat gemeenten beter dan het Rijk weten wat goed is voor hun inwoners en beter in staat zijn een integraal aanbod te ontwikkelen dat recht doet aan alle levensdomeinen van de inwoners. Omdat de uitvoering van de wetten in het Sociale domein bij de gemeente Rheden is belegd, ligt de ruimte voor onze gemeente vooral in het algemene beleid, dat niet direct cliënt-gerelateerd is.

Samenkracht en burgerparticipatie

Subsidiëring

Het toetsen en afhandelen van aanvragen voor de verstrekking van welzijnssubsidies op het gebied van sport, kunst en cultuur, toerisme en recreatie, maatschappelijke zorg en welzijn en volksgezondheid.

Naar verwachting treedt op 1 januari 2019 een nieuwe Algemene subsidieverordening in werking, met hieraan gekoppeld een brede subsidieregeling Sociaal domein. Deze subsidieregeling bevat onder andere een uitwerking van de beoordelingscriteria, daarnaast is sprake van een specifieke subsidieregeling "Lokale innovatie Rheden/Rozendaal".

Welzijnswerk

Radar ondersteunt voor Rozendaal het ouderenwerk en het vrijwilligerswerk en organiseert de jaarlijkse Vrijwilligersprijs. De aan Radar gerelateerde stichting Mantelzorg en Vrijwillige Thuishulp (MVT) ondersteunt mantelzorgers en zorgvrijwilligers. Vrijwilligers van het MVT bezetten de telefoon voor de Plusbus. Radar ondersteunt verder de wekelijkse ontmoetingsochtend in de "Serre van Rozendaal". Vanaf 2019 wordt € 1.700 opgenomen als vrijwilligersvergoeding voor de coördinator.

De maatschappelijke ontwikkeling dat mensen steeds langer thuis blijven wonen (extramuralisering) leidt tot een grotere behoefte aan oplossingen voor zelfstandig wonen en zorg. Rozendaal is in 2018 gestart met het project "Mijn Huis Mijn Toekomst" (MHMT) dat in ieder geval ook doorloopt in 2019. Deze activiteit is gericht op bewustwording en het realiseren van woningaanpassingen gericht op het langer zelfstandig wonen van senioren. Hierbij wordt een relatie gezocht met de duurzaamheidsagenda van het nieuwe college. Het project wordt uitgevoerd door de aan Radar verbonden stichting STOER (Seniorenteams ondersteunen elkaar in Rheden en Rozendaal) met ondersteuning vanuit Rheden.

Jongerenactiviteiten

In 2019 wordt een vervolg gegeven aan de Jongerenraad en zal er een nieuwe kinderburgemeester worden gekozen. Activiteiten voor de jongeren van 10 t/m 17 jaar, die in 2018 gestart zijn, worden verder uitgewerkt: een Whatsappgroep voor Rozendaalse jongeren, een kinder "In de Roos" en een speelveldje met sportattributen op het dak van de gymzaal van de nieuwe school. Voor specifieke activiteiten voor kinderen en jongeren wordt separate financiering gezocht. Voorgesteld wordt met ingang van 2019 een bedrag van € 2.000 in de begroting op te nemen voor kleinschalige activiteiten.

Kinderopvang

Gemeenten zijn wettelijk verantwoordelijk voor het toezicht op de kwaliteit van de locaties waar kinderopvang plaatsvindt. In Rozendaal gaat het om de peuteropvang en gastouders. De GGD houdt namens de gemeente toezicht, de uitvoering is verder uitbesteed aan de gemeente Rheden.

Vreemdelingen

Door de huisvesting van twee gezinnen in 2016, heeft de gemeente voor de middellange termijn aan haar huisvestingstaakstelling voor statushouders voldaan. In 2019 worden de mogelijkheden onderzocht voor de langere termijn.

Wijkteams

De gemeente Rozendaal heeft de uitvoering van de wetten in het Sociaal domein, met andere woorden de klantcontacten, gemandateerd aan de gemeente Rheden. De inwoners kunnen zich vervoegen bij het Sociaal Meldpunt gemeente Rheden en worden in vóórkomende gevallen verwezen naar het Sociale gebiedsteam Velp/Rozendaal. Op grond van de onder het mandaat liggende documenten - dienstverleningsovereenkomst en uitvoeringsafspraken – betaalt de gemeente mee aan deze dienstverlening ten behoeve van haar inwoners. In 2019 worden de afspraken tussen onze gemeenten herzien. Dit is onder meer nodig vanwege de nieuwe privacyregels en het integrale wijkgericht werken van de gemeente Rheden, waarbij “ruimtelijk” en “sociaal” in één team worden ondergebracht.

Inkomensregelingen

Inkomensregelingen zijn gericht op de financiële ondersteuning van inwoners en huishoudens voor noodzakelijkheden in hun bestaan. Meer concreet hebben we het dan vooral over het verstrekken van IOAW, IOAZ, reguliere bijstand, bijzondere bijstand en armoedebeleid. De uitvoering van deze regelingen is gemandateerd aan de gemeente Rheden.

Behalve arbeidstoeleiding omvat “arbeidsparticipatie” ook een inkomensvoorziening voor mensen die voor kortere of langere tijd niet aan het arbeidsproces kunnen deelnemen. De inkomensgrens ligt hierbij boven het bijstandsniveau, zodat uitstroom uit de bijstand niet meteen tot een “armoedeval” leidt. Binnen het inkomensbeleid van het Rijk speelt de zorg voor kinderen een belangrijke rol.

De gemeente ontvangt vanaf 2019 structureel middelen voor armoedebestrijding onder kinderen, in de vorm van een decentralisatie-uitkering, de “DU Armoedebestrijding kinderen”.

Begeleide participatie

Vanaf 2018 hebben de tien bij de GR Presikhaaf Bedrijven (PHB) aangesloten gemeenten hun Wsw-medewerkers voor vijf jaar ondergebracht bij arbeidsontwikkelingsbedrijf BV Scalabor. Dit is een publieke sociale onderneming in eigendom van de gemeente Arnhem, die de werkgeversfunctie van PHB heeft overgenomen. Scalabor streeft ernaar dat de deelnemende gemeenten daarnaast zo veel mogelijk overige werkzoekenden met een arbeidsbeperking bij de organisatie zullen onderbrengen. Zo kunnen de lege plekken die ontstaan door de uitstroom van Sw-personeel, worden ingevuld en kunnen bestaande contracten met opdrachtgevers worden behouden. In 2018 heeft de gemeente meegewerkt aan de overgang van een Sw-medewerker vanuit een andere regio. Naar verwachting komt hij per 2019 in dienst van Scalabor waardoor het aantal Rozendaalse Sw-medewerkers op twee zal uitkomen. De gemeente ontvangt hiervoor extra middelen van het Rijk, maar deze zijn onvoldoende om de extra uitgaven te compenseren.

Arbeidsparticipatie

Algemeen:

- de regie en coördinatie voeren bij de aan de gemeente Rheden gemandateerde taken op het gebied van arbeidsmarkttoeleiding;
- het opstellen van beleidsnotities, verordeningen, beleidsregels en overige uitvoeringsrichtlijnen met betrekking tot voornoemde taak.

Op 1 januari 2015 is het Regionale WerkBedrijf (RWB) voor de arbeidsmarktregio Midden-Gelderland (Arnhem en omstreken) van start gegaan. Het RWB is een bestuurlijk regionaal samenwerkingsverband van werkgevers, vakbonden, UWV en gemeenten, gericht op het creëren van werk voor mensen met een arbeidsbeperking. De operationele aanpak is belegd bij het Werkgeversservicepunt (WSP). Het WSP speelt ook een belangrijke rol bij de herstructurering van de Sociale Werkvoorziening (SW). Alle regionale bemiddelingsactiviteiten voor plaatsing van mensen met een arbeidsbeperking bij een reguliere werkgever zijn in deze organisatie ondergebracht. Vanaf 2018 is het WSP als samenwerkingsmodule “Werkgeversservicepunt” ondergebracht bij de MGR Sociaal Domein.

Maatwerkvoorzieningen (WMO)

Tot dit taakveld horen materiële voorzieningen om zelfstandig te kunnen functioneren (WMO) voor mensen met fysieke beperkingen die op basis van een beschikking verstrekt worden.

Toekenning en uitvoering van de maatwerkvoorzieningen is aan de gemeente Rheden gemandateerd. Uitvoering van het project Mijn Huis Mijn Toekomst kan op termijn leiden tot besparing op uitgaven aan Wmo maatwerkvoorzieningen. Het gaat hierbij in de eerste plaats om woningaanpassingen, omdat mensen daarvoor, met medefinanciering vanuit deze activiteit, hun huis al hebben kunnen aanpassen. Het Kabinet wil, als een van de voornemens uit het Regeerakkoord 2017- 2021, in 2020 een abonnementstarief in de Wmo invoeren. Doelstelling is, het tegengaan van een stapeling van zorgkosten voor de middeninkomens. Het abonnementstarief houdt in dat alle cliënten die gebruik maken van Wmo voorzieningen een vaste bijdrage van € 17,50 per vier weken gaan betalen, onafhankelijk van zorggebruik, inkomen en vermogen. Hoe dit er vanaf 2020 uit gaat zien, is nog niet bekend. Als tussenstap wil het kabinet in 2019 een vaste maximale bijdrage Wmo van € 17,50 invoeren, onder meer voor huishoudelijke hulp en woningaanpassingen.

Maatwerkdienstverlening 18+

Tot dit taakveld behoort dienstverlening aan individuele cliënten met een beperking (fysiek/psychisch), die zelfstandig wonen en die ondersteuning behoeven in de vorm van beschikbare uren op basis van een toekenningsbeschikking.

Toekenning en uitvoering van de maatwerkdienstverlening 18+ is aan de gemeente Rheden gemandateerd. De gevolgen van de rijksbezuinigingen zijn enigszins verzacht door de Huishoudelijke Hulp Toelage (HHT), die in de vorm van een voucher wordt verstrekt. De HHT is een algemene voorziening waar inwoners met een ondersteuningsbehoefte na een lichte toets voor in aanmerking kunnen komen. De HHT geldt overigens niet alleen voor huishoudelijk hulp, maar ook voor andere vormen van particuliere dienstverlening, zoals koken en een was- en strijkservice. De gemeente Rheden heeft mede namens Rozendaal, de maatwerkvoorziening Hulp bij het huishouden in combinatie met individuele begeleiding thuis, bestuurlijk aanbesteed. Dit heeft geleid tot een combinatieproduct van huishoudelijke hulp en individuele begeleiding, “dagelijkse ondersteuning” genaamd. De ontwikkelingen, zoals hiervoor beschreven voor de materiële voorzieningen Wmo, gelden ook voor de Wmo diensten. Het Rijk is niet bereid om, op verzoek van de VNG, de hulp bij het huishouden uit te zonderen van het abonnementstarief.

Individueel vervoer

Omdat rond 2015 duidelijk werd, dat de kosten voor individueel vervoer bij ongewijzigd beleid toenemen in combinatie met rijks-bezuinigingen, hebben de gemeenten in regio Arnhem mogelijke oplossingen onderzocht. Een van de vijf oplossingsrichtingen, “bundeling van verschillende vervoersstromen” heeft geleid tot de oprichting van vervoersorganisatie AVAN (Aanvullend vervoer regio Arnhem Nijmegen) en een BVO doelgroepenvervoer. AVAN regelt:

- leerlingenvervoer;
- Wmo-vervoer (voorheen Regiotaxi);
- instellingenvervoer in het kader van Wmo-begeleiding en Jeugdhulp.

De jaarlijkse bijdrage aan de BVO is relatief hoog, doordat sprake is van een vast bodembedrag (€ 5.000) voor elke gemeente. Uit een evaluatie van AVAN medio 2018 is duidelijk geworden dat bij de start beoogde besparingen niet gehaald gaan worden. Het is nog onvoldoende duidelijk of en zo ja welke financiële consequenties dit voor Rozendaal zal hebben.

Maatwerkdienstverlening 18-

Tot dit taakveld behoren vormen van jeugdhulp die door de gemeente als individuele (niet vrij toegankelijke) voorziening worden aangemerkt waaronder begrepen: begeleiding 18-, jeugd- en opvoedhulp; jeugd GGZ (Geestelijke Gezondheidszorg); jeugdzorg aan jongeren met een verstandelijke beperking; Vervoer (18-); PGB jeugd; persoonlijke verzorging en kortdurend verblijf voor de doelgroep 18-; jeugdzorg-plus (gesloten jeugdhulp).

Toekenning en uitvoering van de maatwerkdienstverlening 18- is aan de gemeente Rheden gemandateerd. Individuele jeugdvoorzieningen zijn vergelijkbaar met Wmo-maatwerkvoorzieningen. De gemeente Rozendaal neemt het beleid van Rheden over met betrekking tot de individuele jeugdvoorzieningen. Het algemene jeugdbeleid is, vooralsnog in de vorm van een pilot, vanaf medio 2016 bij Rheden belegd. De Nota Jeugdhulp 2015-2016 is in 2017 opgevolgd door het Meerjarenbeleidskader Sociaal Domein.

In het kader van de transformatie wordt in 2018 verder ingezet op het ontwikkelen van (preventieve) ondersteuning van jeugdigen en hun ouders. Er wordt een integrale aanpak ontwikkeld, gericht op de ondersteuning van kwetsbare jongeren in de overgang naar volwassenheid. De doelgroep “18-/18+” is daarbij in het bijzonder in

beeld. Daarnaast wordt vanaf 2018 in de Jeugd GGZ niet meer met DBC's (diagnose behandelcombinaties) gewerkt en wordt de bovenregionale zorg regionaal, via het IAS, ingekocht. Het project Specialistische Ondersteuning Huisartsen (SOH) voor de Jeugd GGZ wordt in 2018 voortgezet. Eind 2018 wordt het geëvalueerd. Op grond van rijksbeleid wordt vanaf 2018 de persoonlijke verzorging (PV) voor de jeugd die verband houdt met geneeskundige zorg of een hoog risico daarop, vanuit de Zorgverzekeringswet vergoed. Dit gebeurt naar aanleiding van praktijkervaringen en in feite naar analogie van de PV voor volwassenen.

Geëscaleerde zorg 18+

Tot dit taakveld behoren alle opvang- en beschermd wonen-voorzieningen met inbegrip van eventuele maatwerkdienstverlening en maatwerkvoorzieningen voor personen die in de betreffende opvangvoorzieningen verblijven.

Rozendaal participeert in de regionale samenwerking ten behoeve van beschermd wonen voor mensen met een lichte verstandelijke beperking en met psychische problematiek. Vooralsnog zijn er geen inwoners van Rozendaal die hiervoor in aanmerking komen. Omdat er echter huisvesting beschikbaar moet zijn, zijn hier voor Rozendaal wel kosten aan verbonden.

Samen met VGGM, politie en betrokken zorgorganisaties wordt een sluitende aanpak ontwikkeld voor personen met verward gedrag. Op 1 oktober 2018 moesten alle gemeenten en regio's beschikken over een goed werkend systeem van ondersteuning van mensen met verward gedrag. Voor onze gemeente is hier primair van belang een goede aansluiting op ons Sociaal gebiedsteam Velp/Rozendaal.

In 2017 is Veilig Thuis, een samengaan van de advies- meld- en ondersteuningsfuncties voor Kindermishandeling en Huiselijk geweld, als zelfstandige stichting ondergebracht bij VGGM.

Geëscaleerde zorg 18-

Tot dit taakveld behoren maatregelen gericht op de opvang en het verbeteren van de veiligheid van kinderen en jeugdigen 18- met inbegrip van maatwerk dienstverleningsmaatregelen voor jeugdigen die in de desbetreffende opvangvoorzieningen verblijven.

Het jeugdbeleid is er op gericht escalatie te voorkómen, door middel van preventie en vroegsignalering van problemen. Geëscaleerde zorg komt in Rozendaal zeer weinig voor. Er wordt, ook voor inwoners van onze gemeente, gewerkt aan Jeugdbeschermingstafels die een tussenstation vormen tussen vrijwillige hulpverlening en gedwongen hulpverlening (in de vorm van een kinderschermingsmaatregel of "dwang").

Jeugdgezondheidszorg (JGZ) (*)

Met de inwerkingtreding van de Jeugdwet in 2015 is het lokale maatwerk Jeugdgezondheidszorg ondergebracht in de Jeugdwet. Enkel het wettelijk vastgelegde uniform deel valt nog onder de JGZ. Zie verder bij Programma 7 "Volksgezondheid en milieu".

Speerpunten (o.a. uit coalitieakkoord 2018-2022)

Voornemen	jaar	€
Opstarten project "Mijn Huis, Mijn Toekomst"	Vanaf 2018	
Onderzoek naar blijverslening	2019	X*
Faciliteren initiatieven om eenzaamheid onder ouderen terug te dringen	Vanaf 2019	X
In kader van Social return zoveel mogelijk inzetten op inzet van Scalabor (binnen aanbestedingsregels)	Vanaf 2018	
Onderzoek naar mogelijkheid zorgcoöperatie	2019	X
De Serre breder benutten als ontmoetingspunt voor inwoners	Vanaf 2019	
Lokale initiatieven steunen o.a. van de kinderburgemeester en de Rozendaalse Buitendag	2018-2022	X

*zie ook hoofdstuk Financieel meerjarig perspectief

Wat mag het kosten?

	Werkelijk 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Baten						
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	567	0	0	0	0	0
6.2 Wijkteams	0	0	0	0	0	0
6.3 Inkomensregelingen	88.777	55.000	75.000	75.000	75.000	75.000
6.4 Begeleide participatie	0	0	0	0	0	0
6.5 Arbeidsparticipatie	0	0	0	0	0	0
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	14.953	47.500	15.000	15.150	15.300	15.500
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0	0	0	0
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0	0	0
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0	0
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0	0
totaal baten	104.297	102.500	90.000	90.150	90.300	90.500
Lasten						
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	8.378	6.505	6.570	6.640	6.710	6.780
6.2 Wijkteams	0	0	0	0	0	0
6.3 Inkomensregelingen	103.074	102.000	97.000	97.945	98.905	99.860
6.4 Begeleide participatie	67.481	49.800	56.400	57.000	57.600	58.200
6.5 Arbeidsparticipatie	685	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	219.233	107.000	112.500	106.330	107.160	107.990
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	0	266.532	197.685	199.540	201.415	203.295
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	0	42.665	62.500	63.000	63.500	64.000
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0	0
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	108.338	105.455	43.975	44.310	44.655	44.990
totaal lasten	507.190	681.957	578.630	576.765	581.945	587.115
Saldo van baten en lasten	-402.893	-579.457	-488.630	-486.615	-491.645	-496.615
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	27.076	113.964	0	0	0	0
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	76.503	0	0	0	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	-49.427	113.964	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-452.320	-465.493	-488.630	-486.615	-491.645	-496.615

Toelichting

Algemeen

Inmiddels zijn er, na de decentralisatie van de nieuwe taken in het sociaal domein, 3 volledige boekjaren geweest en ontstaat er steeds meer zicht op de feitelijke kosten. Hoewel de extra rijksmiddelen voor de nieuwe taken in het Sociaal domein niet opwegen tegen de kosten, vallen de kosten over de laatste jaren wel lager uit dan waar in de begroting rekening mee was gehouden. De geraamde uitgaven voor 2019 en verder zijn gebaseerd op de feitelijke uitgaven over 2016-2017.

Een andere ontwikkeling is dat vanaf 2019 de afzonderlijke uitkering voor de nieuwe taken nagenoeg geheel is overgeheveld naar de algemene uitkering. Hierdoor kan geen koppeling meer gemaakt worden tussen de uitgaven en de inkomsten van het sociaal domein (het verschil tussen die twee wordt tot en met 2018 verrekend met de reserve Sociaal domein). Bovendien behelst het sociaal domein meer dan alleen die nieuwe taken.

Het effect van deze ontwikkelingen is dat de begrote lasten en overigens ook de eigen bijdragen (kabinetsbeleid vast tarief van € 17,50 per 4 weken) naar beneden zijn bijgesteld maar dat eveneens de voorheen geraamde onttrekking aan de reserve sociaal domein is geschrapt. De structurele afhankelijkheid van die reserve, waarvan in de meerjarenbegroting 2018 nog sprake was, is hiermee komen te vervallen. Dat heeft een positief effect op de robuustheid van de begroting.

Verder wordt dit programma gekenmerkt door het grote aantal open-einde-regeling bij nagenoeg elk taakveld. Hierdoor blijft het ook in de toekomst lastig een nauwkeurige raming van de lasten te maken. Met de nota reserves

en voorzieningen in 2018 is een aantal reserves die gerelateerd waren aan de taken van dit programma geschrapt met uitzondering van de reserve Sociaal domein (stand € 0,7 miljoen). Deze heeft een bredere bufferfunctie gekregen (gehele programma) voor eventuele grote tegenvallers op 1 of meerdere taakvelden. De kans hierop is het grootst bij Geëscaleerde zorg 18-.

Specifieke ontwikkeling voor 2019

“Veilig Thuis Gelderland Midden”

Vanaf 2019 geldt, vooralsnog voor twee jaar, een meer definitieve opzet van de begroting. De gemeentelijke bijdrage voor Rozendaal komt voor 2019 uit op € 8.030,- waarvan de algemene component is gebaseerd op jeugdinwoners, naast een deelbijdrage op basis van productie. Voor onze gemeente pakt dit negatief uit, omdat er vanuit Rozendaal een zeer gering beroep wordt gedaan op Veilig Thuis.

Coördinator

Vanaf 2019 wordt € 1.700 opgenomen als vrijwilligersvergoeding voor de coördinator van de Open ontmoetingsochtend in de Serre van Rozendaal.

Scalabor

In 2018 heeft de gemeente meegewerkt aan de overgang van een Sw-medewerker vanuit een andere regio. Naar verwachting komt hij per 2019 in dienst van Scalabor waardoor het aantal Rozendaalse Sw-medewerkers op twee zal uitkomen. De gemeente ontvangt hiervoor via de algemene uitkering extra middelen van het Rijk, maar deze zijn onvoldoende om de extra uitgaven te compenseren, het netto-effect in 2019 is ongeveer € 5.000 wat jaarlijks iets oploopt.

Beleidsindicatoren

Indicator	Cijfers zoals bekend in Q3 2018 Rozendaal	Cijfers zoals bekend in Q3 2018 Nederland	peiljaar	Cijfers zoals bekend bij begr 2017 Rozendaal	peiljaar
Banen (aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 t/m 64 jaar)	489	758	2017	566	2015
Jongeren met een delict voor de rechter (% 12 t/m 21 jarigen)	1,2%	1,5%	2015	1,2%	2015
Kinderen in armoede (% kinderen tot 18 jaar)	0,0%	6,6%	2015	0,0%	2015
Netto arbeidsparticipatie (% werkzame beroepsbev tov beroepsbevolking)	61,4%	66,7%	2017	65,6%	2016
Werkloze jongeren (% 16 t/m 22 jarigen)	0,0%	1,5%	2015	0,0%	2015
Personen met een bijstandsuitkering (aantal per 1.000 inwoners)	8,4	41,1	2e '17	8,5	2016
Lopende re-integratievoorz (aantal per 1.000 inwoners van 15 t/m 64 jaar)	11,9	29	2e '17	12	2016
Jongeren met jeugdhulp (% van alle jongeren tot 18 jaar)	8,0%	9,7%	2e '17	6,0%	2016
Jongeren met jeugdbescherming (% van alle jongeren tot 18 jaar)	0,0%	1,0%	2e '17	0,0%	2016
Jongeren met jeugdreclassering (% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar)	0,0%	0,4%	2e '17	0,0%	2016
Clënten met een maatwerkarrangement WMO (aantal per 1.000 inwoners)	23	57	2e '17	37	2016

De relatief lage score op banen heeft vermoedelijk te maken met de leeftijdsopbouw in de gemeente in combinatie met een relatief hoog aantal zzp'ers. Daarnaast is van belang, dat Rozendaal een forensengemeente is. Bij personen met een bijstandsuitkering gaat het om aantal per 1.000 inwoners boven 18, in Rozendaal gaat het daadwerkelijk om drie huishoudens (twee P-wet en een IOAW).

Verbonden partijen

Gemeenschappelijke regeling Werkvoorziening Midden Gelderland (Presikhaaf bedrijven)

De GR WMG geeft uitvoering aan de Wet sociale werkvoorziening. Daarnaast kan zij in de regio Midden Gelderland ook andere mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt hulp verlenen bij het verkrijgen van een betaalde baan. De bedrijfsmatige activiteiten zijn op 1 januari 2018 ondergebracht bij werkbedrijf Scalabor.

Naar verwachting zal de GR in 2018 of begin 2019 worden geliquideerd. Een deel van de werkzaamheden van de GR (de verloning van de Wsw-medewerkers) zal mogelijk worden ondergebracht in een nieuwe samenwerkingsmodule bij de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR) Sociaal domein.

Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR) Sociaal domein

De Regio Centraal Gelderland is een samenwerkingsverband van 11 (*) gemeenten in het sociaal domein. Via de module Inkoop koopt de regio gezamenlijk diensten in op het gebied van Wmo, inclusief begeleid werken, en Jeugdhulp. Gezamenlijk wordt de transformatie in het sociaal domein zo goed mogelijk vorm gegeven met als doel optimale dienstverlening voor de inwoners.

Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer

De BVO is een samenwerkingsverband van 18 (*) gemeenten op het gebied van doelgroepenvervoer in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015, de Jeugdwet, het leerlingenvervoer, kleinschalig Openbaar Vervoer en maatwerkvervoer in het kader van de Participatiewet

* na de fusie per 1 januari 2018 van Zevenaar en Rijnwaarden

Voor meer (financiële) informatie omtrent de verbonden partijen verwijzen wij u naar paragraaf 6 Verbonden partijen.

Programma 7: Volksgezondheid en milieu

Onderwerp van het programma

De hoofddoelstelling van dit programma vloeit in hoofdzaak voort uit een aantal wettelijke bepalingen, daarop gebaseerde algemene maatregelen van bestuur en uitvoeringsregels, zoals:

- Wet publieke gezondheid (Wpg)
- Wet milieubeheer / diverse AMVB's o.g.v. de Wet milieubeheer;
- Provinciale milieuverordening;
- Wet MIG (in voorbereiding);
- Wet geluidhinder;
- Wet Bodemverontreiniging;
- Hoofdstuk Afvalstoffen (hoofdstuk 10);
- Hoofdstuk Plannen (hoofdstuk 4, paragraaf 4.8) wettelijke verplichting GRP;
- Handhaven van de uitvoering van de APV-bepalingen over afval;
- Afvalstoffenverordening;
- Wet op de Lijkbezorging.

Wat willen we bereiken?

- Zorgdragen voor het verantwoord verwijderen van huishoudelijke afvalstoffen en restafval.
- Zorgdragen voor een doelmatige inzameling en een doelmatig transport van afvalwater.
- Zorgdragen voor een schoon en leefbaar milieu betreffende bodem, water, lucht en geluid.
- Een zo goed mogelijke gezondheid voor onze inwoners
- Het voldoen aan de wettelijke normen uit de Wet publieke gezondheid (Wpg)

Wat gaan we daarvoor doen? (inclusief programmaontwikkelingen)

Volksgezondheid*

Algemeen

Participeren in de Veiligheids- en gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM) en in de door deze Gemeenschappelijke Regeling te entameren projecten en activiteiten (inrentingsprogramma's e.d.). In de publieke gezondheidszorg wordt sinds 2014 onderscheid gemaakt tussen medische en maatschappelijke taken van de GGD. Deze laatste sluiten goed aan bij algemene ontwikkelingen in het sociale domein, zoals eigen verantwoordelijkheid en het belang van het sociale netwerk. Medio 2016 is een nieuwe Regiovisie Publieke Gezondheid verschenen. Medio 2017 is een lokale Nota Publieke Gezondheid 2017-2020 vastgesteld.

Jeugdgezondheidszorg (JGZ)

Met de inwerkingtreding van de Jeugdwet in 2015 is het lokale maatwerk Jeugdgezondheidszorg ondergebracht in de Jeugdwet. Enkel het wettelijk vastgelegde uniform deel valt nog onder de JGZ. Ook is de leeftijdsgrens voor de JGZ gelijk getrokken aan die van de Jeugdwet: vanaf 2015 telt ook voor de JGZ een 18-jarige als volwassene. Vanaf 2015 is de Jeugdgezondheidszorg 0-4 jaar, naast die voor de jeugd van 4 tot 18 jaar, ondergebracht bij de GGD/VGGM.

Vanaf 2019 wordt het regionale aanbod JGZ 0-18 jaar in zijn geheel gefinancierd uit een inwonerbijdrage. Dit is nieuw voor de JGZ 0-4 jaar waarvoor regionaal een eensluidend aanbod is ontwikkeld. De gemeentelijke bijdrage voor de JGZ 0-4 jaar wordt vastgesteld op basis van het aantal jeugdigen 0 -18 jaar. De bijdrage voor de JGZ 4-18 jaar wordt, evenals voorheen, gebaseerd op het aantal inwoners. Enkel het lokale maatwerk JGZ 0-18 jaar wordt nog gesubsidieerd. Deze nieuwe systematiek pakt positief uit voor Rozendaal.

Riolering

De zorgplicht van de gemeente is vastgelegd in het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) en het Basis Rioleringsplan BRP. In samenwerking met de gemeente Rheden en de waterschappen Veluwe en Rijn & IJssel is een 'waterplan' opgesteld. Alle landelijke, provinciale, regionale en gemeentelijke plannen (vGRP) worden in één plan worden gebundeld. Voorts participeert de gemeente in het kader van het Kaderrichtlijn Water (KRW) in het stroomgebied Rijn-Oost en maken we onderdeel uit van het regionale orgaan Cluster Rijn 6. Verder zal er uitvoering worden gegeven aan het geactualiseerde vGRP 2019 t/m 2023.

In regioverband zal het bestaande grondwatermeetnetwerk gemonitord worden.

Afval*

Het gemeentelijk beleid is erop gericht om de hoeveelheid afval te beperken, hergebruik en nuttige toepassing van afvalstoffen te bevorderen, doelmatige werkwijze en optimale service voor de inwoners te bieden. Het op de huidige wijze gescheiden inzamelen en verwerken van plastic, metaal en drankkartons (waarvoor een landelijke vergoeding geldt), GFT en restafval wordt gecontinueerd.

Milieubeheer*

Het formuleren van strategische uitgangspunten en het formuleren van beleid op diverse terreinen van het milieu. Het jaarlijks opstellen van een milieuprogramma en –verslag. Dit om de raad te informeren welke acties gepland staan voor het komende jaar en middels een verslag op de hoogte brengen van de acties die het afgelopen jaar zijn uitgevoerd.

Ongediertebestrijding

Vanaf 2014 is in de begroting tevens een bedrag opgenomen voor het behandelen van klachten betreffende steenmarters. De verwachting was dat in het najaar van 2014 de Flora-en Faunawet zou worden herzien en de steenmarters niet meer onder de beschermde dieren zouden vallen. De herziening heeft nog niet plaatsgevonden. Op het moment dat de herziening in werking treedt heeft de gemeente hierin geen taak meer. Voor de bestrijding van ratten behoudt de gemeente wel een wettelijke taak.

Begraafplaatsen en crematoria*Begraafplaatsadministratie*

Vanaf 2018 is de nieuwe module begraafplaatsadministratie gekoppeld aan i-Burgerzaken. Begonnen is met vullen van de module i-Begraafplaats met de gegevens uit de huidige begraafplaatsadministratie. Binnenkort zullen de gegevens digitaal beschikbaar zijn voor de begraafplaatsbeheerder, en op termijn indien gewenst voor uitvaartverzorgers en nabestaanden.

Speerpunten (o.a. uit coalitieakkoord 2018-2022)

Voornemen	jaar	€
Aandacht voor de gevolgen van houtstook	Vanaf 2018	

Wat mag het kosten?

	Werkelijk 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Baten						
7.1 Volksgezondheid	4.671	0	0	0	0	0
7.2 Riolering	161.128	150.260	153.560	156.860	157.740	157.740
7.3 Afval	164.173	157.964	169.507	169.924	171.795	173.477
7.4 Milieubeheer	0	0	0	0	0	0
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	57.900	70.000	58.000	58.500	59.000	59.500
totaal baten	387.872	378.224	381.067	385.284	388.535	390.717
Lasten						
7.1 Volksgezondheid	44.182	44.700	50.700	51.190	51.680	52.140
7.2 Riolering	139.420	134.548	138.718	133.718	131.218	127.218
7.3 Afval	123.762	122.910	126.750	129.750	132.320	134.240
7.4 Milieubeheer	21.761	18.100	20.100	20.240	20.380	20.520
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	27.785	17.456	18.531	18.656	18.776	18.906
totaal lasten	356.910	337.714	354.799	353.554	354.374	353.024
Saldo van baten en lasten	30.962	40.510	26.268	31.730	34.161	37.693
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	20.760	15.613	15.612	15.612	15.612	15.612
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	0	0	0	0	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	20.760	15.613	15.612	15.612	15.612	15.612
Geraamd resultaat	51.722	56.123	41.880	47.342	49.773	53.305

Toelichting

De raming van de leges voor de begraafplaats zijn op basis van ervaringscijfers naar beneden bijgesteld. Daarnaast stijgen zowel de lasten als de baten voor Riolering en Afval in de komende jaren. Oorzaak is toename van het aantal huishoudens, inflatie en wisselende dotaties aan de voorziening Riolering. Ogenscheinlijk is op basis van dit overzicht sprake van overdekking bij beide taakvelden. Dit komt omdat in de lasten de kosten voor overhead en BTW hierin niet zijn opgenomen maar wel bij de berekening van het kostendekkingspercentage van 100% (beleidsuitgangspunt) horen. In de paragraaf Lokale heffingen wordt hierop nader ingegaan.

Beleidsindicatoren

Indicator	Cijfers zoals bekend in Q3 2018 Rozendaal	Cijfers zoals bekend in Q3 2018 Nederland	peiljaar	Cijfers zoals bekend bij begr 2017 Rozendaal	peiljaar
Omvang huishoudelijk restafval (kg/inwoner)	180	189	2016	176	2015
Hernieuwbare elektriciteit (%)	2,1%	12,6%	2016	1,9%	2015

Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.

Verbonden partijen

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden
Uitvoering van o.a. de jeugdgezondheidszorg.

Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)

Alle gemeenten en provincies hebben sinds 1 januari 2013 hun taakuitvoering op het gebied van milieuvergunningverlening en handhaving in robuuste omgevingsdiensten moeten onderbrengen. Rozendaal heeft zich aangesloten bij de ODRA.

Voor meer (financiële) informatie omtrent de verbonden partijen verwijzen wij u naar paragraaf 6 Verbonden partijen.

Programma 8: Volkshuisvesting, ruimtelijke ontwikkeling en stedelijke vernieuwing

Onderwerp van het programma

De hoofddoelstelling van dit programma vloeit in hoofdzaak voort uit een aantal wettelijke bepalingen, daarop gebaseerde algemene maatregelen van bestuur en uitvoeringsregels, zoals:

- Wet ruimtelijke ordening (Wro);
- Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (Wabo);
- Erfgoedwet;
- Provinciale verordeningen op het gebied van monumentenzorg;
- Woningwet;
- Privaatrechtelijke wetgeving.

Wat willen we bereiken?

De zorg voor een goed geordende en veilige woon-, werk- en leefomgeving waarin de diversiteit van de functies en de kwaliteit van de bebouwing op een verantwoorde wijze worden gewaarborgd. Daarnaast, het beschermen, instandhouden en verbeteren van het monumentale erfgoed en aangewezen dorpsgezichten.

Wat gaan we daarvoor doen? (inclusief programmaontwikkelingen)

Ruimtelijke Ordening

Onder dit taakveld vallen het opstellen van bestemmingsplannen en bestemmingsplanherzieningen, het handhaven van bestemmingsplannen, ruimtelijke advisering over principeverzoeken en herzieningen bestemmingsplannen, het adviseren over ruimtelijke plannen/projecten van andere overheden;

De gemeenteraad heeft aangegeven dat er behoefte is om een (ruimtelijk) beleidskader op te stellen waarin de omgevingsvisie voor de komende jaren voor de gemeente Rozendaal wordt vastgelegd. In het beleidsplan is voorzien in actualisering van de bestemmingsplannen in 2018. Daarnaast zijn de voorbereidingen voor de invoering van de Omgevingswet (die vooralsnog wederom is uitgesteld) gestart. Het bestemmingsplan als planfiguur komt in de nieuwe wet te vervallen en hiervoor in de plaats komt een omgevingsplan. Tevens worden gemeentes verplicht een omgevingsvisie op te stellen. De ontwikkelingen m.b.t. de invoering van de Omgevingswet worden nauwlettend in de gaten gehouden en hierop zal tijdig worden geanticipeerd.

Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)

Verhuur van gronden die we niet in exploitatie hebben is onderdeel van programma 0. Binnen programma 8 komen de activiteiten en kosten tot uitdrukking die voortvloeien uit een actieve grondexploitatie, zoals in dit geval De Del.

Voor de locatie de Del wordt sinds 2013 jaarlijks een grondexploitatie vastgesteld. Op 27 februari 2018 is de grondexploitatie de Del vastgesteld met een bijgesteld geprognostiseerd eindresultaat van 5,07 miljoen euro. De opbrengsten van de Del worden ingezet om de nieuw te bouwen school te financieren. Op basis van de planning in de grondexploitatie worden de laatste kavels in 2019 verkocht.

Wonen en bouwen*

Bouw-, woning-, en welstandstoezicht

Het behandelen van aanvragen voor omgevingsvergunningen, regie en coördinatie over de aan een extern bureau gevraagde adviezen en de uitvoering van de onderdelen die in Rozendaal worden getoetst. Coördineren van handhaving vergunningen en bestemmingsplannen.

Verslaglegging van het gevoerde welstandsbeleid. In 2016 is gestart met de actualisering van de welstandsnota en dit is eind 2017 vastgelegd in de nota "Ruimtelijke Kwaliteit".

Basisregistraties "Adressen en Gebouwen" en "Grootschalige Topografie" (BAG en BGT)

De BGT is de digitale grootschalige basiskaart van heel Nederland waarin op een eenduidige manier de ligging van alle fysieke objecten zoals gebouwen, wegen, water, spoorlijnen en terreinen is geregistreerd. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de juistheid, volledigheid en tijdigheid van deze registraties. Momenteel is deze taak deels

uitbesteed aan de gemeente Rheden waarbij nog moet blijken of dit zo kan blijven omdat de audits op deze registraties gebundeld gaan worden.

Speerpunten (o.a. uit coalitieakkoord 2018-2022)

Voornemen	jaar	€
Actualiseren bestemmingsplan Rozendaal (in samenhang met Omgevingswet)	Vanaf 2018	
Invoering omgevingswet	2021	
Ontwikkeling Steenhoek	Vanaf 2018	

Zoals bekend is de omgevingswet al een aantal malen uitgesteld, op dit moment tot 2021. De invoering van de wet zelf zal als project worden beschouwd waarbij nu nog onvoldoende duidelijk wat de exacte impact is. Te zijner tijd zal daarvoor zo nodig een afzonderlijk raadsvoorstel volgen, ook voor wat betreft de personele inzet die daarvoor nodig is.

Wat mag het kosten?

	Werkelijk 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Baten						
8.1 Ruimtelijke Ordening	0	0	0	0	0	0
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	3.223.360	2.058.084	878.246	0	0	0
8.3 Wonen en bouwen	46.960	49.200	50.600	50.600	25.600	25.600
totaal baten	3.270.320	2.107.284	928.846	50.600	25.600	25.600
Lasten						
8.1 Ruimtelijke Ordening	16.385	10.765	12.780	12.910	13.040	13.170
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	1.060.132	2.058.079	878.246	0	0	0
8.3 Wonen en bouwen	24.066	26.315	27.010	27.260	27.530	27.780
totaal lasten	1.100.583	2.095.159	918.036	40.170	40.570	40.950
Saldo van baten en lasten	2.169.737	12.125	10.810	10.430	-14.970	-15.350
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	4.780	0	0	0	0	0
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	0	0	0	0	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	4.780	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	2.174.517	12.125	10.810	10.430	-14.970	-15.350

Toelichting

2019 is het laatste jaar waarin we baten en lasten (gebaseerd op de Grex van februari 2018) voor De Del verwachten waarna het project succesvol kan worden afgesloten. Dan wordt ook de definitieve winst op het project duidelijk. Aan belangstelling is geen gebrek voor het project, sterker nog; door het herstel op de woningmarkt hebben potentiële kopers moeite met het vinden van architecten en/of aannemers.

Zoals bekend is bij de jaarrekening 2017 voor het eerst tussentijds winst genomen op het project en dat zal ook bij de jaarrekening 2018 volgens de zogenaamde POC-methode het geval zijn. Waarschijnlijk wordt dan het deel dat voor de dekking van de school is bedoeld al toegevoegd aan de betreffende reserve. In 2019 zal duidelijk worden of alle kavels ook daadwerkelijk worden verkocht of dat de gemeenteraad besluit tot het behoud van een kavel voor de eventuele bouw van een ambtswoning voor de nieuwe burgemeester.

De last die in 2019 nog is geraamd heeft vooral een financieel technisch karakter omdat er waarschijnlijk nog maar een klein deel kosten hoeft te worden gemaakt. Het grootste deel van de last zal betrekking hebben op de storting van het laatste deel winst in de algemene reserve tenzij 1 kavel wordt behouden. In dat geval zullen zowel de lasten als de baten lager uitpakken, dit wordt definitief duidelijk bij de jaarrekening 2019.

Samengevat geldt voor deze begroting dat in het begrotingsaldo een eventuele winst niet tot uitdrukking komt, dat volgt dus bij de jaarrekening 2019.

Beleidsindicatoren

Indicator	Cijfers zoals bekend in Q3 2018 Rozendaal	Cijfers zoals bekend in Q3 2018 Nederland	peiljaar	Cijfers zoals bekend bij begr 2017 Rozendaal	peiljaar
Gemiddelde WOZ-waarde (x € 1.000)	461	216	2017	453	2016
Nieuw gebouwde woningen (aantal per 1.000 woningen)	0	6,4	2015	9,6	2014
Demografische druk (%)	104,3%	69,6%	2018	104,4%	2017
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (€)	936	649	2018	918	2017
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (€)	963	721	2018	945	2017

Zie voor een nadere toelichting op de woonlasten ook de paragraaf Lokale heffingen en Weerstandsvermogen.

De demografische druk is de som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.

Verbonden partijen

Omgevingsdienst regio Arnhem (ODRA)

Gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers ter zake van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht. Tevens is van belang een goede samenwerking tussen de omgevingsdiensten in Gelderland.

Voor meer (financiële) informatie omtrent de verbonden partijen verwijzen wij u naar paragraaf 6 Verbonden partijen.

Financieel meerjarig perspectief

Recapitulatiestaat en overzicht Algemene dekkingsmiddelen

Onderstaand overzicht bevat de totalen zoals deze in de afzonderlijke programma's zijn opgenomen. Het betreft dan per programma zowel de baten en de baten als de toevoegingen en onttrekkingen aan reserves.

Programma	Werkelijk 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Baten						
0 Bestuur en ondersteuning	2.862.148	2.902.313	3.139.944	3.138.380	3.194.027	3.268.806
1 Veiligheid	1.928	1.725	1.400	1.415	1.430	1.445
2 Verkeer en vervoer	23.984	0	0	0	0	0
3 Economie	0	0	0	0	0	0
4 Onderwijs	19.818	9.950	26.303	26.566	26.832	27.100
5 Sport, cultuur en recreatie	355	510	500	500	500	500
6 Sociaal domein	104.297	102.500	90.000	90.150	90.300	90.500
7 Volksgezondheid en milieu	387.872	378.224	381.067	385.284	388.535	390.717
8 VHROSV	3.270.320	2.107.284	928.846	50.600	25.600	25.600
<i>subtotaal baten programma's</i>	<i>6.670.722</i>	<i>5.502.506</i>	<i>4.568.060</i>	<i>3.692.895</i>	<i>3.727.223</i>	<i>3.804.668</i>
<u>Onttrekkingen aan reserves</u>						
0 Bestuur en ondersteuning	214.487	37.866	23.628	23.359	20.377	20.377
1 Veiligheid	0	0	0	0	0	0
2 Verkeer en vervoer	166.755	0	23.333	23.333	23.333	23.333
3 Economie	0	0	0	0	0	0
4 Onderwijs	42.532	24.000	107.500	107.500	107.500	107.500
5 Sport, cultuur en recreatie	2.496	0	0	0	0	0
6 Sociaal domein	27.076	113.964	0	0	0	0
7 Volksgezondheid en milieu	20.760	15.613	15.612	15.612	15.612	15.612
8 VHROSV	4.780	0	0	0	0	0
<i>subtotaal onttrekkingen</i>	<i>478.887</i>	<i>191.443</i>	<i>170.073</i>	<i>169.804</i>	<i>166.822</i>	<i>166.822</i>
Lasten						
0 Bestuur en ondersteuning	1.761.907	1.665.034	1.733.665	1.765.963	1.802.588	1.843.066
1 Veiligheid	83.860	85.170	95.225	96.190	97.155	98.145
2 Verkeer en vervoer	286.464	91.715	121.238	122.148	123.068	124.068
3 Economie	0	2.535	2.560	2.585	2.610	2.635
4 Onderwijs	465.058	480.805	615.303	629.741	641.097	653.290
5 Sport, cultuur en recreatie	141.521	133.855	144.200	145.600	147.015	148.415
6 Sociaal domein	507.190	681.957	578.630	576.765	581.945	587.115
7 Volksgezondheid en milieu	356.910	337.714	354.799	353.554	354.374	353.024
8 VHROSV	1.100.583	2.095.159	918.036	40.170	40.570	40.950
<i>subtotaal lasten programma's</i>	<i>4.703.492</i>	<i>5.573.944</i>	<i>4.563.656</i>	<i>3.732.715</i>	<i>3.790.422</i>	<i>3.850.708</i>
<u>Toevoegingen aan reserves</u>						
0 Bestuur en ondersteuning	81.878	6.686	6.686	6.686	6.686	6.686
1 Veiligheid	0	0	0	0	0	0
2 Verkeer en vervoer	36.221	36.221	36.221	36.221	36.221	36.221
3 Economie	0	0	0	0	0	0
4 Onderwijs	14.313	7.050	0	0	0	0
5 Sport, cultuur en recreatie	0	0	0	0	0	0
6 Sociaal domein	76.503	0	0	0	0	0
7 Volksgezondheid en milieu	0	0	0	0	0	0
8 VHROSV	0	0	0	0	0	0
<i>subtotaal toevoegingen</i>	<i>208.915</i>	<i>49.957</i>	<i>42.907</i>	<i>42.907</i>	<i>42.907</i>	<i>42.907</i>
Saldo baten en lasten	1.967.230	-71.438	4.404	-39.821	-63.199	-46.040
Saldo onttrekkingen en toevoegingen	269.972	141.486	127.166	126.897	123.915	123.915
Totaal saldo	2.237.202	70.048	131.570	87.076	60.716	77.875

Overzicht Algemene dekkingsmiddelen

Met de begrotingscirculaire 2019 heeft de provincie voor gemeenten een eenduidige opzet geadviseerd ten aanzien ervan het structurele begrotingssaldo. Met ingang van de begroting 2019 treft u deze hierbij aan. Op basis van het structurele begrotingssaldo komt de provincie tot haar oordeel over repressief dan wel preventief financieel toezicht. Het verschil met het "reguliere" begrotingssaldo komt tot uitdrukking door de incidentele lasten en baten buiten beschouwing te laten.

	Saldo 2019	Saldo 2020	Saldo 2021	Saldo 2022
Programma				
0 Bestuur en ondersteuning	-275.458	-277.654	-286.828	-295.429
1 Veiligheid	-93.825	-94.775	-95.725	-96.700
2 Verkeer en vervoer	-121.238	-122.148	-123.068	-124.068
3 Economie	-2.560	-2.585	-2.610	-2.635
4 Onderwijs	-589.000	-603.175	-614.265	-626.190
5 Sport, cultuur en recreatie	-143.700	-145.100	-146.515	-147.915
6 Sociaal domein	-488.630	-486.615	-491.645	-496.615
7 Volksgezondheid en milieu	26.268	31.730	34.161	37.693
8 VHROSV	10.810	10.430	-14.970	-15.350
Totaal van de programma's	-1.677.333	-1.689.892	-1.741.465	-1.767.209
Algemene dekkingsmiddelen	3.069.064	3.070.480	3.124.807	3.198.916
Vennootschapsbelasting (VPB)	0	0	0	0
Overhead	-1.377.327	-1.410.409	-1.436.540	-1.467.747
Onvoorzien	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
Subtotaal programma's inclusief algemene dekkingsmiddelen, VPB, overhead en onvoorzien	4.404	-39.821	-63.199	-46.040
Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	127.166	126.897	123.915	123.915
Geraamd resultaat	131.570	87.076	60.716	77.875
Incidentele baten en lasten	0	0	0	0
Structureel begrotingssaldo	131.570	87.076	60.716	77.875

De incidentele baten en lasten (definitie = 3 jaar of korter) in de primitieve begroting heffen elkaar op waardoor het structurele begrotingssaldo dat de provincie beoordeelt in het kader van financieel toezicht gelijk is aan het geraamde resultaat.

Ontwikkeling financieel meerjarig perspectief

In onderstaande tabel zijn alle, zogenaamde, autonome ontwikkelingen en mutaties verwerkt ten opzichte van de begroting 2018-2021. Tijdens de informatieavond over de jaarrekening 2017 is al een doorkijk gegeven van de ontwikkeling van het financieel meerjarig perspectief en zijn de meeste mutaties al nader toegelicht.

De mutaties leiden tot de zogenaamde "primitieve begroting 2019-2022", dit wil zeggen dat dit het begrotingssaldo is op basis van bestaand beleid (inclusief alle raadsbesluiten tot en met augustus 2018).

	2019	2020	2021	2022
Stand begroting 2018	132.559	56.889	35.129	35.129
Algemene uitkering, per saldo	48.000	91.000	132.000	152.000
Effecten Sociaal Domein	22.000	-7.700	-30.000	-52.000
Effect nieuwe woningen	-20.000	-33.000	-30.000	-24.000
Opbrengst begraafplaats	-14.000	-14.000	-14.000	-14.000
Leerlingenvervoer	-7.000	-7.000	-7.000	-7.000
Bouwvergunningen	4.000	3.600	-13.000	-13.000
Overige posten	-33.989	-2.713	-12.413	746
Primitieve begroting 2019-2022	131.570	87.076	60.716	77.875

Algemene uitkering

Deze neemt toe vanwege hoger geraamde Rijksuitgaven, de genoemde bedragen zijn netto bedragen waarin bijvoorbeeld loon- en prijsstijgingen al zijn verwerkt. Gemeenten worden geacht hierdoor ook bij te dragen aan het IBP. Echter tot nu zijn er weinig initiatieven waaruit zou blijken dat Rozendaal daaraan een bijdrage zou moeten leveren.

Effecten sociaal domein

Tot nu is in meerjarenbegroting altijd uitgegaan van een onttrekking aan de reserve sociaal domein van ongeveer € 100.000 structureel (het verschil tussen de geraamde kosten en de rijksbijdrage voor de nieuwe taken in het sociaal domein). Uit de jaarrekening van de afgelopen jaren blijkt dat de kosten meevallen. In combinatie met de hogere algemene uitkering is dat voor ons reden geweest die geraamde structurele onttrekking (inkomst voor de begroting) te schrappen. Per saldo levert dit uiteindelijk een structureel nadeel van € 50.000 op voor de begroting maar de afhankelijkheid van de reserve sociaal domein is hiermee tevens opgeheven. Dit komt de robuustheid van de financiële positie ten goede. Mocht er in enig jaar sprake zijn van een tegenvaller binnen het sociaal domein kan dat worden opgevangen door de reserve van € 0,7 miljoen.

Effect nieuwe woningen

Hoewel De Del, zowel inhoudelijk als financieel een succesvol project is (netto-opbrengst € 5 miljoen), is er ook sprake van een aantal negatieve effecten. De hogere OZB-opbrengst wordt namelijk nagenoeg teniet gedaan door de korting op de ook hogere WOZ-waarde binnen de algemene uitkering. Echter het te onderhouden wegen- en groenareaal is wel toegenomen evenals het aantal inwoners waardoor de bijdrage aan de gemeenschappelijke regelingen ook toeneemt (dat effect doet zich binnen meerdere programma's voor).

Opbrengst begraafplaats

De opbrengst voor de begraafplaats is bijgesteld op de realisatie van de afgelopen jaren.

Leerlingenvervoer

De kosten voor leerlingenvervoer bestaan zowel uit deelname aan de BVO DRAN als de feitelijke kosten van het vervoer zelf. Met name de kosten voor deelname aan de BVO DRAN zijn hoger dan eerder begroot.

Bouwvergunningen

Vanaf 2020 worden er naar verwachting geen nieuwe woningen meer gebouwd. De legesinkomsten dalen hierdoor.

Overige posten

Onder de overige posten (0,8% t/m 0,1% van het begrotingstotaal) is het saldo (plussen en minnen) opgenomen van bijstellingen op bestaande budgetten als gevolg van bijvoorbeeld de jaarrekening 2017 of incidenteel hogere uitgaven. Een voorbeeld is een hogere waardering van de nieuwe functie van voor de breed inzetbare administratief medewerker ad € 7.000.

Beleidsintensiveringen

De primitieve begroting biedt ruimte voor beleidsintensiveringen. Deze kunnen zowel een incidenteel als structureel karakter hebben. Daarnaast biedt de algemene reserve ruimte voor incidentele investeringen. Het past bij het budgetrecht van de raad om hierin een afweging te maken. Het ligt het meest voor de hand dit integraal te doen, bijvoorbeeld via een voorjaars/kadernota en/of bij de begroting.

Investerings / projecten

Naast beleidsinvesteringen met structurele consequenties zijn er ook voornemens die om incidentele middelen vragen. Wanneer het om relatief kleine bedragen gaat die in 1 jaar worden uitgegeven verdient het de voorkeur die in de betreffende jaarschijf bij het betreffende programma op te nemen. Bij meerjarige projecten met grotere bedragen verdient het de voorkeur hiervoor met zogenaamde kredieten te werken. Wanneer de kosten van een dergelijk krediet geactiveerd moeten worden, komen de kapitaallasten hiervan uiteindelijk in de begroting bij het betreffende programma terecht. Wanneer de kosten mogen worden gedekt door een reserve komt dat in de jaarrekening tot uitdrukking, zie ook hoofdstuk Financiële overzichten.

Asfalt vervangen door klinkers

Om meerdere redenen is het voornemen voortaan bij groot onderhoud aan de binnenwegen het asfalt te vervangen door klinkers. Voor de komende 10 jaar voorzien we hierbij een totale investering van € 1,2 miljoen. De bijbehorende investering daarvan is in principe hoger maar minder vaak nodig dan het vernieuwen van asfalt. Op langere termijn zijn die kosten ongeveer gelijk of bij klinkers zelfs lager.

2019	2020	2021	2022	2023	2026	2027	2028
420.000	129.000	62.000	105.000	30.000	385.000	39.000	39.000

Doordat vervangen door klinkers als reconstructie wordt beschouwd dient dit geactiveerd te worden. Het effect hiervan is dat er vanaf 2019 in de begroting sprake is van oplopende kapitaallasten (van € 10.000 in 2019 naar € 30.000 in 2028) waarbij de dotatie aan de onderhoudsreserve wordt verlaagd van € 36.000 naar € 3.000 (deze reserve blijft alleen in stand voor de asfaltwegen. Per saldo levert dit voor de begroting in de eerste jaren dus een voordeel op, dit is opgenomen in de tabel bij de structurele consequenties.

Structurele consequenties

In onderstaand overzicht zijn de nieuwe beleidsvoornemens (voornamelijk afkomstig uit het coalitieakkoord) opgenomen die (structurele) financiële consequenties hebben.

	2019	2020	2021	2022
Primitieve begroting	131.570	87.076	60.716	77.875
Programma 2				
Asfalt vervangen door klinkers	23.000	19.000	18.000	15.000
Programma 3				
Promotie Veluwe	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
Programma 6				
Jongerenactiviteiten	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000
Onderzoeken Sociaal domein	-10.000			
Bijdrage zwembad Rheden	-7.000	-7.000	-7.000	-7.000
Paragraaf bedrijfsvoering				
Organisatieontwikkeling	-70.000	-70.000	-70.000	-70.000
Begrotingssaldo 2019-2022	64.570	26.076	-1.284	12.875
Incidentele baten en lasten	-10.000	0	0	0
Structureel begrotingssaldo	74.570	26.076	-1.284	12.875

Met alle voorgenomen beleidsintensiveringen inclusief de meerkosten van de organisatie is er nog steeds sprake van een positief begrotingssaldo van ruim € 64.000 in 2019 en € 12.000 in 2022.

Het gepresenteerde structureel begrotingssaldo (2019: 74.000) is relevant voor de beoordeling door de Provincie van onze financiële positie (zie de relatie met de tabel op pagina 43).

Hieronder worden alle voornemens nader toegelicht.

Asfalt vervangen door klinkers

In de tabel is het effect opgenomen van het vervangen van asfalt door klinkers bij groot onderhoud aan de binnenwegen. Zoals eerder toegelicht dient in dat geval die investering geactiveerd te worden en vloeien er kapitaallasten uit die investeringen voort. Hiertegenover staat de dotatie aan de onderhoudsreserve komt te vervallen. Per saldo is er daardoor sprake van lagere lasten in de eerste jaren, na een jaar of 10 zijn de lasten weer op het oude niveau. Hiervoor is in de raadsvergadering van 30 oktober een afzonderlijk voorstel geagendeerd.

Promotie Veluwe

Rozendaal is niet alleen een aantrekkelijke plek om te wonen, maar ook om te recreëren. We doen mee met het initiatief om landgoederen en kastelen langs de Veluwezoom nog beter op de kaart te zetten. Dit doen we samen met Geldersch Landschap en Kastelen, ondernemers, betrokken gemeenten, VisitVeluwe/RBT KAN, Kasteel Rosendaal en andere landgoederen langs de Veluwezoom.

Jongerenactiviteiten

Graag willen we in de begroting het budget verhogen voor sociaal-maatschappelijke activiteiten zoals bijvoorbeeld van de kinderburgemeester.

Onderzoeken Sociaal Domein

Om inwoners zo lang mogelijk zelfstandig thuis te laten wonen is in 2018 het project 'Mijn Huis, Mijn Toekomst' van start gegaan. We continueren de ondersteuning van mantelzorgers. Waar mogelijk zullen we inspelen op initiatieven om eenzaamheid met name onder ouderen te verminderen. Verder zijn we in dat kader voornemens in 2019 een aantal zaken te onderzoeken zoals:

- een zogenoemde blijverslening;
- de mogelijkheid van een zorgcoöperatie.

Een zorgcoöperatie is een lokaal burgerinitiatief waarin diensten en advies op het gebied van zorg en welzijn worden aangeboden door burgers. De zorgcoöperaties bieden diensten op het gebied van welzijn en zorg, zoals boodschappen doen, klussen, vervoer, hulp bij indicaties en soms ook verpleegkundige zorg. We stimuleren een bredere benutting van de Serre van Rozendaal als ontmoetingspunt voor inwoners.

Deze kosten zijn incidenteel van aard om worden door de provincie buiten beschouwing bij de beoordeling van het structurele begrotingsaldo.

Bijdrage zwembad Rheden

De gemeente Rheden heeft besloten de bouw van het nieuwe zwembad uit te breiden met een doelgroepenbad. Door Rheden wordt dit onder meer als algemene voorziening in het kader van de WMO beschouwd en die uitbreiding wordt bij hen dan ook door de middelen van het Sociaal Domein gefinancierd (jaarlast € 180.000). Wij stellen voor in te stemmen met een bijdrage daaraan voor onze eigen inwoners die ook tot de doelgroep behoren, de structurele last voor de gemeente Rozendaal bedraagt € 7.000.

Ontwikkelingen ambtelijke organisatie

Hiervoor is in de raadsvergadering van 30 oktober een afzonderlijk voorstel geagendeerd waarin is aangegeven dat er € 70.000 gemoeid is als meerkosten die zijn te verwachten bij de uitbesteding van:

- ICT
- Burgerzaken
- Waardering onroerende zaken, belastingheffing en -inning;
- Financiële administratie.

Paragrafen

Inleiding

Naast programma's zijn er in de begroting ook financiële paragrafen opgenomen. Waar programma's direct gericht zijn op de burger, geven de paragrafen een dwarsdoorsnede van de financiële aspecten van de begroting, gezien vanuit een bepaald perspectief. Doel van de paragrafen is dat onderwerpen die versnipperd in de begroting staan, worden gebundeld in een overzicht, waardoor de raad een goed inzicht krijgt. Gezien de raad in een gedualiseerd stelsel kaders stelt en controleert, is het van belang dat de raad inzicht heeft in en overzicht heeft over deze onderwerpen. De raad legt in de paragrafen de beleidslijnen vast met betrekking tot de beheersmatige aspecten. Daarnaast zijn de verplichte paragrafen bedoeld om de raad en het college de financiële positie van de gemeente beter te laten beheersen. Vanaf 1 januari 2004 zijn de volgende zeven paragrafen verplicht voorgeschreven:

- Lokale heffingen;
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing;
- Onderhoud kapitaalgoederen;
- Financiering;
- Bedrijfsvoering;
- Verbonden partijen (externe samenwerking);
- Grondbeleid.

Paragraaf 1 Lokale heffingen

Lokale heffingen zijn inkomsten die verkregen worden op grond van publiekrechtelijke regels, voornamelijk belastingen en leges. De belangrijkste heffingen in Rozendaal zijn de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Hieronder wordt een beeld gegeven van de tarieven en de kwijtschelding.

Uitgangspunten:

- De tarieven voor rioolheffing moeten kostendekkend zijn;
- De tarieven voor afvalstoffenheffing moeten kostendekkend zijn;
- De OZB en overige tarieven worden in principe jaarlijks aangepast met het inflatiepercentage.

Rioolheffing

Uitgangspunt is een kostendekkend tarief wat een uitvloeisel is van de in het rioleringsplan (vGRP) opgenomen kosten en investeringen. Het tarief rioolheffing wordt vastgesteld aan de hand van het laatst vastgestelde vGRP (30 oktober 2018). De uitkomsten hiervan bepalen het rioolrecht voor de komende jaren. Op basis daarvan is in 2019 ook geen aanpassing voor inflatie nodig en volstaat het tarief van € 220.

	2016	2017	2018	2019
Rioolheffing	€ 212,00	€ 216,00	€ 220,00	€ 220,00

Afvalstoffenheffing

Uitgangspunt is een kostendekkend tarief. Voor 2019 dient hiervoor het tarief te stijgen met 2,3% (iets hoger dan het inflatiepercentage van 1%).

	2016	2017	2018	2019
1-2 persoonshuishouden	€ 208,00	€ 210,00	€ 212,00	€ 217,00
3 of meerpersoonshuishouden	€ 235,00	€ 237,00	€ 239,00	€ 244,00

OZB

Uitgangspunt voor de tarieven OZB is toename met het inflatiepercentage, voor het tarief van 2019 betekent dat een stijging van 1%.

	2016	2017	2018*	2019
OZB eigenaar woningen	0,1054%	0,1079%	0,1077%	0,1088%
OZB eigenaar niet-woningen	0,1235%	0,1314%	0,1333%	0,1346%
OZB gebruiker niet-woningen	0,0995%	0,1057%	0,1072%	0,1083%

*werkelijk vastgesteld % voor 2018

Daarnaast vindt er jaarlijks een herberekening van de tarieven plaats vanwege de waardeontwikkeling van de WOZ-waarden, wanneer deze stijgen wordt het percentage verlaagd om op de begrote OZB-opbrengst uit te komen. Bovenstaande tarieven zijn dus een voorlopige berekening zonder effect van de waardeontwikkeling, deze volgen in december bij het vaststellen van de verschillende belastingverordeningen.

De bijbehorende opbrengst ziet er als volgt uit:

	2019
OZB eigenaar woningen	360.650
OZB eigenaar niet-woningen	36.879
OZB gebruiker niet-woningen	29.658

Kwijtschelding

Voor mensen met de laagste inkomens bestaat de mogelijkheid van een gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen. Dit is het geval als aan de voorwaarden voor kwijtschelding van de invorderingswet is voldaan.

Lastendruk

Door bovenstaande tariefswijzigingen zal de belastingdruk voor de inwoners van Rozendaal met iets meer dan het inflatiepercentage toenemen. De tarieven voor OZB stijgen met 1 %, de tarieven afvalstoffenheffing stijgen met 2,3% en het tarief rioolheffing blijft gelijk. Zie ook het overzicht "financiële kengetallen" in de paragraaf Weerstandsvermogen.

Overige belastingen en leges

Hieronder vallen bijvoorbeeld:

- producten van burgerzaken;
- vergunningen;
- grafrechten.

In principe worden alle tarieven aangepast met de inflatiecorrectie, voor 2019 bedraagt deze 1%. Tevens wordt, indien mogelijk, aansluiting gezocht met de tarieven van buurgemeente Rheden.

Met betrekking tot burgerzaken zijn er voor o.a. de paspoorten en rijbewijzen door het Rijk maximum tarieven vastgesteld. Deze wijken derhalve af van de basisregel dat inflatiecorrectie wordt toegepast.

Kostendekkendheid tarieven

In onderstaande tabel is het kostendeckingspercentage van de afzonderlijke producten en het geheel opgenomen:

Soort leges	Kosten incl. overhead en btw	Geraamde opbrengst	Dekkingspercentage
Rijbewijzen/reisdocumenten	33.145	13.500	41%
Huwelijken	22.387	20.000	89%
APV-vergunningen	5.929	1.400	24%
Reinigingsrecht	153.477	153.307	100%
Rioolrecht	154.430	153.560	99%
Grafleges/rechten	80.824	58.000	72%
Omgevingsvergunning bouwen*	30.567	50.000	164%
Totaal	480.760	449.767	94%

*er wordt in 2019 nog rekening gehouden met een aantal aanvragen dat daarna afvlakt

Reeds eerder is op verzoek van de raad onderzoek gedaan naar de kostendekkendheid van de leges. Hieruit is geconcludeerd dat door de kleine schaal van Rozendaal een groot aantal leges niet kostendekkend is te krijgen. Voor rijbewijzen en reisdocumenten geldt daarbij dat er sprake is van lagere aantallen in de komende jaren omdat voor beide nu een termijn van 10 jaar geldt terwijl de vaste kosten niet veel lager worden.

Voor overige vergunningen (waaronder APV) en producten kan overwogen worden de legesplicht vanaf 2020 af te schaffen omdat de kosten die met de heffing en invordering daarvan te maken hebben dan waarschijnlijk hoger zijn dan de (reëel in rekening te brengen) opbrengsten

Dit geldt niet voor rioolrecht, reinigingsrecht en in mindere mate de grafleges/rechten en omgevingsvergunningen. De wijze van kostentoerekening is opgenomen in de financiële verordening die door de raad is vastgesteld.

Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Het weerstandsvermogen geeft antwoord op de vraag in hoeverre een gemeente in staat is om niet afgedekte risico's op te vangen met gereserveerde financiële middelen (weerstandscapaciteit). Voldoende weerstandsvermogen zorgt ervoor dat de uitvoering van taken en het voorzieningenniveau bij financiële tegenslagen gegarandeerd blijven. Voldoende weerstandsvermogen gaat over twee vragen:

1. Welke risico's lopen we?
2. Wat is de beschikbare weerstandscapaciteit?

Risico's

Een risico is de kans op het optreden van een gebeurtenis met een negatief gevolg voor de gemeente. Een gemeente loopt tal van risico's die we in meer of mindere mate kunnen inschatten en beheersen. Gemeentelijke risico's kunnen voortkomen uit de politiek, de aansprakelijkheid, de strategie, financiële samenwerking, het bedrijfsproces en het milieu. Daarnaast zijn zaken als verbonden partijen, open einde regelingen en grondexploitaties bekende onderwerpen waar de gemeente belangrijke risico's loopt.

Risicoprofiel

Er zijn meer methoden om een gekwantificeerd risicoprofiel op te stellen, uiteenlopend van meer wetenschappelijke methoden tot meer praktische modellen. Voor alle methoden geldt dat ze geen 100% garantie bieden op volledigheid. Het gaat er immers om risico's zo goed mogelijk te benoemen waar nog niet op één of andere manier in is voorzien. De eigenschap van een risico is echter dat men niet weet wat, wanneer of hoe het zich aandient. Voor deze paragraaf kiezen we voor een pragmatische aanpak. Basis voor het risicoprofiel is een organisatiebrede inventarisatie van risico's die twee maal per jaar plaatsvindt (begroting en rekening). Deze hebben we zo goed mogelijk gekwantificeerd en voorzien van een risicoscore (kans x impact), op basis van de volgende tabellen.

Kans	Score
Gering (minder dan 1 x per 4 jaar)	1
Gemiddeld (ongeveer 1 x per 4 jaar)	3
Hoog (minimaal 1 x per jaar)	5

Financieel gevolg	Score
Gering (< 0,1% omzet = < € 5.000)	1
Beperkt (> 0,1% omzet < 0,5 % omzet = tussen € 5.000 en € 25.000)	2
Groot (> 0,5 % omzet = > € 25.000)	3

Omzet: lasten programma's Rozendaal (begroting 2019: afgerond € 5 miljoen)

De risicoscore komt tot stand door de kans te vermenigvuldigen met de impact. Hoe hoger de score hoe groter het risico. De uitkomst zetten we af tegen de volgende tabel:

Ranking	Gevolg
Scores \geq 10	Hoog risico. Als het een financieel risico betreft dient weerstandsvermogen aanwezig te zijn.
5 < Scores < 10	Beperkt risico. Als het een structureel financieel risico betreft wordt deze voor 25% meegeteld voor het aanhouden van een weerstandsvermogen (spreiding over 4 jaar). Een incidenteel risico wordt voor 50% meegenomen.
Scores < 5	Gering risico. Voor zover het financiële gevolgen betreft worden die geacht binnen de reguliere bedrijfsvoering gedragen te kunnen worden.

De risicoscore houdt ook rekening met het feit dat niet alle risico's zich tegelijkertijd zullen voordoen. Wanneer hiermee geen rekening wordt gehouden is de kans groot dat een behoorlijk deel van het vermogen (ofwel algemene reserve) onnodig geblokkeerd wordt.

Structureel of incidenteel

Van belang is onderscheid te maken tussen risico's met structurele en incidentele effecten, in het profiel is dit onderscheid ook aangebracht. Risico's met structurele effecten hangen meestal samen met de bedrijfsvoering zoals rente of hogere kosten vanwege een hoger aantal bijstandontvangers. Wanneer dit soort risico's zich voordoen dienen ook structurele maatregelen genomen te worden door ze mee te nemen in het financieel meerjarig perspectief. Het kan zijn dat het perspectief hiervoor op korte termijn geen ruimte biedt en dat moet worden omgebogen binnen de begroting. Om die reden wordt het risico voor 100% meegenomen wanneer het hoog is en voor 25% wanneer het beperkt is om het eerste jaar eventueel te overbruggen met behulp van het

weerstandsvermogen. Wanneer zich een incidenteel risico voordoet dient deze in principe ineens ten laste van de weerstandscapaciteit gebracht te worden, wanneer deze niet kan worden opgevangen in het rekeningresultaat.

Uit het profiel valt op te maken dat op verschillende manieren rekening wordt gehouden met de verschillende risico's. Wanneer met alle risico's voor 100% rekening gehouden zou worden zou een gemeente een onevenredig deel van haar reserves moeten blokkeren, het is immers niet reëel dat alle risico's zich gelijktijdig voordoen.

Weerstandscapaciteit

Voor een oordeel over ons weerstandsvermogen is naast het risicoprofiel ook een inschatting van onze weerstandscapaciteit nodig, ook hierbij wordt in principe onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele middelen. Bronnen van weerstandscapaciteit zijn de algemene reserve, vrij aanwendbare bestemmingsreserves, de onbenutte belastingcapaciteit en de post onvoorziene uitgaven.

Stille reserves kunnen hierbij ook een rol spelen. Het betreft eigendommen die lager zijn gewaardeerd (boekwaarde) dan de waarde in het economisch verkeer (bij gebouwen is uitgegaan van de WOZ-waarde). Omdat deze niet onmiddellijk in een feitelijk dekkingsmiddel kunnen worden omgezet, laten we deze voortaan bij de berekening van de weerstandscapaciteit buiten beschouwing. We benoemen deze wel zoals voorheen.

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2018	Economische/ woz-waarde	Stille reserve
Kerklaan 1 en 3	0	1.486.000	1.486.000
Dorpsschool	480	588.000	587.520
Torckschool	0	120.000	120.000
Werf	0	139.000	139.000
Obligaties	142.941	194.243	51.302
Totaal			2.383.822

Structureel

Dit wordt met name gevormd door de onbenutte belastingcapaciteit (en dan met name OZB aangezien er al voor 100% dekking is gekozen voor afval en riool) en het bedrag voor onvoorziene. De onbenutte belastingcapaciteit kan berekend worden door aansluiting te zoeken bij artikel 12 van de financiële verhoudingswet.

Artikel 12

Bij een eventuele "artikel 12-aanvraag" geldt ook een normtarief voor de OZB als één van de toelatingseisen. In dat geval dient een gemeente minimaal 20% meer OZB te heffen dan het landelijk gemiddelde. Op basis van die norm bedraagt de onbenutte belastingcapaciteit voor de gemeente Rozendaal ongeveer € 275.000.

Echter, de feitelijke hoogte van de onbenutte belastingcapaciteit (behoudens een artikel 12-aanvraag) is vooral een politieke keuze. Op basis van het gewenste financiële beleid is er feitelijk geen onbenutte belastingcapaciteit, behoudens een inflatieverhoging. Om die reden is in onderstaand overzicht alleen het bedrag voor onvoorziene uitgaven opgenomen van € 10.000 voor de structurele weerstandscapaciteit.

Incidenteel

De incidentele weerstandscapaciteit wordt bepaald door de som van alle reserves waaraan nog geen specifieke bestemming is gegeven en eventuele bestemmingsreserves zonder concrete verplichting die daardoor herbestemd kunnen worden. Voor de berekening van de weerstandscapaciteit beperken we ons tot de algemene reserve. De overige reserves hebben in principe allemaal een bestemming waarvan het niet wenselijk is om deze opnieuw te bestemmen. Het genoemde bedrag betreft de geraamde stand per 1-1-2019.

Structureel	
Onbenutte belastingcapaciteit	0
Onvoorziene (gemiddeld obv meerjarenbegroting)	10.000
subtotaal structureel	10.000
Incidenteel	
Algemene reserve	4.961.082
Totale weerstandscapaciteit	4.971.082

Risicoprofiel

Onderwerp	Risico/oorzaak	Beheersmaatregel	K	I	Bedrag	Risico score	%	Bedrag
Open einde regelingen								
WWB	Meer aanvragen	Geen, conjunctuurgevoelig	3	2	15.000	6	25%	3.750
WMO	Meer aanvragen	Geen, wel optie om beleid aan te passen	3	2	15.000	6	25%	3.750
Jeugdzorg	Meer aanvragen	Geen, wel optie om beleid (gedeeltelijk) aan te passen	3	3	40.000	9	25%	10.000
Leerlingenvervoer	Meer aanvragen	Geen	3	3	20.000	9	25%	5.000
Overige risico's met structureel effect								
Algemene uitkering	Samen trap af	Geen	3	3	100.000	9	25%	25.000
Renterisico (uitgaven)	Schommelingen op de geld- en kapitaalmarkt	Op dit moment geen lening en anders wordt dit risico afgedekt via de renterisiconorm	1	1	0	1	0%	0
Renterisico (inkomsten)	Daling van rentevergoeding over uitgezette eigen middelen	Feitelijk geen gezien de verplichting tot schatkistbankieren. Momenteel lage rentevergoeding	1	1	0	1	0%	0
Kapitaalgoederen	Onvoorzien en onverwacht onderhoud aan gebouwen of wegen	Actuele beheerplannen en periodiek inspectie	3	3	50.000	9	25%	12.500
Kortleven pensioen wethouders	Het vroegtijdig overlijden van een (ex) bestuurder kan financiële consequenties hebben (verzekeerbaar)	Verzekeren danwel opvangen binnen weerstandsvermogen	1	3	50.000	3	0%	0
Wachtgeldverplichting en bestuurders	Bij mutaties in het college kunnen wachtgeldverplichtingen ontstaan	Verzekeren danwel opvangen binnen weerstandsvermogen	2	3	50.000	6	25%	12.500
Gemeenschappelijke regelingen	Het algemeen bestuur kan besluiten nemen met financiële consequenties waaraan de gemeente vanwege de constructie gehouden is	Feitelijk niet aanwezig	5	3	30.000	15	100%	30.000
Personeel	Lastig vervulbare vacatures waardoor externe inhuur noodzakelijk is	Aantrekkelijke werkgever blijven	3	3	50.000	9	25%	12.500
subtotaal structureel								115.000
Risico's met incidenteel effect								
Opbrengst De Del	Stijging van de kosten in het plan boven de 2%	Strak op de planning	3	3	100.000	9	50%	50.000
Ramp c.q. groot incident	Gemeente wordt door bijvoorbeeld het ministerie niet volledig gecompenseerd voor de kosten die gemaakt zijn	Feitelijk niet aanwezig	3	3	50.000	9	50%	25.000
Rechtspositionele consequenties	Binnen elk bedrijf kunnen situaties aan de orde zijn waarbij er kosten optreden voor besluiten met rechtspositionele consequenties. De gemeente is hiervoor eigen-risico-drager.	Voorziening voor treffen dan wel opvangen binnen weerstandsvermogen	3	3	75.000	9	50%	37.500
Bouw nieuwe basisschool	Faillissement hoofdaannemer waardoor een nieuwe aannemer geselecteerd moet worden	In het contract is een bankgarantie opgenomen voor 5%. Gezien de snel aantrekkende economie zou dat bedrag ontoereikend kunnen zijn	3	3	250.000	9	50%	125.000
	Door overmachtsituaties (bijvoorbeeld stakingen in de bouw) kan vertraging ontstaan, waarbij er een risico bestaat dat de aannemer de hogere kosten claimt bij de opdrachtgever	Feitelijk niet aanwezig	3	3	100.000	9	50%	50.000
Schades	Schade door eigendommen van de gemeente (bijvoorbeeld door bomen)	In principe geldt hiervoor de aansprakelijkheidsverzekering van de gemeente, echter er is altijd een risico dat het niet past binnen de voorwaarden, bijvoorbeeld het niet uitvoeren van inspecties	2	3	30.000	6	50%	15.000
Planschade	Niet binnen de exploitatieovereenkomst af te dekken planschaden	Feitelijk niet aanwezig	2	3	50.000	6	50%	25.000
subtotaal incidenteel								327.500
Totaal								442.500

De opbrengst van De Del en de bouw van de nieuwe school zijn (voorzichtigheidshalve) nog als grootste risico binnen het profiel opgenomen ten tijde van het opstellen van deze begroting 2019.

Voor beide projecten geldt echter de verwachting dat ze in 2018 en 2019 binnen de gestelde kaders worden afgesloten en de risico's zich dus niet voordoen, hierop zal dan het volgende risicoprofiel (jaarrekening 2018) worden aangepast.

Weerstandratio

De confrontatie van risicoprofiel en weerstandscapaciteit is opgenomen in de volgende tabel.

Weerstandsvermogen		Beschikbaar		Benodigd
Structureel	A	10.000	B	115.000
Incidenteel	C	4.961.082	D	327.500
Totaal	E	4.971.082	F	442.500
Structureel (A/B)		0,09		
Incidenteel (C/D)		15,15		
Totaal (E/F)		11,23		

Ratio	Waardering
> 2,0	uitstekend
1,5 - 2,0	ruim voldoende
1,0 - 1,5	voldoende
0,8 - 1,0	matig
0,6 - 0,8	onvoldoende
< 0,6	ruim onvoldoende

Conclusie

Ten opzichte van de jaarrekening 2017 is het weerstandsvermogen met € 0,7 miljoen gestegen en het risicoprofiel met € 0,2 miljoen gedaald (risico's bij De Del zijn verder afgenomen). De weerstandratio komt daardoor uit op 11,23 en is meer dan uitstekend, waarbij de stille reserves niet in de berekening zijn meegenomen.

De gemeente Rozendaal is hiermee uitstekend in staat om financiële tegenvallers op te vangen zonder dat het voorzieningenniveau in gevaar uitkomt. Bij materiële tegenvallers van structurele aard is er zodoende ook voldoende tijd om de maatregelen in kaart te brengen die nodig zijn om een structureel evenwicht tot stand te brengen.

Meerjarig overzicht van Reserves en Voorzieningen

	Begroot 1-1-2019	Begroot 1-1-2020	Begroot 1-1-2021	Begroot 1-1-2022	Begroot 1-1-2023
A. Algemene reserve					
Mobiel	4.961.082	4.961.082	4.961.082	4.961.082	4.961.082
subtotaal A	4.961.082	4.961.082	4.961.082	4.961.082	4.961.082
B. Bestemmingsreserves					
Reserve monumenten	25.959	25.959	25.959	25.959	25.959
Reserve sociaal domein	703.671	703.671	703.671	703.671	703.671
Vervangingsreserve inventaris gemeentehuis	69.195	75.881	82.567	89.253	95.939
Reserve digitalisering	72.900	72.900	72.900	72.900	72.900
Reserve fietspaden	151.211	151.211	151.211	151.211	151.211
Reserve wegen	115.745	110.966	97.187	107.408	116.129
Reserve begraafplaats	67.538	67.538	67.538	67.538	67.538
Reserve Energietransitie	50.000	0	0	0	0
Reserve dekking kapitaallasten	2.811.540	4.778.467	4.608.663	4.441.841	4.275.019
subtotaal B	4.067.759	5.986.593	5.809.696	5.659.781	5.508.366
C. Voorzieningen					
Voorziening riolering	637.000	716.000	800.000	874.000	944.000
Voorziening wachtgeld/pensioen wethouders	230.906	245.906	260.906	275.906	290.906
subtotaal C	867.906	961.906	1.060.906	1.149.906	1.234.906
Totaal	9.896.747	11.909.581	11.831.684	11.770.769	11.704.354

Bij het vermelden van de stand van de reserves en voorzieningen gaat het altijd om een momentopname. De cijfers van 2019 in bovenstaande tabel zijn gebaseerd op de laatst formeel vastgestelde cijfers van de jaarrekening 2017. Verder is daarbij rekening gehouden met de verwachte mutaties (ofwel claims) in 2018 en verder zoals de herschikking van de reserves, de veilige oversteek, inhuur personeel etc. en de vaste meerjarig onttrekkingen en toevoegingen.

Overige financiële kengetallen

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht gemeenten met ingang van het begrotingsjaar 2016 een basisset van vijf financiële kengetallen op te nemen. Doel is 1 oogopslag de gemeenteraad meer inzicht te bieden in de financiële positie van de gemeente.

Financiële kengetallen	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Netto schuldquote	-114%	-166%	-152%	-193%	-195%	-192%
Netto schuldquote voor alle verstrekte leningen	-114%	-166%	-152%	-193%	-195%	-192%
Solvabiliteitsratio	83%	85%	87%	86%	86%	85%
Kengetal grondexploitatie	19%	4%	0%	0%	0%	0%
Structurele exploitatieruimte	1,6%	0,0%	0,2%	2,2%	1,6%	2,0%
Belastingcapaciteit	131%	131%	131%	131%	131%	131%

Betekenis van de kengetallen

Net als bij het weerstandsvermogen gelden ook voor deze kengetallen geen harde normen. Wel zijn er algemene bandbreedtes waarmee een indruk kan worden verkregen over de waarde van het kengetal.

	Categorie A Voldoende	Categorie B Matig	Categorie C Onvoldoende
Netto schuldquote	< 90%	90%-130%	>130%
Netto schuldquote voor alle verstrekte leningen	< 90%	90%-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	> 50%	20%-50%	<20%
Kengetal grondexploitatie	< 20%	20%-35%	>35%
Structurele exploitatieruimte	Begr <u>en</u> Mrj >0%	Begr <u>of</u> Mrj >0%	Begr <u>en</u> Mrj <0%
Belastingcapaciteit	< 95%	95%-105%	>105%

Netto schuldquote inclusief alle verstrekte leningen

Beide zijn voor Rozendaal gelijk omdat er geen doorverstrekte geldleningen aan bijvoorbeeld woningcorporaties zijn. De netto schuldquote geeft het niveau aan van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en geeft daarmee een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Normaal ligt de netto schuldquote van een gemeente tussen 0% en 90%. Als de netto schuldquote tussen 90% en 130% ligt, is de gemeenteschuld hoog (oranje). Hij moet niet verder stijgen. Als de netto schuldquote boven de 130% uitkomt, dan bevindt de gemeente in de gevarezone (rood). Het bestuur moet er werk van maken om de schuld te verlagen. (Bron: VNG -website).

Solvabiliteitsratio

Het solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin Rozendaal in staat is op de lange termijn aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

Kengetal grondexploitatie

De grondexploitatie kan een grote invloed op de financiële positie van een gemeente hebben (zowel positief als negatief). Dit kengetal geeft een indicatie van het relatieve belang van de grondexploitatie voor Rozendaal. Het percentage is de waarde van bouwgronden in relatie tot de totale baten exclusief de reserves.

In het kengetal is nu rekening gehouden met de voortgang van De Del waarbij er vanuit wordt gegaan dat de boekwaarde met de jaarrekening wordt afgeboekt met de verkopen van De Del. De jaarlijkse actualisatie (mei 2018) van de grondexploitatie geeft overigens een concreter beeld van het verwachte verloop van grondexploitaties.

Structurele exploitatieruimte

Aan de hand van dit kengetal kan het structurele en reële evenwicht van de begroting beoordeeld worden. Een percentage van 0% betekent een sluitende begroting, een positief percentage wil zeggen dat er begrotingsruimte is. In dit geval biedt het financieel meerjarig perspectief bij de begroting dan ook een betere indicatie.

Belastingcapaciteit

De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen kan worden gerelateerd aan de totale woonlasten. De woonlasten worden bepaald aan de hand van de OZB, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing voor een woning met een gemiddelde WOZ-waarde in Rozendaal. De gemiddelde WOZ waarde in Nederland bedroeg in 2018 € 230.000 en in Rozendaal € 469.000. Dat is dan ook de reden voor het hoge percentage. Dit zegt echter niets over de feitelijke onbenutte belastingcapaciteit, dat is immers een politieke keuze (zie ook de opmerking onder het kopje *Artikel 12*).

Berekening van de kengetallen

	Kengetal	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
1A Netto Schuldquote (incl. verstrekte leningen)							
A	Vaste schulden (cf art 46 BBV)	0	0	0	0	0	0
B	Netto vlottende schuld (cf art 48 BBV)	1.122.332	625.000	625.000	625.000	625.000	625.000
C	Overlopende passiva (cf art.49 BBV)	52.475	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
D	Financiële activa (cf. art 36 lid d, e en f)	7.816.898	1.489.994	1.598.000	1.653.000	1.708.000	1.763.000
E	Uitzettingen < 1 jaar	903.464	7.762.007	5.442.580	5.561.883	5.661.368	5.656.353
F	Liquide middelen (cf.art 40 BBV)	35.222	60.000	60.000	60.000	60.000	60.000
G	Overlopende activa (cf art. 40a BBV)	9.395	470.000	470.000	470.000	470.000	470.000
H	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV excl mut.reserves)	6.670.722	5.502.505	4.566.560	3.691.365	3.725.663	3.803.078
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	-114%	-166%	-152%	-193%	-195%	-192%
2. Solvabiliteitsratio							
A	Eigen vermogen (cf art 42 BBV)	9.730.710	9.080.932	10.947.675	10.767.978	10.612.463	10.455.448
B	Balanstotaal	11.773.423	10.717.001	12.534.580	12.453.883	12.387.368	12.315.353
	Solvabiliteit (A/B) x 100%	83%	85%	87%	86%	86%	85%
Kengetal grondexploitatie							
A	Niet in exploitatie genomen bouwgronden (cf art 38 lid a punt 1 BBV)	0	0	0	0	0	0
B	Bouwgronden in exploitatie	1.259.280	200.000	0	0	0	0
C	Totale baten cf art 17 lid c BBV (excl mut.reserves)	6.670.722	5.502.505	4.566.560	3.691.365	3.725.663	3.803.078
	Grondexploitatie (A+B)/C x 100%	19%	4%	0%	0%	0%	0%
Structurele exploitatieruimte							
A	Structurele lasten	3.317.961	3.470.865	3.678.710	3.735.515	3.796.022	3.856.308
B	Structurele baten	3.424.362	3.444.421	3.688.314	3.691.365	3.725.663	3.803.078
C	Totale structurele toevoegingen aan reserves	134.915	66.737	134.915	42.907	42.907	42.907
D	Totale structurele onttrekkingen aan reserves	136.487	95.794	136.487	170.073	172.604	172.422
E	Totaal baten	6.670.722	5.502.505	4.566.560	3.691.365	3.725.663	3.803.078
	Structurele exploitatieruimte (((B-A)+(D-C))/E) x 100%	1,6%	0,0%	0,2%	2,2%	1,6%	2,0%
Belastingcapaciteit, woonlast meerpersoonshuishouden							
A	OZB lasten voor een gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	496	496	496	496	496	496
B	Rioolheffing voor een gezin	216	212	212	212	212	212
C	Afvalstoffenheffing voor een gezin	237	237	237	237	237	237
D	Eventuele heffingskorting	0	0	0	0	0	0
E	Totaal woonlasten voor een gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (A+B+C-D)	945	945	945	945	945	945
F	Woonlasten landelijk gemiddelde voor gezin in 2018*	723	723	723	723	723	723
	Woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde jaar ervoor (E/F) x 100%	131%	131%	131%	131%	131%	131%

Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De gemeente Rozendaal beslaat een oppervlakte van 2.795 hectare. Hier wonen, werken en recreëren mensen waarvoor veel kapitaalgoederen nodig zijn. In deze paragraaf geven we inzicht in de onderhoudstoestand en de kosten van onze belangrijkste groepen kapitaalgoederen (wegen, riolering/water, openbare verlichting, groen en gebouwen). Onderhoud van kapitaalgoederen beslaat een substantieel deel van de begroting. Een goed overzicht is daarom van belang voor een juist inzicht in de financiële consequenties ervan. De lasten hiervan komen in verschillende programma's tot uitdrukking.

Beleid voor beheer kapitaalgoederen

Voor het onderhoud hanteren we de volgende plannen:

Nota	Jaar van vaststelling/beoordeling
Planning onderhoud wegen	2017
Onderhoudsplan riolering (2019 - 2023)	2018
Groenplan (2015 – 2020)	2015

Wegbeheer

In 2015 is een beheerplan opgesteld dat uitgaat van het door het CROW geadviseerde onderhoudsniveau. Hierbij is geconstateerd dat er sprake was van een lichte vorm van achterstallig onderhoud maar niet zodanig dat we onder de minimumnormen uitkomen. Met een afzonderlijk raadsvoorstel wordt voorgesteld om op het moment van onderhoud voor de binnenwegen het asfalt te vervangen door baksteen. Dat betekent dat die kosten voortaan geactiveerd worden en als kapitaallast in de begroting worden opgenomen.

Wanneer het voorstel om voortaan te kiezen voor baksteen wordt overgenomen, kan de dotatie aan de onderhoudsreserve daardoor naar beneden worden bijgesteld omdat nog maar een deel met asfalt wordt onderhouden. Bij het opstellen van de begroting wordt 10 jaar vooruit gekeken om ervoor te zorgen dat de reserve daarvoor op peil blijft.

Voordat tot daadwerkelijke uitvoering van het wegbeheer wordt overgegaan wordt ook het riool geïnspecteerd om te beoordelen of er "werk met werk" gemaakt kan worden en we voorkomen dat niet veel later diezelfde weg weer open moet voor periodiek onderhoud aan het riool.

Straat	2019	2020	2021	2022	2023
Ringallee					30.000
De Genestelaan	375.000				
Jachtlaan	45.000				
Schout Leermolenstraat			62.000		
Mr. Van Hasseltlaan				105.000	
Vossenberglaan (Jachtlaan tot Steenhoek)		65.000			
De Moestuin		64.000			
Totaal	420.000	129.000	62.000	105.000	30.000

Bij alle bovenstaande wegen is het uitgangspunt dat bij het onderhoud het asfalt wordt vervangen door baksteen. In het hoofdstuk Financieel meerjarig perspectief is het financiële effect van dit voornemen opgenomen.

Riolering

In 2018 is een nieuw verbreed rioleringsplan (vGRP) vastgesteld. Dit plan is de uitvoering van de wettelijke verplichting dat de gemeente een rioleringsplan moet hebben. In dit plan zijn de normen bepaald voor de kwaliteit van het onderhoud en milieu. In dit plan wordt aangegeven welke investeringen er jaarlijks nodig zijn om aan de gestelde voorwaarden uit het plan te voldoen. De hieruit voortvloeiende lasten zijn in de begroting verwerkt. Als blijkt dat investeringen niet direct noodzakelijk zijn, dan zullen deze investeringen worden uitgesteld.

Verder hebben metingen hebben uitgewezen dat wij voldoen aan de basisinspanning (afkoppelen) zoals deze is opgelegd door de Provincie. Dit is vastgelegd in het BRP (Basis rioleringsplan) en getoetst door het waterschap

Rijn&IJssel. Door de invoering van de Wet gemeentelijke watertaken zijn gemeenten verantwoordelijk geworden voor de ruimtelijke inpassing van maatregelen die de waterbeheerder betreft. Daarnaast kent de wet drie zorgplichten toe aan gemeenten: afvalwater, hemelwater en grondwater. In het vGRP wordt met deze nieuwe zorgplichten rekening gehouden.

Naast het opstellen en periodiek herzien van het vGRP (vooral ook bedoeld om tijdig de kosten voor riolering in beeld te hebben) wordt er jaarlijks zo'n 1500 meter riolering geïnspecteerd. Daaruit volgen aanbevelingen voor onderhoud dan wel herstel/vervanging zodat die activiteiten op het juiste moment worden uitgevoerd en er ook geen onnodige kosten worden gemaakt.

Op basis van het huidige vGRP is de eerste grote investeringen voorzien in 2020 voor ongeveer € 0,7 miljoen.

Gemeentebouwen

In de jaarrekening 2013 is de voorziening voor het onderhoud van de gemeentebouwen opgeheven. Om het benodigde onderhoud uit te kunnen voeren is jaarlijks per gebouw een budget in de begroting opgenomen. Om deze budgetten te kunnen bepalen is een onderhoudsplanning gemaakt waarbij gebruik is gemaakt van ervaringscijfers. De budgetten in de begroting zijn toereikend voor het noodzakelijke onderhoud.

Het onderhoud aan de nieuwe school is voor de komende 15 jaar ondergebracht bij de aannemer. Het deel voor de gemeente (gymzaal) wordt via de VVE verrekend en hiermee is in de begroting rekening gehouden.

Groenplan

In dit plan is voor de lange termijn aangegeven waar het openbaar groen verbeterd of aangepast kan worden. Hieraan is gevolg gegeven door uitvoering van een groot aantal zaken. Tevens wordt in dit plan beschreven hoe Rozendaal met het openbaar groen om wil gaan. Bij het opstellen van de begroting wordt rekening gehouden met de hierin beschreven zaken. In 2015 is een Groenplan vastgesteld, de kosten voor onderhoud van het groen zijn opgenomen in de begroting.

Paragraaf 4 Financiering

De paragraaf financiering geeft jaarlijks inzicht in de ontwikkelingen rond de meerjaren financiering, het te voeren beleid op dit gebied en in de risico's die de gemeente daarbij loopt. Zoals wettelijk voorgeschreven hanteren we hiervoor een treasurystatuut dat door de raad is vastgesteld. In het treasurystatuut staat aan welke partijen en onder welke condities de gemeente geld mag uitleenen en bij welke partijen en onder welke condities beleggingen en financieringen kunnen plaatsvinden. De uitgangspunten zijn gebaseerd op een risicomijdend treasurybeleid. De gemeente verricht geen 'near banking'- of 'banking'-activiteiten omdat dit niet tot de kernactiviteiten van de gemeente behoort.

Risicobeheer

In deze paragraaf wordt, via een aantal tabellen, inzicht gegeven in de risico's met betrekking tot de vlottende schuld (kasgeldlimiet) en de risico's op de vaste schuld (renterisiconorm).

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is bedoeld om het renterisico op opgenomen kortlopende geldleningen tot een acceptabel maximum te beperken. Kortlopende leningen zijn immers "goedkoper" dan langlopende leningen. Een risico hierbij is echter dat het lagere rentepercentage ook voor een korte periode van toepassing is. Om te voorkomen dat gemeenten met omvangrijke kortlopende leningen bij forse rentestijgingen in de problemen komen is er een landelijke kasgeldlimiet vastgesteld. In Rozendaal zal dit voorlopig niet aan de orde zijn omdat er sprake is van een hoog bedrag aan eigen liquide middelen.

Kasgeldlimiet

	Begroting 2018
Omvang begroting per 1 januari (afgerond)	5.600.000
1. Toegestane kasgeldlimiet (8,5% begroting)	476.000
2. Omvang vlottende korte schuld (rekening-courant Gemeente)	625.000
3. Vlottende middelen (kortlopende vorderingen)	5.452.580
4. Totaal kasgeld (2) – (3)	-4.827.580
5. Toegestaan kasgeldlimiet (1)	476.000
6. Overschrijding kasgeldlimiet (4-5)	-5.303.580

Het negatieve bedrag bij de overschrijding van de kasgeldlimiet betekent in dit geval dus een overschot op de kasgeldlimiet en ruimschoots binnen de norm.

Renterisiconorm

Eventuele renterisico's op de langere termijn worden beheerst door de toepassing van de zogenaamde renterisiconorm. In de kern komt deze erop neer dat niet op eenzelfde moment een omvangrijke herfinanciering van langlopende leningen plaatsvindt tegen op dat moment bijvoorbeeld fors hogere rentepercentages. Met het toepassen van een renterisiconorm worden de renterisico's gespreid.

De gemeente Rozendaal kent momenteel (en dat is ook niet voorzien) geen langlopende leningen, derhalve is berekening van de norm niet aan de orde.

Uitgezette middelen

De gemeente Rozendaal heeft een goede liquiditeitspositie, in 2019 voorzien we dat we gemiddeld een bedrag van ruim € 4,5 miljoen aanhouden bij de schatkist. Gezien de huidige omstandigheden op de geld- en kapitaalmarkt valt hierop nauwelijks rendement te behalen. Deze middelen uitleenen aan andere gemeenten is toegestaan maar ook die gemeenten kunnen momenteel tegen hele lage percentages lenen bij bijvoorbeeld de BNG. De goede liquiditeitspositie maakt het ook mogelijk om zonder leningen de nieuwe school te bouwen.

Garanties op leningen aan derden

Er zijn op dit moment geen garanties op leningen aan derden verstrekt.

Wet Houdbare overheidsfinanciën (Wet HOF)

De wet is in 2013 aangenomen. De decentrale overheden hebben door deze wet nog eens nadrukkelijk de zelfde verantwoordelijkheid opgelegd gekregen voor een gedegen begrotingsbeleid. Doel is om samen het Nederlandse begrotingstekort binnen de perken te houden. Er wordt gewerkt met het zogenaamde EMU-saldo en Europese normeringen hiervoor. Tevens is bepaald dat overtollige kasmiddelen belegd dienen te worden bij het Rijk. Dat geldt dus ook voor de gemeente Rozendaal.

Paragraaf 5 Bedrijfsvoering

Inleiding

Onze bedrijfsvoering richt zich op de ondersteunende diensten, die nodig zijn om de beoogde resultaten en effecten uit het beleidsplan en de programma's te bereiken. Bedrijfsvoering omvat de vakgebieden Personeel en Organisatie, Informatisering, Juridische zaken, Financiën, Automatisering, Communicatie en Huisvesting en valt vooral onder de verantwoordelijkheid van het college.

Bestuur / Personeel en organisatie

Gemeenteraad

Op 21 maart 2018 zijn gemeenteraadsverkiezingen gehouden welke heeft geleid tot de volgende zetelverdeling:

- Rosendaal'74 3 zetels
- PAK 3 zetels
- BGR 3 zetels

College burgemeester en wethouders

Na de gemeenteraadsverkiezingen is de coalitie Rosendaal'74-PAK voortgezet met als wethouders mevrouw Albricht-Brinkman en de heer Logemann. In 2018 is de procedure voor een nieuwe burgemeester opgestart welke voorziet in een beëdiging van de nieuwe burgemeester in februari 2019.

Organisatie ontwikkeling

Op 30 oktober neemt de raad een aantal besluiten over de uitbesteding van een aantal belangrijke taken. Dit is erop gericht de kwetsbaarheid van die taken sterk terug te dringen. Wanneer dat duidelijk is, is ook duidelijk welke taken binnen de organisatie zelf belegd blijven. Hiermee kan de volgende stap in de organisatieontwikkeling gezet worden ten aanzien van nieuwe profielen daarvoor en kan de implementatie van de overdracht van die taken ter hand worden genomen.

Integriteit

In de gemeente Rozendaal is zowel voor de bestuurders van de gemeente als voor de ambtenaren een gedragscode vastgesteld. In de wet is bepaald dat het college over het gevoerde integriteitbeleid voor de ambtenaren jaarlijks verantwoording dient af te leggen aan de gemeenteraad.

In de Ambtenarenwet is de bepaling opgenomen dat ambtenaren een eed of belofte moeten afleggen dat hij of zij zich als een goed ambtenaar zal gedragen en als een goed ambtenaar zal handelen. Het zittende personeel heeft hiertoe een schriftelijke verklaring getekend die in het personeelsdossier in opgeborgen. Nieuwe medewerkers dienen een soortgelijke verklaring te tekenen, nadat zij de ambtseed/belofte hebben afgelegd ten overstaan van de burgemeester, in aanwezigheid van diens direct leidinggevende en de gemeentesecretaris. Aan het integriteitsbeleid wordt aandacht geschonken bij de jaarlijkse functioneringsgesprekken. In de praktijk blijken zich geen problemen op dit gebied voor te doen. De medewerkers zijn ervan doordrongen dat in een kleine gemeenschap als Rozendaal integriteit van het grootste belang is.

Behalve de gedragscode voor de ambtenaren heeft Rozendaal al sinds 2002 een zogenaamde klokkenluidersregeling. Daarin is bepaald dat ambtenaren (desgewenst anoniem) misstanden kunnen melden. Van deze klokkenluidersregeling is in Rozendaal nog nooit gebruik gemaakt.

Financiële functie

Voor de financiële functie van de gemeente zijn vastgesteld een financiële verordening, voorgeschreven in artikel 212 Gemeentewet en een controleverordening voorgeschreven in artikel 213 Gemeentewet. Vanaf de jaarrekening 2016 is Stolwijk Kelderman door de raad als accountant benoemd. De raad heeft een langjarig controleprotocol vastgesteld voor de accountantscontrole op de jaarrekening. Dit heeft als doel nadere aanwijzingen te geven aan de accountant over de reikwijdte van de accountantscontrole, de daarvoor geldende normstellingen en de daarbij verder te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties.

Administratieve organisatie

Voor een groot aantal processen zijn procesbeschrijvingen vereist. Deze zijn opgenomen in het rapport Administratieve Organisatie. Voorts zijn in het kader van de functiebeschrijvingen globale taakbeschrijvingen opgesteld. Op tal van terreinen wordt de gemeente onderworpen aan (verplichte) controles, audits en zelfevaluaties. Voor burgerzaken betreft het de jaarlijkse zelfevaluaties voor de Basisregistratie Personen (BRP) en voor de reisdocumenten. Jaarlijks dienen daarvoor echter ook controlewerkzaamheden plaats te vinden.

De handhaving van allerlei wet- en regelgeving met name op het gebied van brandveiligheid, bouw- en woningzicht en milieu wordt frequent geïnspecteerd. Op het gebied van sociale zaken bestaat het instrument van de single-

audit en op financieel gebied de accountantscontrole. Daarnaast zijn voor meerdere terreinen beveiligingsplannen opgesteld (o.a. voor burgerzaken en de informatie-uitwisseling). De complexiteit en daarmee de administratieve last van deze werkzaamheden neemt jaarlijks toe.

Kengetallen en kosten personeel en organisatie

Omschrijving	Werkelijk 2017	Begroot 2018	Begroot 2019
Formatieplaatsen (fte)	10,8	10,8	10,8
Medewerkers (aantal)	12	12	12
Mannen (%)	58%	58%	58%
Vrouwen (%)	42%	42%	42%
Ziekteverzuim (%)	2,70%	1,60%	2,00%
Instroom (%)	8%	25%	8%
Uitstroom (%)	8%	25%	0%
Deeltijders (%)	42%	42%	42%
Leeftijd (gemiddeld)	54,9	54	54
Maximum Salarisschaal (%)	92%	91%	92%
Budget opleidingen (% loonsom)	0,31%	0,84%	0,84%

In 2019 bestaat de formatie uit 10,8 formatie-eenheden (fte's). De bezetting is echter niet op dat niveau. Bij burgerzaken en financiën is sprake van gedeeltelijke vacatureruimte (hiervoor wordt ingehuurd). Of die vacatureruimte opnieuw ingevuld gaat worden, wordt stapsgewijs duidelijk. Vooralsnog wordt geen uitbreiding van de formatie voorzien.

Voor de werkzaamheden op het gebied van RO, milieu en monumentenzaken wordt, evenals in voorgaande jaren, een externe medewerker ingehuurd, die tevens werkzaam is voor het project De Del. Voor enkele dagen per maand wordt personele capaciteit ingehuurd ten behoeve van de taakvelden belastingen, Wet WOZ en archief en de gemeente maakt gedurende het hele jaar gebruik van een medewerker van WSW-bedrijf Presikhaaf voor werkzaamheden in de buitendienst.

Toelichting kengetallen

Uit de cijfers valt op te maken dat er sprake is van een stabiel personeelsbestand. Dat is enerzijds prettig omdat hiermee de continuïteit binnen de organisatie goed gewaarborgd is, anderzijds is verversing van het ambtelijk apparaat ook prettig vanwege een frisse blik zo nu en dan en ten behoeve van de continuïteit op langere termijn.

Ziekteverzuim

	2017	2018	2019
Verzuimpercentage	2,70%	1,50%	2,00%
Kort (0-8 dagen)	2,70%	1,50%	2,00%
Middellang (8-43 dagen)	0%	0%	0%
Lang (>43 dagen)	0%	0%	0%

Het verzuimpercentage is de laatste jaren al laag en was in 2017 voor het eerst iets hoger en is momenteel weer lager, het landelijk gemiddelde percentage bij gemeenten bedraagt momenteel in 2017 4,7%. Gelukkig voor, in de eerste plaats, onze medewerkers en de organisatie is er de laatste jaren geen sprake van langdurig verzuim. Wanneer hiervan wel sprake is, heeft dat direct een enorme impact op de ziekteverzuimcijfers door de kleine aantallen.

Het actuele ziekteverzuimpercentage is 2% en dat is dan ook als inschatting voor 2019 aangehouden.

Inkoop

In 2016 is de Aanbestedingswet herzien. Met de Aanbestedingswet worden de Europese wetten en richtlijnen omgezet naar nationale wetgeving. Voor de vertaling naar de praktijk geldt het zogenaamde Aanbestedingsreglement Werken 2016 (ARW) en de Gids Proportionaliteit. De aanbestedingswet bepaalt dat het werken met de ARW verplicht wordt gesteld voor het aanbesteden van werken onder de Europese aanbestedingsdrempels. In 2016 is besloten deze landelijke regels te volgen en geen eigen inkoopbeleid vast te stellen.

Kosten bedrijfsvoering

Bij programma 0 is het taakveld Overhead opgenomen. In deze paragraaf zijn de kosten daarvan per onderdeel nader toegelicht.

Personeelslasten

Besteding budgetten eigen personeel en inhuur derden voor normale bedrijfsvoering

In het volgende overzicht staan de personeelsbudgetten voor de normale bedrijfsvoering (exclusief bestuur). We hanteren dit overzicht voor een afweging bij inhuur. In de tabel staan de reguliere personeelsbudgetten (gebaseerd op de bestaande formatie) en het inhuurbudget voor de structurele taken waar altijd al voor wordt ingehuurd.

Onderdeel	Werkelijk 2017	Begroot 2018	Begroot 2019
Reguliere organisatie	701.890	745.718	800.299
Inhuurbudget	272.344	143.255	144.690
Totaal	974.234	888.973	944.989

De werkelijke kosten voor het eigen personeel zijn in 2017 lager geweest vanwege een lagere bezetting, dit is gecompenseerd door extra inhuur waarvoor ook aanvullend budget beschikbaar is gesteld. De hogere kosten ten opzichte van 2018 zijn vooral het gevolg van loon- en premiestijgingen. Zowel in 2018 (in die begroting is daarvoor een te laag bedrag aangehouden) als 2019 is sprake van een flinke pensioenstijging die het ABP nodig heeft om de pensioenverplichtingen op peil te houden. Naast deze hogere lasten is de functie voor de vervanging van de bestuurssecretaresse hoger ingeschaald.

Verder bevat het budget reguliere organisatie ook de vacatureruimte voor financiën en burgerzaken. Met die ruimte, in combinatie met de inhuurbudgetten die in 2018 niet volledig worden benut, hebben we de tijdelijke maatregelen in het kader van de organisatieontwikkeling tot in ieder geval 1 juni 2019 geborgd. Vooralsnog is daarvoor dus geen extra budget nodig.

Inhuur personeel voor projecten

Naast de inzet van extern personeel voor onze normale bedrijfsvoering zetten we extern personeel in voor projecten, bijvoorbeeld voor De Del of de energietransitie. De kosten daarvan worden binnen de betreffende projecten gedekt.

Overige personeelslasten

Onderdeel	Werkelijk 2017	Begroot 2018	Begroot 2019
Overige personeelslasten (reis- en verblijfkosten, opleidingskosten, etc.)	18.709	23.715	24.030

In 2017 is het budget (vooral cursussen en opleidingen) niet volledig besteed, we verwachten het budget de komende jaren zeker nodig te hebben.

Informatisering en automatisering (I&A)

De zorg voor een goede informatievoorziening is een vitaal onderdeel binnen de gemeentelijke bedrijfsvoering, waarbij automatisering van wezenlijk belang is. Vrijwel alle processen dienen geautomatiseerd plaats te vinden, vaak wettelijk voorgeschreven. De gemeente Rozendaal besteedt een aantal werkzaamheden op het gebied van automatisering uit aan de gemeente Rheden. Voor de dienstverlening door de gemeente Rheden is een Service Level Agreement opgesteld. Het beheer van de hardware geschiedt in eigen huis door een gekwalificeerde medewerker automatisering. Daarnaast heeft de gemeente een ondersteunings- en achtervangovereenkomst gesloten met een particulier bedrijf.

De toekomstige verplichtingen op het gebied van digitalisering worden met behulp van een extern bureau in beeld gebracht. Deze zogenaamde "roadmap" wordt elk jaar geactualiseerd. De uitkomst ervan wordt opgenomen in de begrotingen voor de komende jaren.

Een grote uitdaging hierbij op voorhand is de organisatie van ICT in verhouding betaalbaar te houden, bekend is dat op dit onderdeel sprake is van belangrijke schaalnadelen van de geringe omvang van de gemeente.

Onderdeel	Werkelijk 2017	Begroot 2018	Begroot 2019
Kosten ICT (licenties software, kapitaal lasten diverse applicaties)	114.756	165.100	169.295

Rheden heeft in 2017 minder kosten voor beheer in rekening gebracht (budget was toen € 133.000). In 2018 is al extra budget toegevoegd op basis van een raadsbesluit van september 2017 voor allerlei nieuwe taken waarvan een deel momenteel wordt ingezet voor uitbesteding (informatieveiligheid). De verhoging voor 2019 betreft indexatie en hogere kosten voor het hosten van de website.

Huisvesting

De huisvesting voor het gemeentelijk personeel is voldoende. Alle personeelsleden hebben een goede werkplek, qua vergaderruimten is het gemeentehuis niet ruim bedeed. Er wordt op de juiste wijze aandacht geschonken aan ARBO-voorzieningen. Een deel van het gemeentehuis is langjarig verhuurd aan " 't Regthuys", die opbrengst is in onderstaande tabel verdisconteerd in de cijfers.

Onderdeel	Werkelijk 2017	Begroot 2018	Begroot 2019
Huisvesting (energie, water, aankoop niet duurzame goederen en diensten, specifieke verbruiksgoederen, huren, verzekeringen, afschrijving), per saldo	75.231	35.862	43.617

In 2017 was sprake van een aantal incidentele kosten zoals schilderwerk en vervanging vloerbedekking (dekking uit reserve). Ten opzichte van 2018 nemen de kosten per saldo toe door hogere schoonmaakkosten en dagelijks onderhoud.

Overige kosten organisatie (o.a. facilitaire zaken)

Onderdeel	Werkelijk 2017	Begroot 2018	Begroot 2019
Overige organisatiekosten (repro, huishoudelijke zaken, postverzorging, inventaris, tijdschriften en abonnementen, algemene benodigdheden, contributies, verzekeringen etc.), per saldo	134.319	125.555	132.466

In 2019 stijgen de kapitaallasten vanwege een aantal investeringen.

Tractie

De kostenplaats tractie heeft betrekking op het materiaal dat in gebruik is voor onze buitendienst.

Onderdeel	Werkelijk 2017	Begroot 2018	Begroot 2019
Brandstof, onderhoud, belastingen, verzekeringen, etc. per saldo	21.348	34.920	39.930

De kostenstijging in 2019 kan worden toegerekend aan zowel hogere kapitaallasten vanwege de vervanging van werkmaterieel en het onderhoud daarvan.

Paragraaf 6 Verbonden partijen

Inleiding

Het begrip verbonden partij is vastgelegd in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). In artikel 1 lid b BBV wordt het als volgt gedefinieerd: “Een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de provincie onderscheidenlijk de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft.”

Wat is ons beleid?

Deelname aan een verbonden partij wordt bepaald door doeltreffendheid en doelmatigheid van de uitvoering van de taak. Op voorkomende beleidsterreinen stimuleren de hogere overheden samenwerking in een verbonden partij. Als voorbeeld geldt de jeugdzorg die na de transitie feitelijk bestaat uit 3 onderdelen: de landelijke, de bovenlokale en de lokale zorg. Het rijksbeleid is er op gericht om de bovenlokale zorg onder te brengen bij gemeenten of samenwerkingsverbanden met 100.000+ inwoners.

Wat is het belang voor de gemeenteraad?

Deze paragraaf is om twee redenen van belang voor de raad. Allereerst voeren de “verbonden partijen” vaak beleid uit dat gemeenten in principe zelf ook kunnen uitvoeren. We mandateren als het ware de “verbonden partijen”. We houden de uiteindelijke verantwoordelijkheid voor het realiseren van de beoogde doelstellingen van de programma’s. Voor de raad blijft er dus nog steeds een kaderstellende en controlerende taak over bij die programma’s. Daarnaast zijn er de financiële risico’s die we met “verbonden partijen” kunnen lopen en de daaruit voortvloeiende budgettaire gevolgen. Bij het aangaan en onderhouden van contacten met “verbonden partijen” is van belang om:

- af te wegen wat de meest doelmatige manier is om een taak uit te voeren;
- te bekijken welke manier de beste garantie geeft dat de taak wordt uitgevoerd zoals we voor ogen hebben;
- te zorgen dat we voldoende inhoudelijk en financieel inzicht hebben en houden in het uitvoeren van een taak.

Bestuur en toezicht

De meeste verbonden partijen van de gemeente zijn gemeenschappelijke regelingen, deze zijn gebaseerd op de wet gemeenschappelijke regelingen. Als publiekrechtelijke lichamen zijn bepalingen van Gemeentewet, Provinciewet of Waterschapswet ook voor de gemeenschappelijke regelingen van toepassing. Via vertegenwoordiging in dagelijks en/of algemeen bestuur is het toezicht (governance) geregeld. Voor de privaatrechtelijke rechtspersonen (de vennootschappen) hebben we minder instrumenten in handen. Hier maken we gebruik van de beschikbare wettelijke mogelijkheden als het stemrecht van de aandeelhouder en toezicht door raden van commissarissen.

Invloed

Over het algemeen is de invloed van de gemeente Rozendaal, vanwege de omvang en het belang, zeer klein te noemen. Van belang is voortdurend af te wegen welke bestuurlijke en ambtelijke capaciteit dan geïnvesteerd wordt in de betreffende verbonden partij gegeven dat belang. Het is ook niet altijd noodzakelijk omdat de deelname van meerdere gemeenten in gemeenschappelijke regelingen ook voor een soort natuurlijk aantal “checks en balances” zorgt waar het gaat over bestuur en toezicht.

Overzicht verbonden partijen

Verbonden partijen worden onderscheiden in 3 groepen:

- Gemeenschappelijke regelingen;
- Stichtingen en verenigingen;
- Coöperaties en vennootschappen.

Gemeenschappelijke regelingen

Deelname in een gemeenschappelijke regeling gebeurt in de gevallen waarin de gemeente, taken waar zij verantwoordelijk voor is, niet anders dan in samenwerking met anderen kan uitvoeren. De Wet gemeenschappelijke regelingen regelt deze samenwerkingsvorm. Het bestuur van de gemeenschappelijke regelingen wordt meestal gevormd door een afvaardiging van de deelnemers en de besluitvorming vindt plaats op basis van meerderheidsbesluiten. Met deze constructie wordt een stuk autonomie overgedragen aan de regeling. De door de gemeente aangewezen vertegenwoordigers in de besturen informeren college en raad over relevante ontwikkelingen. De betreffende organen leggen hun begroting, rekening en andere beleidsplannen voor aan de gemeente.

In verband met voorgeschreven wijzigingen op grond van de aanpassingen in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) presenteren wij onderstaand de informatie in de vorm die sinds 2015 is voorgeschreven. We hanteren de meest (officiële) beschikbare cijfers, over het algemeen betreft het dan de jaarrekening 2017.

Gemeenschappelijke regelingen

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (GR)		
Vestigingsplaats	Arnhem	
Programma	Programma 1 Veiligheid en Programma 7 Volksgezondheid en Milieu	
Openbaar belang	De Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden behartigt de belangen van de gemeenten in het samenwerkingsgebied op de terreinen van: <ol style="list-style-type: none"> Brandweezorg; Publieke gezondheid GHOR Rampenbestrijding en crisisbeheersing Gemeenschappelijke meldkamer 	
Ontwikkelingen	Geen bijzonderheden.	
Financiële bijdrage	2019: € 82.500 (brandweer) en € 22.000 (volksgezondheid)	
Risico	Op basis van inwoneraantal dragen wij bij aan de kosten.	
Financieel belang	-	
Bestuurlijk belang	De burgemeester en de wethouder sociaal domein zijn lid van het algemeen bestuur	
Financiële gegevens	1-1-2017 Eigen vermogen € 5.450.527 Vreemd vermogen € 16.962.717 Resultaat 2017 € 2.875.000	31-12-2017 Eigen vermogen € 8.239.483 Vreemd vermogen € 14.246.499

Gelders Archief (GR)		
Vestigingsplaats	Arnhem	
Programma	Programma 0 Bestuur en ondersteuning	
Openbaar belang	Hoofdtzaak van het Gelders Archief is het beheren van de archiefstukken en collecties van de gemeenten Arnhem, Renkum, Rheden, Rozendaal en het Rijksarchief Gelderland	
Ontwikkelingen	Geen	
Financiële bijdrage	2019: € 4.300	
Risico	In de toekomst volgt waarschijnlijk een andere wijze van financiering, namelijk o.b.v. aantal meters ingebracht archief, het is niet bekend welke financiële consequenties dit heeft.	
Financieel belang	Bij liquidatie zal Rozendaal hier haar bijdrage aan moeten leveren	
Bestuurlijk belang	Namens Rheden/Renkum en Rozendaal is de burgemeester van Renkum lid van het algemeen bestuur.	
Financiële gegevens	1-1-2017 Eigen vermogen € 156.993 Vreemd vermogen € 19.207.692 Resultaat 2016 € 64.579	31-12-2017 Eigen vermogen € 221.572 Vreemd vermogen € 18.861.546

Omgevingsdienst regio Arnhem (ODRA) (GR)																	
Vestigingsplaats	Arnhem																
Programma	Programma 7 Volksgezondheid en Milieu en programma 8 (VHROSV)																
Openbaar belang	Gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers ter zake van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht. Tevens het belang van goede samenwerking tussen de omgevingsdiensten in Gelderland																
Ontwikkelingen	Deze omgevingsdienst is per 1 april 2013 van start gegaan																
Financiële bijdrage	Basistaken worden uitgevoerd tegen uurtarief op basis van jaarlijks te sluiten overeenkomsten, 2019: naar verwachting € 14.000.																
Risico																	
Financieel belang	N.v.t.																
Bestuurlijk belang	Eén lid algemeen bestuur uit Rozendaal. Eén lid dagelijks bestuur (wethouder Renkum) namens Doesburg, Renkum, Rheden en Rozendaal																
Financiële gegevens	<table border="0"> <thead> <tr> <th></th> <th style="text-align: right;">1-1-2017</th> <th></th> <th style="text-align: right;">31-12-2017</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Eigen vermogen</td> <td style="text-align: right;">€ 855.000</td> <td>Eigen vermogen</td> <td style="text-align: right;">€ 698.000</td> </tr> <tr> <td>Vreemd vermogen</td> <td style="text-align: right;">€ 3.364.000</td> <td>Vreemd vermogen</td> <td style="text-align: right;">€ 3.552.000</td> </tr> <tr> <td>Resultaat 2017</td> <td style="text-align: right;">- € 156.000</td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>		1-1-2017		31-12-2017	Eigen vermogen	€ 855.000	Eigen vermogen	€ 698.000	Vreemd vermogen	€ 3.364.000	Vreemd vermogen	€ 3.552.000	Resultaat 2017	- € 156.000		
	1-1-2017		31-12-2017														
Eigen vermogen	€ 855.000	Eigen vermogen	€ 698.000														
Vreemd vermogen	€ 3.364.000	Vreemd vermogen	€ 3.552.000														
Resultaat 2017	- € 156.000																

Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein regio Centraal Gelderland (GR)																	
Vestigingsplaats	Arnhem																
Programma	Programma 6 Sociaal domein																
Openbaar belang	<p>Regio Centraal Gelderland is een samenwerkingsverband van 12 gemeenten in het sociaal domein, waarbij op dit moment de volgende vier modules zijn ondergebracht:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inkoop van zorg (Jeugdwet en WMO); • Onderwijszaken; • Werkgeversservicepunt; • Werkgeverschap sociale werkvoorziening (waarschijnlijk m.i.v. 2019) 																
Ontwikkelingen	Geen bijzonderheden																
Financiële bijdrage	Bijdrage van Rozendaal in 2019 plm € 14.000																
Risico	Geen																
Financieel belang	De regeling biedt een algemeen kader voor samenwerking op het gebied van het sociaal domein binnen de regio en voorziet in specifieke samenwerkingsmodules. Door gezamenlijke sturing en beheersing van de uitvoeringstaken wordt getracht efficiency te bereiken																
Bestuurlijk belang	Eén lid per gemeente in het algemeen bestuur (portefeuillehouder Financiën). Deze heeft één stem.																
Financiële gegevens	<table border="0"> <thead> <tr> <th></th> <th style="text-align: right;">1-4-2017</th> <th></th> <th style="text-align: right;">31-12-2017</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Eigen vermogen</td> <td style="text-align: right;">€ 0</td> <td>Eigen vermogen</td> <td style="text-align: right;">€ 0</td> </tr> <tr> <td>Vreemd vermogen</td> <td style="text-align: right;">€ 0</td> <td>Vreemd vermogen</td> <td style="text-align: right;">€ 1.586.452</td> </tr> <tr> <td>Resultaat 2017</td> <td style="text-align: right;">€ 0</td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>		1-4-2017		31-12-2017	Eigen vermogen	€ 0	Eigen vermogen	€ 0	Vreemd vermogen	€ 0	Vreemd vermogen	€ 1.586.452	Resultaat 2017	€ 0		
	1-4-2017		31-12-2017														
Eigen vermogen	€ 0	Eigen vermogen	€ 0														
Vreemd vermogen	€ 0	Vreemd vermogen	€ 1.586.452														
Resultaat 2017	€ 0																

Werkvoorziening Midden Gelderland (Presikhaaf bedrijven) (GR)																	
Vestigingsplaats	Arnhem																
Programma	Programma 6 Sociaal Domein																
Openbaar belang	Geeft uitvoering aan de Wet sociale werkvoorziening. De missie van Presikhaaf bedrijven is mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt te ondersteunen om een betaalde baan te verkrijgen.																
Ontwikkelingen	Besloten is tot een modulair afbouwen van het werkvoorzieningsschap. Naar verwachting wordt de gemeenschappelijke regeling eind 2018 of begin 2019 ontmanteld.																
Financiële bijdrage	Niet langer van toepassing, loopt via Scalabor																
Risico	Voor de frictiekosten van de ontmanteling is de voorziening die hiervoor bij Presikhaaf is gevormd waarschijnlijk afdoende.																
Financieel belang	Naar rato van aantal WSW-ers betaalt Rozendaal mee aan tekorten																
Bestuurlijk belang	De wethouder sociaal domein is lid van het algemeen bestuur																
Financiële gegevens	<table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="2">1-1-2017</th> <th colspan="2">31-12-2017</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Eigen vermogen</td> <td>€ 851.000</td> <td>Eigen vermogen</td> <td>€ 788.000</td> </tr> <tr> <td>Vreemd vermogen</td> <td>€ 21.995.000</td> <td>Vreemd vermogen</td> <td>€ 19.091.000</td> </tr> <tr> <td>Resultaat 2017</td> <td>- € 10.535.000</td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	1-1-2017		31-12-2017		Eigen vermogen	€ 851.000	Eigen vermogen	€ 788.000	Vreemd vermogen	€ 21.995.000	Vreemd vermogen	€ 19.091.000	Resultaat 2017	- € 10.535.000		
1-1-2017		31-12-2017															
Eigen vermogen	€ 851.000	Eigen vermogen	€ 788.000														
Vreemd vermogen	€ 21.995.000	Vreemd vermogen	€ 19.091.000														
Resultaat 2017	- € 10.535.000																

Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen (GR licht)	
Vestigingsplaats	Arnhem
Programma	Programma 4 Onderwijs en programma 6 Sociaal domein
Openbaar belang	Samenwerking ter behartiging van de sturing en beheersing van ondersteunende processen en van uitvoeringstaken op het gebied van het regionale doelgroepenvervoer
Ontwikkelingen	Geen bijzonderheden.
Financiële bijdrage	€ 6.000,- per jaar voor de bedrijfsvoeringsorganisatie DRAN (plus de vervoerskosten)
Risico	Geen
Financieel belang	Door gezamenlijke sturing en beheersing van de uitvoeringstaken wordt getracht efficiency te bereiken
Bestuurlijk belang	Eén lid per gemeente in het bestuur (portefeuillehouder verkeer & vervoer)
Financiële gegevens	Deze gegevens zijn nog niet bekend

Overig waaronder stichtingen en verenigingen

Gemeenschappelijk Orgaan Arnhem Nijmegen			
Vestigingsplaats	Arnhem		
Programma	Programma 0 Bestuur en ondersteuning		
Openbaar belang	Het gemeenschappelijk orgaan richt zich op een structurele verbetering van het vestigingsklimaat voor inwoners en bedrijven in de Arnhem Nijmegen City Region, in zowel nationaal als internationaal perspectief. Het gemeenschappelijk orgaan werkt intensief samen met de Stichting Economic Board regio Arnhem Nijmegen		
Ontwikkelingen	Het gemeenschappelijk orgaan is eind 2015 in werking getreden. De samenwerking vindt plaats in vier portefeuillehoudersoverleggen voor economie, mobiliteit, wonen en milieu & duurzaamheid. De portefeuillehouders uit Rozendaal vertegenwoordigen daarin de gemeente.		
Financiële bijdrage	In 2019: € 3.200 (€ 1,88 x 1.675 inwoners), dit is inclusief € 1 voor de stichting Economic Board (zie ook verderop)		
Risico	Indien bij een jaarrekening een tekort ontstaat, passen de deelnemende gemeenten het tekort bij op basis van inwonertal.		
Financieel belang	-		
Bestuurlijk belang	De burgemeester is lid van het gemeenschappelijk orgaan. Elke deelnemende gemeente heeft één stem.		
Financiële gegevens	1-1-2017		31-12-2017
	Eigen vermogen	€ 362.091	Eigen vermogen € 274.425
	Vreemd vermogen	€ 130.867	Vreemd vermogen € 31.309
	Resultaat 2017	- € 10.528	

Leisurelands (voorheen RGV) (stichting)			
Vestigingsplaats	Arnhem		
Programma	Programma 5 Openbaar groen, sport, cultuur en recreatie		
Openbaar belang	o.a. het verrichten van werkzaamheden op het gebied van recreatie en toerisme die door de overheid worden aangemerkt als te behoren tot een terrein van belangenbehartiging dat de overheid zich als eigen zorg aantrekt		
Ontwikkelingen	Geen		
Financiële bijdrage	N.v.t.		
Risico	N.v.t.		
Financieel belang	De gemeente heeft 308 aandelen à € 1,- in het kapitaal van de vennootschap		
Bestuurlijk belang	Geen, Rozendaal wordt vertegenwoordigd in de aandeelhoudersvergadering door de portefeuillehouder economie		
Financiële gegevens	1-1-2017		31-12-2017
	Eigen vermogen	€ 56.279.000	Eigen vermogen € 57.556.000
	Vreemd vermogen	€ 20.195.000	Vreemd vermogen € 21.679.000
	Resultaat 2017	€ 1.277.000	

Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)			
Vestigingsplaats	Den Haag		
Programma	Programma 0 Bestuur en ondersteuning		
Openbaar belang	Belangenbehartiging t.b.v. gemeenten in het hele proces van besluitvorming bij de rijksoverheid en provincies		
Ontwikkelingen	De bekostiging van de VNG is per 1 januari 2018 gewijzigd. Financiering vindt niet langer plaats via een uitname uit het Gemeentefonds maar via rechtstreekse facturering bij de gemeenten afzonderlijk. De gemeenten ontvangen het bedrag voor lidmaatschap van de VNG extra in het Gemeentefonds. Er is voor de gefactureerde gelden een fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU) opgericht waaruit de activiteiten van de Vereniging worden betaald.		
Financiële bijdrage	2019: € 3.300		
Risico	N.v.t.		
Financieel belang	N.v.t.		
Bestuurlijk belang	Stemrecht o.b.v. lidmaatschap		
Financiële gegevens	1-1-2017		31-12-2017
	Eigen vermogen	€ 65.548.000	Eigen vermogen € 65.530.000
	Vreemd vermogen	€ 81.229.000	Vreemd vermogen € 76.373.000
	Resultaat 2017	€ 209.000	

Stichting Economic Board regio Arnhem Nijmegen			
Vestigingsplaats	Arnhem		
Programma	Programma 0 Bestuur en ondersteuning en programma 3 Economie		
Openbaar belang	De Economic Board is een regionale samenwerking tussen overheden, kennisinstellingen en bedrijfsleven. De belangrijkste opgave voor deze Triple Helix samenwerking is het stimuleren van duurzame economische groei en innovatie in de regio.		
Ontwikkelingen	De stichting is in de tweede helft van 2015 gestart		
Financiële bijdrage	De gemeente heeft een bijdrage ad € 1 per inwoner per jaar gedurende 5 jaar gegarandeerd (t/m 2020), is onderdeel van de € 1,88 voor het gemeenschappelijk orgaan		
Risico	N.v.t.		
Financieel belang	Geen		
Bestuurlijk belang	Geen, de samenwerkende gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen wijzen één lid aan in de geleding overheden.		
Financiële gegevens	1-1-2017		31-12-2017
	Eigen vermogen	€ 362.091	Eigen vermogen € 274.425
	Vreemd vermogen	€ 130.867	Vreemd vermogen € 31.309
	Resultaat 2017	- € 87.666	

Stichting Veilig Thuis (zelfstandige stichting onder verantwoordelijkheid van de GR VGGM)	
Vestigingsplaats	Arnhem
Programma	Programma 6 Sociaal Domein
Openbaar belang	Een autonome, slagvaardige organisatie met als opdracht het uitvoeren van de wettelijke en overige taken van het Advies- en Meldpunt Huiselijk geweld en Kindermishandeling (AMHK) voor de zestien gemeenten van Gelderland-Midden
Ontwikkelingen	De stichting is op 1 april 2017 gestart.
Financiële bijdrage	2019: € 8.000
Risico	N.v.t.
Financieel belang	Geen
Bestuurlijk belang	Er is een Raad van Toezicht bestaande uit ten minste vijf leden, waaronder leden van het college van deelnemende gemeenten, die benoemd worden door het AB van de VGGM
Financiële gegevens	Zijn onderdeel van de GR VGGM

Bestuurlijk Partner Overleg VeluweAlliantie	
Vestigingsplaats	n.v.t.
Programma	Programma 5 Openbaar groen, sport, cultuur en recreatie
Openbaar belang	Een netwerkorganisatie die is gericht op promotie van de Veluwe ten behoeve van toerisme, recreatie en werkgelegenheid
Ontwikkelingen	Gestart in 2018
Financiële bijdrage	Op basis van inwoneraantal, 2019: € 200
Risico	N.v.t.
Financieel belang	Geen
Bestuurlijk belang	Eén vertegenwoordiger van iedere partij neemt deel in de VeluweAlliantie
Financiële gegevens	Deze gegevens zijn nog niet bekend

Paragraaf 7 Grondbeleid

Inleiding

Grondbeleid is een belangrijk instrument in het kader van het ruimtelijke beleid. Het aantal grondexploitaties is in Rozendaal echter zeer gering.

De belangrijkste exploitatie betreft momenteel De Del. De ontwikkeling hiervan maakt woningbouw mogelijk op de percelen de Del 6 en 10. Het perceel de Del 6 bestaat uit twee voormalige voetbalvelden, de Del 10 is een voormalig tennis- en squashpark.

Voor de ontwikkeling van de Del is een samenwerkingsovereenkomst gesloten met projectontwikkelaar Credo. In deze overeenkomst is bepaald dat Credo de gemeente een financiële kostenverhaalsbijdrage zal betalen. De totale ontwikkeling bestaat uit maximaal 64 woningen, waarvan 44 woningen door Credo worden gerealiseerd, de gemeente geeft de overige kavels uit.

Op grond van de grondexploitatie is het geprognosticeerde saldo van het plan De Del € 5,07 miljoen. De gemeenteraad heeft in het verleden aangegeven dat de opbrengsten van de Del ingezet worden ten behoeve van de financiering van de nieuwe Dorpsschool.

Economische situatie en actuele ontwikkelingen

Door het herstel op de woningmarkt is de uitgifte van de kavels zeer spoedig verlopen. Ten tijde van het opstellen van deze begroting (september 2018) zijn nagenoeg alle kavels verkocht of in optie genomen. De reden dat sommige kavels nog in optie zijn en niet afgenomen komt door het feit dat potentiële bewoners moeite hebben met het vinden van een architect of aannemer. Voor slechts 2 kavels geldt dat deze op dit moment nog niet in optie zijn of afgenomen (wel belangstelling) waarvan de gemeente zelf 1 kavel in optie heeft genomen voor een toekomstige ambtswoning. Of dat ook daadwerkelijk gebeurt, wordt in 2019 bepaald.

Lasten en baten in 2019

De Del	2019
Baten	878.246
Lasten	483.760
In mindering op boekwaarde c.q. winst	394.486

De lasten en baten in de begroting voor De Del zijn voor de jaarschijf 2019 gebaseerd op de MPG die in mei door de gemeenteraad is vastgesteld, zo nodig volgt bij de eerstvolgende Meerjaren Prognose Grondexploitatie (MPG) een bijstelling van deze bedragen. In principe is dit vooral ten behoeve van de formele begrotingsrechtmatigheid van de uitgaven.

Ten aanzien van de baten kan gemeld worden dat dit de baten zijn wanneer alle kavels verkocht worden. Mocht de gemeente besluiten 1 kavel zelf te behouden zullen de baten uiteraard lager zijn. Dat leidt financieel niet tot een probleem omdat er voldoende winst is gemaakt om de kapitaallasten van de school gedurende 40 jaar af te dekken (zie ook programma 8).

Paragraaf 8 Informatieveiligheid

In de jaarrekening 2017 is voor het eerst een (facultatieve) paragraaf Informatieveiligheid opgenomen. Vanaf 2019 wordt deze ook in de programmabegroting opgenomen. Net als bij de opzet van de overige paragrafen gaat het in de begroting vooral om het beleid en de doelstellingen. Bij de jaarrekening gaat het om de uitgevoerde activiteiten en resultaten, waarmee het college aan de gemeenteraad (horizontaal) verantwoording aflegt over het informatieveiligheidsbeleid. In die zin is het belang van deze paragraaf bij de jaarrekening groter dan bij de begroting.

Doelstelling informatieveiligheidsbeleid

In 2013 hebben gemeenten gezamenlijk bepaald dat de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG) door iedere gemeente wordt omarmd als hét normenkader voor de inrichting van informatieveiligheid in de gemeenten. Dit normenkader is opgesteld door de IBD (informatiebeveiligingsdienst voor gemeenten). De BIG kan ook wel gezien worden als een gestandaardiseerde set van beveiligingsmaatregelen waarmee gemeenten kunnen waarborgen dat overheidsinformatie veilig is. De IBD zorgt ervoor dat de BIG actueel blijft en blijft voldoen aan internationaal geaccepteerde beveiligingsstandaarden, zoals de ISO 27001.

Uiteraard heeft ook de gemeente Rozendaal de ambitie om te voldoen aan de BIG. De BIG is echter geen doel op zich, het gaat om:

- zorgvuldig omgaan met gevoelige informatie;
- betrouwbare en continue dienstverlening;
- voldoen aan wet- en regelgeving (o.a. privacy);
- beheersen van risico's.

BIG en ENSIA

ENSIA vloeit voort uit en is gebaseerd op de BIG en is het meetinstrument voor gemeenten om verantwoording af te leggen over de implementatie van de BIG. Gemeenten leggen hiermee "verticaal" verantwoording af aan verschillende toezichthouders voor de verschillende soorten informatie waarmee gemeenten werken. Daarnaast verantwoordt de gemeente zich ook horizontaal aan de gemeenteraad. ENSIA sluit aan op de gemeentelijke planning en control-cyclus. Zo krijgt het gemeentebestuur meer overzicht over de informatieveiligheid van hun gemeente.

Bij ENSIA gaat het vooral om de beveiliging van overheidsinformatie in brede zin (waaronder persoonsgegevens).

In 2017 is ENSIA voor het eerst toegepast, 2018 loopt op het moment van het opstellen van deze begroting.

AVG

Per 25 mei 2018 is de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) van toepassing. Dat betekent dat er vanaf die datum dezelfde privacywetgeving geldt in de hele Europese Unie (EU). De Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) geldt dan niet meer.

De AVG zorgt onder meer voor:

- versterking en uitbreiding van privacyrechten van burgers;
- meer verantwoordelijkheden voor organisaties;
- dezelfde, uitgebreidere bevoegdheden voor alle Europese privacytoezichthouders, zoals de bevoegdheid om boetes tot 20 miljoen euro op te leggen.

De AVG richt zich vooral op de bescherming en een juist gebruik van persoonsgegevens (vertrouwelijkheid). Dit geldt ook voor organisaties die namens Rozendaal persoonsgegevens verwerken.

Actieplan informatieveiligheid 2019

Uit het proces ENSIA volgt een beeld van de mate waarin aan de BIG wordt voldaan. Hieruit volgen acties die geprioriteerd worden en die een plek krijgen in het actieplan informatieveiligheid waarmee de gemeente Rozendaal uiteindelijk volledig voldoet aan de BIG.

Het actieplan voor 2019 krijgt pas aan het einde van 2018 en begin 2019 vorm. Er wordt in ieder geval blijvend aandacht besteed in de organisatie waar het gaat om bewustwording. Daarnaast verwachten we voor 2019 te kunnen werken met een gezamenlijke FG (met Rheden en Renkum) en nemen we ook de overige rollen, die in het kader van informatieveiligheid onderscheiden kunnen worden, opnieuw onder de loep.

Beleid ten aanzien van incidenten

De CISO wordt door de medewerkers geïnformeerd over beveiligingsincidenten en legt deze vast ten behoeve van rapportages. Hieronder vallen o.a. inbreuken op en (ver)storingen in de informatietechnologie, datacommunicatie of andere infrastructurele voorzieningen die gevolgen kunnen hebben voor de continuïteit en integriteit van de bedrijfsprocessen evenals signaleringen dat het informatieveiligheidsbeleid niet wordt nageleefd. Eventuele incidenten of datalekken worden bijgehouden in een afzonderlijk register en wanneer van toepassing gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens (AP).

De activiteiten die de gemeente onderneemt om zowel aan de BIG als de AVG te voldoen zijn talrijk en hebben veelal een technisch karakter. Ondanks alle fysieke, technische en digitale maatregelen blijft de mens (vaak onbewust) een zwakke schakel waar het gaat om informatieveiligheid. Incidenten vallen dan ook niet uit te sluiten. Het is van belang dat er sprake is van een veilige omgeving (dus niet direct afrekenen) waarin dergelijke incidenten gemeld kunnen worden om van te leren.

Financiële overzichten

Geprognosticeerde balans

Activa	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022
Vaste activa				
Immateriële vaste activa	0	0	0	0
Materiële vaste activa	4.964.000	4.709.000	4.488.000	4.366.000
Financiële vaste activa	1.598.000	1.653.000	1.708.000	1.763.000
Totaal vaste activa	6.562.000	6.362.000	6.196.000	6.129.000
Vlottende activa				
Vorraden	0	0	0	0
Voorzieningen	0	0	0	0
Uitzettingen met een met een rentetypische looptijd < 1 jaar	5.452.580	5.574.683	5.679.768	5.680.353
Liquide middelen	60.000	60.000	60.000	60.000
Overlopende activa	470.000	470.000	470.000	470.000
Totaal vlottende activa	5.982.580	6.104.683	6.209.768	6.210.353
Totaal Activa	12.544.580	12.466.683	12.405.768	12.339.353

Passiva	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022
Vaste passiva				
Eigen vermogen	10.947.675	10.770.778	10.620.863	10.469.448
Voorzieningen	961.906	1.060.906	1.149.906	1.234.906
Vaste schulden met een met een rentetypische looptijd > 1 jaar	0	0	0	0
Totaal vaste passiva	11.909.580	11.831.683	11.770.768	11.704.353
Vlottende passiva				
Vlottende schulden met een met een rentetypische looptijd < 1 jaar	625.000	625.000	625.000	625.000
Overlopende passiva	10.000	10.000	10.000	10.000
Totaal vlottende passiva	635.000	635.000	635.000	635.000
Totaal Passiva	12.544.580	12.466.683	12.405.768	12.339.353

Investeringsstaat

Voor 2019 en verder voorzien we voornamelijk onderstaande investeringen, met de kapitaallasten hiervan is in deze begroting rekening gehouden. Wanneer de raad besluit tot het vervangen van asfalt door klinkers, komen hier de investeringen in wegen bij (zie paragraaf Kapitaalgoederen).

Omschrijving	2019	2020	2021	2022
Vervanging Mercedes	60.000			
Vervanging trekker	40.000			
Alarminstallatie	15.000			
Telefooncentrale	8.000			
Geluidsinstallatie raadszaal	18.000			
Website		15.000		
Server		18.000		
Kopieermachine			12.000	
Totaal	141.000	33.000	12.000	0

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Programma	Reserve	2019	2020	2021	2022
Toevoegingen					
0	Inventaris gemeentehuis	6.686	6.686	6.686	6.686
2	Wegen	36.221	36.221	36.221	36.221
		42.907	42.907	42.907	42.907
Onttrekkingen					
0/2/4/7	Dekking kapitaallasten	170.073	169.804	166.822	166.822
		170.073	169.804	166.822	166.822

Inventaris gemeentehuis

Dit betreft de jaarlijkse reservering voor toekomstig (groot) schilderwerk aan het gemeentehuis.

Wegen

Dit betreft de jaarlijkse reservering voor toekomstig onderhoud aan de wegen. Dit is nog gebaseerd op onderhoud met asfalt. Wanneer gekozen wordt voor baksteen zal deze dotatie verlaagd worden (hiervoor komen dan jaarlijkse kapitaallasten in de plaats).

Dekking kapitaallasten

Deze reserve heeft een financieel-technisch karakter. Investeringsen waar in het verleden voor gespaard is, mogen niet ineens ten laste van de betreffende reserve gebracht worden, maar dienen te worden geactiveerd waardoor er kapitaallasten in de begroting worden opgenomen. Deze reserve wordt vervolgens ingezet om die kapitaallasten te dekken.

EMU-saldo

Als gevolg van Europese regelgeving mogen EU-lidstaten een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP). Aan dit maximale tekort van 3% hebben, naast de Rijksoverheid, ook de decentrale overheden een aandeel. De EMU-systematiek werkt op een andere manier dan het (gemodificeerde) baten- en lastenstelsel dat de gemeenten hanteren. Investerings tellen bijvoorbeeld niet mee in het stelsel van baten en lasten, daarbij wordt uitgegaan van de kapitaallasten van de investeringen. Investerings in een jaar tellen echter wel volledig mee in het EMU-saldo. Bij een sluitende begroting kan een gemeente daardoor toch een negatief EMU-saldo hebben. Het EMU-saldo van de gemeente Rozendaal is positief. Het betekent dat in EMU-terminen de inkomsten groter zijn dan de uitgaven.

EMU-saldo	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022
Resultaat voor bestemming	131.570	87.076	60.716	77.875
Afschrijvingen tlv exploitatie	183.290	184.949	184.277	183.077
Bruto dotaties aan voorzieningen	94.000	99.000	89.000	85.000
Investerings vaste activa	141.000	33.000	12.000	0
Verkoopopbrengsten vaste activa	0	0	0	0
Boekwinst desinvesteringen vaste activa	0	0	0	0
Aankoop grond, bouw- woonrijpmaken e.d.	483.760	0	0	0
Verkoopopbrengsten grond	878.246	0	0	0
Boekwinst grondverkoop	0	0	0	0
Betalingen tlv voorzieningen	0	0	0	0
Boekwinst verkoop deelnemingen/aandelen	0	0	0	0
	662.346	338.025	321.993	345.952

Incidentele baten en lasten

Pr	Onderwerp	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
	Lasten				
8	Bouw en woonrijp maken De Del	878.246	0		
	<u>Nog door raad te besluiten:</u>				
	Onderzoeken Sociaal domein	10.000	0	0	0
	totaal incidentele lasten	888.246	0	0	0
	Baten				
8	Verkoopopbrengsten De Del	878.246	0		
	totaal incidentele baten	878.246	0	0	0

In principe bevat de begroting alleen structurele baten en lasten. Afwijkingen in de verschillende jaren worden vooral veroorzaakt door fluctuaties op bestaand beleid. Een bijzonderheid hierin wordt gevormd door de exploitatie van De Del. De voorgeschreven financiële vertaling hiervan beïnvloedt het beeld van zowel de lasten als de baten in 2019, per saldo is er echter geen effect.

Daarnaast is in het hoofdstuk Financiële positie een incidentele uitgave opgenomen waarover de gemeenteraad bij de behandeling van deze begroting nog een besluit moet nemen.